

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Consti=||tvtones In Di-||oecesana Synodo
Vvla-||dislaviensi**

Karnkowski, Stanisław

Colonię, 1572

VD16 W 4100

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62991](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62991)

82
subsanando eorum non
de celo descendente non
possent liberare eum.
Cumq; de nocte colloq;
rent inde affuit petrus
portans crucem et in illa
hora candida cura

duxit. et ad petrum duxit
amboq; ait. Sequimur
in me et duxit eos ad ca
regacionem iunioru
tens. hic manere que
ginta diebus et confortat

M

L

11

Th. 4812

CONSTITUTIONES IN DIOECESANA SYNODO VVLADISLAVIENSI, PRAESIDENTE REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRE
atque Domino, D. Stanislao Carnouio,

Episcopo VVladislaviensi

Lib. 511. Soc. Credita, In Paderborn. a. 1610.

Sub Pontificatu S. D. N. PII PAPAE V. ad Sacrosanctæ Sedis Apostolicæ, & vniuersalis Ecclesiæ Romanæ gubernacula sedentis.

Cum Indice verborum & rerum locupletissimo.

Accesserunt Admonitiones quinque circa Sacramenta faciendæ, eodem Reuerendissimo D.

Stanislao Carnouio Episcopo VVladislaviensi auctore: lucubratio pietatis & sanctitudinis plena, lectu cognituq; dignissima.

Colonię, Apud Maternum Cholinum.

Anno M. D. LXXII.

Cum Gratia & Priuilegio Cæsareę Maiestatis.

IN ARMA REVEREN
DISSIMI DOMINI D. STANIS.
LAI CARNKOVVSKI DEI
gratia Episcopus VVla-
dislaviensis.

*Cui mitis claro pro stemmate traditur Agnus:
Mite Vir ingenium, mitis vt agnus, habet.
Hunc pius emeritum Praesul Carnouius Agnum
Gestans, virtutis semina pulchra iacit.
Nam quod erat Sanctus Craci Stanislaus in Vrbe:
Hoc Stanislaus Cuiaviensis adest.
Ille Vigil sacrum curabat Pastor ouile:
Curat & hic veri Pastor ouile DEI.*

Simon Goritius

PIVS PAPA V.
VENERABILI FRATRI
STANISLAO EPISCOPO
Vladislauensi.

Venerabilis frater, Salutē
& apostolicā benedictio-
nē. Spei, quā de te habui-
m⁹, abs te ipso tuæ admi-
nistrationis initio gaude-
mus esse responsū. Quòd enim Syno-
dū Dioecesanā celebrāsti, in qua cura-
sti, vt totus Clerus professionē faceret
fidei Catholicæ; quòd Seminariū ex
decreto Tridētini Conc. instituisti, &
de mēse tuę reditib⁹ dotaisti, in eo ieci-
sti muneris tui præclara admodū fun-
damēta. Ex istis porrò p̄teritis officijs
tuis in sp̄e non dubiā venimus de fu-
turis. Ad quę præstāda nō egere te co-
hortatione cōfidimus. Sed tamē quia
merita tua apud Deū crescere cupi-
mus, & exemplū tuū finitimis Episco-
pis ad imitandum propositum fore
speramus: vt quanta maxima potes
cura, & diligentia creditas tibi oues
pascere actu eri, & eas, quæ aberrārūt,
ad ouile Dominicum reducere ac sa-

PIVS PAPA V.

nare studeas adhortamur. De ijs, quæ
mandato tuo à nobis postulauit fa-
miliaris noster Georgius Ticinius,
quid tibi concefferimus, ex eius li-
teris cognosces. Confidere fraterni-
tatem tuam volumus, nihil te vn-
quam frustra à nobis desideraturum:
quod quidem saluo officio nostro
concedi possit. Datum Romæ apud
Sanctum Petrum sub annulo Pisca-
toris, die XXII Maij. M. D.
LXVIII. Pontificatus
Nostri Anno ter-
tio.

Antonius Florebellus
Lauellinus.

PETRI

PETRI ROYZII MAV.
rei, Hispani, Regij Iurisconsul-
ti Carmen ad Stanislaum
Carncouium, Episcopum
VVladislauensem, An-
tistitem Religio-
sissimum.

Quin edis Canones tuos, perennes
Leges Cuiaviae tuae futuros?
Sancto flamine quos & architecto
Et doctore, tui gregis ministris,
Es nuper fabricatus & tulisti,
Carncoui, decus in sulae bicornis,
Splendor Pontificum, salusq; Cleri.
Sydus Sarmatiae tuae decorum
Quin edis Canones tuos? regantur
Diuinum templa quibus, quibus sacrorum
Praeses Presbyter excitus, relinquat,
Serpens exuuium velut senectae,
Vitae dedecus & nefas prioris:
Et purus sceleris sit, atque putus.
Exemploq; suo, tuoq; ductu,
Leniq; imperio, gregem palantem
Dispersumq;, pedem referre notas
In caulas satagens volensq; cogat.
Cessatum nimis est, grauis veterani
Lenta segnitie prioris aui.

*Grassatus satis est Sathan superq̄,
 Pastoresq̄, gregesq̄, dissipauit
 A Christi procul exciens ouili,
 Carnou, decus insulae bicornis,
 Septem fama recens trionis omnis
 Festina, reuoca tuis statutis
 Sancte legibus, erutis decenter
 Sanctorum è liquidis patrum fluentis.
 Discat Praesule te, tuoq̄, ductu
 Tota mente Deum sinuq̄, toto
 Mundo querere, grex tuus, relicto.*

I N D E X
TITVLORVM QVI
TRIBVS HIS PARTIBVS CON
stitutionum VVladislauensis
Synodi continentur.

TITVLI PRIMAE
 partis.

<i>Constitutiones Synodales Ecclesiae & Diocesis VVla dislauensis. Tit. I. Pag.</i>	60.
<i>De Canonicis & eorum officio. Tit. II.</i>	62.
<i>De Vicarijs & alijs inferioris Ordinis Clericis. Tit. III.</i>	69.
<i>De Ordinandis. Tit. IIII.</i>	71.
<i>De Officio Examinatoris. Tit. V.</i>	73.
<i>De Impedimentis Ordinandorum. Tit. VI.</i>	75.
	De

De Prouisionibus seu Institutionibus. Tit. VII. 76.
Simonia vitio quemadmodum occurratur.

Tit. VIII. 79.

Forma iurisiurandi ob Simonia suspicionem dandi.

Tit. IX. 81.

De Fidei professione & eius forma. Tit. X. 82.

De Parochorum officio, & aliorum curam animarum habentium. Tit. XI. 87.

TIT VLI SECUNDAE partis.

De Baptismi administratione. Tit. I. Pag. 93.

De Missa & Eucharistia. Tit. II. 92.

De Pœnitentia. Tit. III. 108.

De Extrema Vnctione. Tit. IIII. 111.

De Matrimonio & eius forma. Tit. V. 114.

De Sacro Crismate, & aquæ aliarumq³ rerum Ecclesiastica benedictione. Tit. VI. 125.

TIT VLI TERTIAE PARTIS.

De vita & honestate Clericorum. Tit. I. Pag. 129.

De Officio Confessarij. Tit. II. 135.

De Concionatoribus. Tit. III. 139.

De Scholis. Tit. IIII. 146.

De Ieiunijs Ecclesie. Tit. V. 149.

De Festis. Tit. VI. 155.

De Funeralibus & sepulturis. Tit. VII. 61.

De Sodalitatibus & Fraternitatibus. Tit. VIII. 64.

De Pœnis. Tit. IX. 66.

2 4

STANIS.

STANISLAVS

CARNOVIVS DEI

GRATIA VVLADISLAVIEN-

SIS ET POMERANIAE EPISCOPVS

vniuerso clero suo, à DEO PATRE

& Domino nostro, humanæque salu-

tis auctore IESV CHRI-

STO gratiam &

pacem,

N tanta rerum
omnium conuer-
sione, quantam o-
culis ipsi nostris
cernimus, non ra-
rò cogitatum est à
nobis, quî tãdem
factum sit, vt hic esset in patria no-
stra rerum status, quem nunc proh
dolor, esse videmus, & ingemisci-
mus: cùm præsertim tam firma soli-
daque in itiò fuissent à maioribus no-
stris, cùm Reipublicæ, tum religioni
præcipuè, addita præsidia, vt ea vis er-
roris & heresum, perrumpere vix vn-
quàm potuisse videretur. Multos
etiam

etiam

EPISTOLA AD CLERVM SVVM
etiam alios graues alioquin & pru-
dentes viros, in eadem cogitatione
versatos fuisse animaduertimus: qui
hac de re sententiam familiariter à
nobis rogati, etsi multa commemo-
rarent, pro eo ac erat sensus & in-
genium cuiusque, in eam tamen
præcipuè sententiam propendêre
videbantur, vt existimarent po-
tissimam fuisse causam horum ma-
lorum omnium, deprauatos ho-
minum ordinis nostri mores: qui
cùm ab officij religione deflexissent,
studiaque instituto suo contraria se-
qui coepissent, statim non ipsi modò
in maximas calamitates sunt prola-
psi, verùm alios etiam, quibus ad ve-
rum veri DEI cultum, & ad om-
nem honestatem exemplo esse de-
bebant, in similem ruinam traxe-
runt. Nos tamen, cùm ea propiùs
ad animum, qui mos noster est, re-
uocare, diligentiusque in tali cogi-
tatione versari coepissemus, quam-
uis nec omnino falsa essent, quæ di-
cebant: & aliqua insuper verifimili-
tudine vestita viderentur, nullam ta-

10 STANISL. CARNC. EPISC. VVLAD.
mē causam existimauimus satis di-
gnam vel fuisse vnquam, vel etiam-
num esse posse: quamlibet ea vel
hominum nostrorum vitio intro-
ducta, vel quorumcunque tandem
iudicio esse grauiſſima putaretur, vt
à prisca religione Catholicaque fide,
cuius apud omnes sacrosancta sem-
per auctoritas esse debet, vel mini-
ma discessio, & ad Satanismū incli-
natio fieret. quandoquidem Chri-
stianæ fidei ratio, non ab hominis
cuiuscunque tandem, siue docti, si-
ue magni persona, quæ falli potest
& fallere: verum à DEI solius, qui
nec falli potest nec fallere, verbo
proprie præcipueque dependet.
Quod cum certum, constans & æter-
num sit, nullo cuiuscquam vitio, nul-
lo etiam temporum interuallo, quã-
libet longissimo vel tolli potest, vel
mutari. Vetus est vox illa magni cu-
iusdam in Ecclesia viri: Ex personis
fidem probandam non esse. quam
etiam primi illi Sacrosanctæ religi-
onis nostræ duces & Antesignani, ve-
ra veræ Ecclesiæ Dei lumina, diligē-
ter

Tertull. de
Prescripti-
onibus.

EPISTOLA AD CLERVM SVVM 11

ter accurateque suo tempore seruâsse videntur. Quid enim illi in Caypha scelesto? quid in Iuda proditore, quoad is Apostolus fuit? quid in Nicolao Diacono? quid in alijs multis spectârunt? quos vel ex cõtentione Christum prædicasse, vel sua, non quæ IESV CHRISTI sunt, quæsiuisse Apostolus testis est: quàm Dei verbum, quàm legem illam æternæ vitæ, & lucem illuminantem omnes, quicunque tandem Christo nomen dedissent? Non eorum personas, non vitam: sed doctrinam sibi spectandam esse ducebant. Quales quales illi fuerunt, eorum vel DEI potius, quod prædicârunt, verbo, citra omnem dubitationem, creditum est; nec propter mores ipsorum, quàm diu perstiterunt in recta Ecclesiæ doctrina, quisquam à fide sibi vnquam discedendum, aut novos cœtus faciendos, novos magistros accersendos, nouam doctrinam sequendam esse putauit. Nimirum securos faciebat omnes illa Christi sententia. Quæ dicunt facite, Philip. 1.
Philip. 2.
secun- Matth. 23.

STANISL. CARNC. EPISC. VVLAD.
secundum opera eorum nolite fa-
cere. Idem hoc etiam tempore ab
hominibus nostris factum oportu-
it, à quibus magnus hic fidei Chri-
stianæ thesaurus vel in medio ceno-
vitorum, medijsque scelerum flu-
ctibus, vel ipsis etiam portis inferi
tumultuantibus, conseruandus fue-
rat, nec facilè prodendus hostibus,
nec dandus aduersario locus male-
dicti gratia. Non enim expedit, fu-
gientes Scyllam in Charibdim inci-
dere: vel cauendi tetri odoris gratia,
caulas gregis relinquere: vel vt do-
mesticum fumum deuities, externo
algore contabescere, aut imbri se ex-
ponere, lenti stillicidij causa. Fe-
renda minora incommoda, maio-
rum vitandorum ergò: malaque
nostra medicanda, non ipsa vnitas,
certissima Christianorū nota, pror-
sus deserenda fuerat. Quis enim Sa-
piens, detrimentum aliquod leuius,
maxima suę salutis iactura commu-
tauerit? Peculiare hoc fuit schisma-
ticis & hæreticis, vt seiungerent se
ab ECCLESIA, ob vitā à Catho-
licis

1. Tim. 5.

EPISTOLA AD CLERVM SVVM

licis non optimè institutam. Nam & Audianum offendebat, quòd nō nulli ex Catholicis pecuniam in fœnus darent, nec vterentur castis moribus. Et Donatistis non alia separationis causa fuit, quàm quòd se solos sanctos, reliquos omnes peccatores & sceleratos esse certò sibi, licet falsò, persuaserant. Et Catharri de se magnificè sentientes, vitam aliorum iudicabant suo cœtu indignam. Et Cathaphrigæ, omnes alios præ se impuros esse censebant: adeò velum suę diuisioni prætendebant illi semper vitiosos Catholicorum mores. At hi contrà, nunquam discindendam inconfutilem C H R I S T I tunicam, nunquam Ecclesiæ vnitatem, nunquam fraternam charitatem, & mutuam pacem, vitæ causa soluendam sibi esse putauerunt. Neque enim ignorabant, nullum esse posse tantum crimen, quod cum schismate vel hæresi posset conferri, quodq; se maximo scelere obstringerēt hi, qui licenter & audacter Ecclesiam scinderent,

Niceph. li.

11. ca. 14.

Ecclesi. historia.

Optatus li.

2. contra

Parmenianum.

Epiphanius cõt. Catharros Hæresi. 59.

Origines li

bro. Periarcho.

& Pamphilus in

Apol. pro

Origine.

Vide Euse-
biū li. 6. ca.
34. Histo.
Ecclesiast.

derent, ex caque partes facerent. Mar-
tyrij est instar, perferre non optimos
fratrum mores, sustinere delinquen-
tes in tolerantia charitatis, in com-
page vnitatis, & vinculo pacis. In-
terea tamen fatemur non inuiti, pec-
cata nostra non minimam dedis-
se occasionem. quam ob rem in nos
grauiter Deus animaduertere, pœ-
nasque de nobis officij nostri ne-
glecti sumere debuerit: quando-
quidem non erat vita nostra con-
sentiens doctrinæ nostræ, iamque
Matt. 23. in nobis impletum videbatur illud:
Apoca. 12. Dicunt enim & non faciunt.

Postea quàm autem solutus illi Sa-
than draco antiquus, & fratrum
nostrorum accusator, in fidem Ca-
tholicam euertendam, & accersen-
dam perniciem nostram, DEO per-
mittente, incubuit: factum est mi-
nimo negotio, vt miscerentur ima
summis, vt esset conuersa rerum
Lsaia 34. facies, vt Sacerdos esset sicut popu-
lus, vtque ad has crumnas veni-
remus, quibus nunc, pròh dolor,
grauissimis premimur. Inde auda-
cia

EPISTOLA AD CLERVM SVVM 14

cia nata, & quiduis agendi libido: inde Sacrorum contemptus ac impietas: quæ iam tantas vires sumpfit, vt malè feriati quidam homines, audacia in sapientiam conuersa: nec locis sacris, nec religioni, nec Sacramentis, nec ipsi DEO pepercerint: cuius maiestas, rebus diuinis profanandis, Christoque blasphemando, violata est hætenus, & violatur adhuc impunè. Quò Eccle. 19 fit etiam, vt is reliquerit nos in manu consilij nostri, & à nobis recesserit, ideoque simul omnis Ecclesie decor, omnis ordo, quin & pax ac tranquillitas ferè perierit. Qui doceri debebant, Doctorum sibi munus sumpserunt: quos regi oportuit, in rectorum officia inuolârunt: oues in suos pastores imperium sibi arrogârunt, eisque docendi & pascendi sui rationem, audacter tradere nō dubitârunt. Alij verò, cōtēptis veteribus, novos magistros sequuti, eorum se disciplinæ deprauandos potiùs, quàm informandos tradiderūt

præce-

STANISL. CARNC. EPISC. VVLAD.

Matth. 5.

Matth. 13.

Philip. 2.

pręceptoribus sanè pessimis, suęque
proprię salutis hostibus. Sic nimirũ,
& sal insulsum conculcari ab homi-
nibus, & zizania coępit ad summũ vf-
q; crescere: cùm viderent omnes, nos
qui spiritales esse, & dici volumus, nõ
tam quę IESV CHRISTI, quàm
quę nostra sunt, quærere: & in his tē-
poralibus, vel parandis, vel augendis,
vel conseruandis, omne studium o-
peramq; nostram ponere. Ac illi qui-
dem impuri Sathane verbi ministri,
cùm essent ex eius ludo profecti, qui
iã inde ab initio pro sua nequitia, &
in Christianos odio, Ecclesię nauem
subuersam, & hominũ salutem cupit
extinctam, è vestigio non secus ac tē-
pesta quędã in Ecclesiam factõ impe-
tu, hoc operam dederunt, vt pertur-
batis rebus omnibus, ordineque no-
stro in odium, iuuidiam & con-
temptum apud seculares adducto,
religionem omnem cum puluif-
culo, quod aiunt, è medio tolle-
rent. quam est postea rerum etiam a-
liarum confusio maxima consequu-
ta. Nam his fundamentis conuulsis,
quid

quid tandem saluū , quid integrum
 esse potest? omnia labascant, omnia
 concidant, ruant omnia necessè est.
 Cui malo propulsando, non semel à
 viris magnis quæsitā , neque tamen
 sunt inuenta remedia: vel quòd seri-
 ùs ea quæri coepta sunt, cùm iam mor-
 bus ferre medicinam non posset: vel
 quòd irato Deo frustra tētantur om-
 nia. Quare postea quàm sumus per
 Dei gratiam quamlibet indigni, ad
 Ecclesiæ huius nostræ gubernacula
 vocati , hoc nobis vnum & solum
 præcipuè curæ fuit, vt nō modò quæ-
 reremus quod perierat, & errantibus Luc. 19.
 ouibus impleremus Ecclesiæ nostræ
 caulas, verùm etiam, vt succisa illa
 putri amaritudinis radice (quæ no-
 bis, alijs causis interea prætermiſſis,
 multæ sunt enim) tot spinas & tribu-
 los produxit: nimirum vita Cleri no-
 stri ad rationem meliorem reuoca-
 ta, cum Deo tandem rediremus in
 gratiam, ei que, à peccatis auersi, & ad
 Christianum viuendi modum con-
 uersi, dicaremus nos totos, munere
 que nostro sedulò & gnauiter funge-
 remur

18 STAN. CARNC. EPISC. VVLAD.

remur. Satis alioqui diu cessatum est à nobis, non sine maximo nostro & aliorum malo: satis priuatis commodis indultum, satis ocio datum.

Rom. 13.

Tempus fuit iam nos de somno surgere, opera tenebrarum abijcere, & armis lucis indui. Quod vt faceremus commodiùs, vniuersum clerum Diœcesis nostræ, legibus quibusdam vincendum, & ei certam rationem viuendi, & Sacramentorum administrandorum modum, quem sequeretur, præscribendum esse putauimus: idque decreto Synodi, quæ fuit per nos in Diœcesi nostra, de prudentium virorum consilio nuper coacta. Inprimis verò auctoritate S. D. N. PII. Quinti Pontificis Maximi, qui pro suo præclaro, & nunquam satis laudato, erga Remp. Christianam et Ecclesiasticam, studio: iuuandæque Christi sponsæ cura singulari, nobis ad hanc Ecclesiam instituendis, vt eam primo quoque tempore haberemus, mandauerat. Cui nos, pro eo ac debuimus, paruimus sanè non inuiti. Ac fuit in ea quoque de rebus
alijs

EPIST. AD CLERVM SVVM 19
alijs per nos tractatū, quæ sunt Actis
huius nostrę Synodi perscriptæ: cu-
ratū est enim à Cancellario nostro,
vt ordine singula scriberentur, quæ
gesta sunt.

Hortamur autem omnes Clericos
Diœcesis nostrę, quando quidem vi-
dent ipsi, quanta nos mala circum-
stent, quàm foedis & horrendis hære-
sibus vexetur Ecclesia, quanti sint
motus per sathanæ ministros in reli-
gione & Republica excitati, vt iam
tādē malè viuendi finem faciant,
pietatem colant, vitam ad exem-
plū filiorum Dei instituant, officiū
suum impleant, populo ad hone-
statem duces sint, soli Deo adhære-
ant, eumque suis castis precibus & sa-
crificijs, agrę huic & squalenti pa-
trię nostrę, placatum reddere stu-
deant: vt ira sua à nobis auersa,
nos ad se conuertat, motus istos
tranquillet, Ecclesię quietem conce-
dat, hæresibus finem imponat, & la-
borum consiliorumque nostrorum
det foelicem exitum.

b 2 Volu-

20 STAN. CARNC. EPISC. VVLAD.

Volumus præterea, vt huius nostræ Synodi constitutiones, habeant clerici Diœcesis nostræ omnes: illas legant, ad illas vitam suam, studia docendi populi, sacramentorumque ministrandorum rationem instituant; nec ab earum præscripto vnquam discedant. Illud verò de nobis sibi certò persuadeant: nihil esse in hac fragili & misera vita nostra, quod nobis maiorem voluptatem adferre queat, quàm si viderimus promptè & alacriter ea, quæ statuuntur sequi omnes, vitaque sua & moribus exprimere. Cùm enim ad benignitatem magis propensi, quàm ad seueritatem semper fuerimus inclinati, vehementer cupimus, recti potius & honesti amore, quàm vllò pœnarum metu, sacerdotes nostros, cæterosque Ecclesiæ ministros, ad officium conuerti. Quam vt singulis mentem inspiret, Deum precamur.

Con-

CONSTITVTIONES
 SYNODI DIOECESANAE
 VVladislauensis.

QVoniam constitutiones huius
 Synodi ad omnes pertinēt, etiā
 eos, qui vel ætate grauari, vel mor-
 bis oppressi, vel alijs occupationibus
 distracti, non potuerunt ei præsentis
 interesse, ne quem fortè aliquid eo-
 rum lateat, de quibus hîc delibera-
 tio fuit suscepta, singula eodem, quo
 gesta sunt ordine, conscribenda, &
 ad omnium notitiam deducenda
 esse putauit, ne quis ignorantiam
 præterequeat.

STANISLAUS CRAS-
 sinus I. V. Doctor schola-
 sticus Gnesnensis, & eius Re-
 uerendissimæ P. Cancellarius.

B 3 Die

DIE XVI. Martij, qui habendæ Sy-
nodo fuit constituta, cùm præstò
essent omnes, qui de iure, vel de recepto
more, eiusmodi conuentibus interesse
consueuerunt, nimirum Reuerendi et
religiosi patres, Laurentius Zalinski Ab-
bas Coronouensis per se, Oliuensis ve-
rò & Peplinensis absentium Mandatarij.
Itidem præpositi ordinum Suchouiensis
& Lubranecensis per se. Strelensis autem
& Zarnouecensis Mandatarij. Ecclesia-
rum quoque Cathedralis quidem Cano-
nici, Collegiatarum verò nuncij, cum
Parochis Diœcesis ferè omnibus. Can-
tata fuit Missa de spiritu sancto.

Oratio quoque recitata eo,
quo sequitur,
modo.

ORA-

ANDREAE
PLISCI LIBERA-
LIVM ARTIVM BACCALAV-
rei, de forma Satuque Ecclesiae
atque deformitate eiusdem,
& officio sacerdotali.

Agnum mihi mu-
nus ab immortali
Deo, AMPLIS-
SIME PRAE-
SVL, vosque R.
P P. impositum esse
video, vt hodierno
die vos omnes, quicunque huc congregati estis, ad agendam causam Ecclesiae, intueri & alloqui possim. Nec tamen minus oneris iniunctum mihi esse sentio, cum ego nulla eloquentia praeditus, & vix vllis literarum studijs imbutus, atque in hoc genere dicendi minus exercitatus, in hoc frequentissimo celeberrimoque doctissimorum hominum confessu, verba sim facturus. Quam ob rem, magna mihi dubitatio suboritur: & vtrū

b

4

hoc

hoc munere gaudere, an potius contri-
stari debeam, nescius huc atque illuc mē-
tis incertus agor, vereorque, cū maxi-
mis de rebus orationem habiturus sim;
ne quid cultissimis auribus vestris indi-
gnum mihi excidat, quod omnem vo-
luptatem meam, quam venerabilis ac iu-
cundissimus conspectus vester mihi ad-
fert, omninò perturbare possit. Sed tan-
tus est amor meus in **AMPLISSI-
MVM PRAESVLEM** nostrum,
tanta obseruantia & fides, vt nihil tam
arduum, nihil tam difficile excogitari
possit, modò ad eius dignitatem Eccle-
siæque vtilitatem pertineat, quin ego il-
lud omni studio atque diligentia protin-
nùs aggredi & exequi contendam: acce-
dit adhæc summa vestra, Reuerendissi-
mi Patres, humanitas ac sapientia, quos e-
go attentissimè audientes in me ora con-
uertisse video, quibus inducor, vt sperē
me à vobis facile veniam impetraturum,
si ea, quæ ab **AMPLISSIMO
PRAESVLE** nostro mihi commen-
data sunt, licèt minùs eleganter & orna-
tè, quàm hic locus & rei dignitas postu-
lat, explicabuntur. Aggrediar itaq; iam
causam

causam mihi commissam, bona cum venia vestra, & sicut olim à numine aliquo de re aliqua magna dicturi, exordiri solebant, ita nunc ego non aliundè ordinar, quàm vt eum inuocem, qui vos sibi elegit: quem ego supplex oro, vt adesse dignetur in hoc sacro concilio, quod in nomine eius congregatum est; vestrosq; animos inflammet & accendat, quò ferueatis zelo Domini, atque mihi donare dignetur, vt dignum aliquid vobis dicere possim: quod facilè, vt opinor, assequar, si paucis dicam de munere & officio vestro in Ecclesia Dei. Quod vt planius fiat, ponenda est vobis ob oculos facies & forma primitiuæ Ecclesiæ, ac deformitas eiusdè: qualè nunc cernitis, vos modò vt cœpistis, benignè me auscultate, quaeso. Sæpè ego, **AMPLISSIME PRAESVL**, vosque **R. Patres**, ingemiscere soleo, oculosque offundere lachrymis, dum animaduerto statum illum primitiuæ Ecclesiæ turbatum esse, & valdè concidisse: soletq; mihi idè accidere, quod acciderat senioribus illis Israëlitarum, qui redeuntes è captiuitate Babylonica, dum intuerentur structu-

A 5 ram

ram templi, quod reædificatum erat sub Esdra & Neæmia, illique structuræ compararent, quod à Salomone ædificatum, dirutum iam ab hostibus erat, flebant voce magna. Sic & ego statum primitiuæ Ecclesiæ conferens cum statu præsentis, continere lachrymas nequeo, & abstinere à lamentis, super hac desolata ciuitate magna, quæ illi populosæ ex aduerso collata, nulla prorsus esse apparet. Fuit enim, fuit illa Ecclesia, quæ primis temporibus floruit, ædificata velut ciuitas sancta, ad exemplar illius cœlestis Hierusalem, sub cuius figura mādatum erat Moy si, vt faciat tabernaculum ad instar illius, quod eidem in monte monstratum erat. Quam figuram completam esse testatur Ioannes, dum dicit se vidisse sanctam ciuitatē Hierusalem, descendentē de cœlo à deo paratā, sicut spōsam ornatā viro suo. Primū itaque, vt à fundamento ipso exordiar, ornatissimum illud tabernaculum, vel potius inclytissimum, templū erat in montibus sanctis, quorum vertices ad cœlum vsque pertingebant, ædificatum. Ac primus quidem mons erat Apostolorum, qui primi auguli
fun-

fundamentum posuerunt, contemptum terrenorum. Sub quorum persona princeps Apostolorum inquit, Ecce nos Domine reliquimus omnia, & sequuti sumus te, omni onere deposito, quod impediuit iter nostrum. Nouimus enim, quòd te expeditum, nemo oneratus, sequi potest. Sic & Paulus Apostolus de seipso testatur: Omnia, inquit, reputaui pro stercoreibus, modò vt lucrifaciam C H R I S T V M. Porrò secundum montem intelligo martyres ipsos, qui tolerantia tormentorum, & patientia aduersorum, fundamentum secundi anguli eiecerunt. Hi sunt enim, qui plantauerunt Ecclesiam in sanguine suo, stolasque suas lauerunt in sanguine agni, quos non immeritò Ecclesia, laudes eorum celebrando, victorum genus optimum appellat; cùm tam ardenti amore essent accensi erga Deum, vt tormenta illa atq; ignes non senserint: quia multò flagrantior ignis ardebat in pectorib. eorù, qui hùc igne còburentè corpora illorù, prorsus extinguebat. Tertius denique mons est, doctores sancti, qui tertium angulũ
funda-

fundauerunt in contemplatione supernorum. hi enim oculis suis nihil cernebant præter IESVM, nihil cogitabant, nihil sapiebant quàm IESVM, sub quorum persona Doctor ille gentiũ inquit: Ego nihil iudicauì me inter vos scire, nisi Christum Iesum, & hunc crucifixum. Quartus autem mons est virginum, quæ quartum angulum superædificauerunt super repressione carnalium desideriorum. Hæ sunt enim, quæ carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs, membraque sua exhibuerunt seruire castitati, sicut decuit fideles seruas Christi. Iam verò sic fundato templo Domini, stabant insuper in medio templi in ornatu suo, clangentes tubis, ac prædicantes euangelium filij Dei, & exornantes templum illud varijs generibus virtutum, vt gemmarum rutilantium. Neque eo contenti, muro adhæc fortissimo illud munierunt, scriptura nempe diuina: quæ omnia tela aduersariorum confringit ac destruit. Mendaciũ enim diaboli, quomodo potest euertere sacrosanctam scripturam, in qua veritas illa continetur, quæ ex ipso Deo patre ante
lucife-

luciferum genita est, quæ portas inferorum vastauit, luciferumque præsidem inferni ligauit, vsque in diem extremum. In nomine cuius etiam infernorum genu curuatur, non ex amore quidem, sed ex necessitate. Oportet enim victum imperium victoris ferre. Ad extremum autem, ne alimenta quoque decissent in hac sancta & munitissima ciuitate Dei, quibus sustentarentur milites Christi, ne deficerent in certamine aduersus mūdum, carnem, & diabolum, sacramenta, quæ verus cibus animæ sunt, summa cum pietate sanctitateque administrabant: quam sanctimoniam atque innocentiam vitæ illorum populus denique ipse, summa cum admiratione considerans, iisdem vestigijs insistebat; tamque piè ac sanctè vixit, quemadmodū hodie paucissimi in monasterijs viuere solent. cuius rei locuples testis est Cassianus discipulus diui Chrysoptomi. Merito itaque decorem hunc ciuitatis huius nobilissimæ, multò antè in spiritu præuidens Dauid exclamat: Gloriosa de te sunt dicta ciuitas Dei. Hæc est enim illa Syon, cuius fundamenta in mōtibus sanctis: hæc est

est

est, cuius diligit Dominus portas, super omnia tabernacula Iacob: hæc est illa Hierusalem, de qua Dominus per Esaiam Prophetam dicit: Sternam Hierusalem per ordinem lapides tuos, & fundabo te in Saphiris, ponam Iaspidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos. Verè enim portæ illæ erant in lapides sculptos, cum illi sancti doctores introducentes in regnum cœlesti errantes in via, verbis simul & factis doctrinam suam illustrabant. Illi ergo, qui intrabant per hæc portas, hoc est, per prædicationem eorum, exemplar vitæ illorum habebant oculis suis expositum, veluti sculpturam quandam, quam & ipsi factis exprimere conarentur. Hæc itaque est quàm pulcherrima iucundissimaque facies primitivæ Ecclesiæ, cuius tantò magis admirabilis decor appareret, si peritior pictor accessisset. verùm à me, vt ab ignobili pictore, si minus eleganter est depicta, quid mirum? cum & excellentissimi pictoris ingenium hîc industriaque deficeret. Vnumquenque igitur eo contentum esse decet, quod illi diuinitus datum est
atque

atque concessum. Verum nos cum iam faciem primitiuae Ecclesiae spectauimus; consideremus nunc quoque, & cum dolore intueamur, defoedatam ac ultra modum deturpatam faciem eius, quae olim iucundissima pulcherrimaque apparebat. Intueamur nunc templum hoc inclytum, quod iam ferè in praecipitium ruere videtur, ac desolationem quandam expectare. Jam iam montes illi, in quibus fundata erat Syon, sublatis sunt, aedificata autem est in sanguinibus. Magistratus enim vtriusque potestatis, oblitus comminationis Prophetae, qui clamat: Vae illi qui aedificauit Syon in sanguinibus, & Hierusalem in iniquitate, non veretur propinquis suis vel saltem benemeritis de se tradere curam Ecclesiae, cum tamen aliqui horum potius sint apti alendis equis, aut canibus, quam pascendo gregi Domini. Eo itaque factum est, ut fundamenta illa praedicta, euersa conuulsaque sint. Nam in locum Apostolorum successerunt auari homines, qui pascunt semetipsos, & non gregem domini, qui lac comedunt, lanis operiuntur, & nullam

nullam gregis curam habent. quorum auaritiam dominus per os Malachiae Prophetæ arguit, dicens: Quis est in vobis, qui claudat hostium meum, vel accendat altare meum gratuito? Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non suscipiam de manu vestra. Porro locum martyrum occupauerunt ociosi & gulosi, qui non libant Domino vinum, sed ventri suo; quos non gladius, sed cœna occidit. In his autem, qui doctorum Cathedras tenent, non studium sacrarum literarum, non contemplatio cœlestium viget, sed potius cura terrenorum: nam per omnia huic mundo conformantur, nihil aliud, quam perituras diuitias, & honoris humani fastigia sectantes. Obscuratum est igitur, vt Hieremias prædixit, aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum. Filij Syon inclyti amicti auro puro, reputati sunt in vasa testea opus manuum figuli, qui vescebantur voluptuosè (delectati antea in verbo Dei) interierunt in vijs errorum: qui nutriebantur in Croceis, amplexati sunt stercora. Postremò
autem

autem saturitas panis & vini, & ocium comes eorum, castitatem illam virginalem sustulerunt: ita vt omninò sit iam impletum illud, quod Dominus per Hieremiam prophetam dixit: Propheta, inquit, & sacerdos polluti sunt, & in domo mea inueni malum. Non solùm autem fundamenta templi euersa videmus, sed ipsum etiam omni ornatu suo priuatum. Nullus amplius timor Dei, nulla pietas sanctimoniaque vitæ in plebe apparet. omnes in viam suam declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Sed & murus templi ab hostibus inuasus est. dissipauerunt enim legem Domini, iuxta testimonium Psalmistæ, Pseudoprophetæ, qui errauerunt ab utero matris suæ Ecclesiæ, & furore correpti sunt serpentino, & aspidis surdæ obturantis aures suas à voce incantatoris incantantis sapienter. atque ijdem ipsi alimenta de templo DEI subtrahere nituntur. Sacramenta impiè blasphemantes, ac velut instituta vana hominum, & non spiritus sancti, nefariè subsannâtes. Itaque nunc iacens mœsta Ecclesia, utiq;

c

ad

ad Dominum leuat oculos suos, & ad Synagogam impiorum inquit. Ne læteris super me inimica mea, quia cecidi; con-
surgam, quum sedero in tenebris: Dominus lux mea est, irā domini portabo, quoniam peccaui donec causam meam iudicet. Educet me in lucem, videbo iustitiam eius, & aspiciet inimica mea, & operietur confusione, quæ dicit. Vbi est Dominus Deus tuus? oculi mei videbunt eam. nunc erit in conculcationem vt lutum platearum. Hanc igitur habes **AMPLISSIME PRAESVL**, vosque **R. P. P.** formam & quasi faciem depictā Ecclesiæ præsentis, turpiter descœdatam deformatamque. Quapropter nunc iam videte, quid vobis agendum sit, si vultis vt pristinus decor restituatur illi. Oportet itaq; **R. P. P.** vt non ocio luxuique vacetis, dum in tantis angustijs positam animaduertitis Ecclesiam Christi. Standū equidē vobis est in medio tēplī cū tubis, quibus clangere debetis, & hostem diabolum à castris viuentis Dei propulsare. Prædicandum est Dei verbum, instandū opportunè, importunè; arguenda vitia hominum, refellendi errores nostri.

Non

Non solum autem dextris tubas tenere debetis; verum etiam oportet, ut vestimentis vestris candidis induamini. Non enim verbi cibo solum pascendus est grex, sed etiam exemplo, quod magis incitare solet homines ad bene honesteque viuendum. Indui itaque vos oportet, fide, charitate, sobrietate, castitate, iustitia, prudentia, scientia, coelestiumque desiderio & amore. Primum autem fides requiritur in vobis, nam fidelem & prudentem quaerit Dominus seruum, quem praeficiat familiae suae, ut det illi cibum in tempore. Porro qui fidelis fuerit, hunc constituet ille super omnia bona sua. Charitatem quoque feruentem amplecti debetis, & imitari sanctissimum illum virum Moysen, qui tanta charitate populi flagrabat, ut orauerit DOMINVM, quo potius ipsum deleat de libro vitae, quam populum Israeliticum in deserto perdat. Sic & vnusquisque vestrum, cui commissa est cura animarum, pro earum salute, nec supplicia recusare, nec mortem metuere debet. Bonus enim pastor, inquit

c 2 Christus,

Christus, animam suam dat pro ouibus suis. Sobrij denique vt sitis, audite hac de re monentem vos Christum. Attendite, inquit, ne fortè grauentur corda vestra crapula & ebrietate, & curis huius seculi. Quod idem & in veteri lege sacerdotibus mandatum fuit, vt testatur Leuitici caput X. vbi iubentur Aaron & filij eius ne bibant vinũ, & omne quod inebriare potest, quãdo ingressuri essent tabernaculum testimonij, ne fortè moriantur. Sed quid de castitate dicam, sine qua ne nominari quidem verus sacerdos potest: idcirco & Christus Apostolis hanc in primis seruare præcepit, cum inquit: Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Lucernæ in manibus nõnne iustitiæ opera sunt? quorum vtique fundamentum castitatem esse voluit Christus, cum mādāt, vt lumbi prius, in quibus vis generandi est, balteo castitatis præcingātur. Nihil autem hīc causæ est, quod quis ad legem veterum confugiat, in qua licitũ erat sacerdotibus contrahere matrimonium. In lege enim veteri, quia solatribus Leui, & Domus Aaron sacerdotalis erat,

erat, cæteris verò prohibitum fuit hoc fungi officio. idcirco ne Leuitarum genus, in paucis conclusum, citò deficeret, per connubia necessariò reparandum erat. At nunc non carnis successio quaeritur, sed spiritus; translatoque sacerdotio à Tribu Leui, ad Tribum Iuda, hoc est, ad Christum: quicumque Christianus est, nisi uxori alligatus fuerit, in sacerdotem eligi potest. Quod si autem & illis priscis dictum est: Mundamini, qui fertis vasa Domini, quantò magis id vobis nouæ legis sacerdotibus conuenit; quibus quotidie non solùm ferre vasa Domini moris est, sed etiam ipsum Dominum manibus gestare, oreque sumere. Iustitiam adhæc, quam alios docetis, oportet vt ipsi primùm opere impleatis, ne alijs prædicando bona, ipsi reprobi efficiamini. Sed non minori curæ vobis esse debet, vt omnem scientiam scripturarum necessariam vobis, pro virili ediscatis: sine qua nec vosmetipsos rectè ab aduersario tueri potestis, nec alios vitæ doctrinis commodè instituere. Quinimò, si hanc contempseritis, indigni sacerdotio existimabimini, dicete Domino per

Oseam Prophetam. Quia tu scientiam repulisti, repellam & ego te, ne fungaris sacerdotio mihi. postremò autem & contemptores præsentium esse debetis. Nam si vultis Christum imitari, oportet vt paupertate gaudeatis. Sed ne in veteri quidem lege Leuitis data erat possessio in Tribubus, vt scirent in cœlo, non in terra sibi esse possessionem quærendam, dicente Domino ad Aaron. In terra nihil eorum possidebitis, nec habebitis partem inter eos. Ego pars & hæreditas tua in medio filiorum Israel. In nouo autem testamento Apostolis & eorum successoribus præceptum est, vt non possideant aurum neque argentum in zonis suis. Quid enim sacerdoti cum diuitijs, si illius Domini seruus est, qui non habuit in terra, vbi caput reclinaret suum? Domini, inquam, in stabulo geniti, in præsepio positi, in cruce nudi. Nihil denique in hoc seculo quasi suum possidentis: non quia non licuerit ei frui omnibus, si voluisset, cùm esset omnium Dominus, sed vt ostenderet opus ei non fuisse terrenis diuitijs, qui ad cœlestes thesauros aspiraret. Hæc igitur, hæc
inquam

inquam, R. P. P. seruire vestri officij est. Sed iam tempus est me contrahere vela: vereor enim ne prolixitate orationis meæ, vestras patientissimas aures offendam. quare consulto alia, in tanta præsertim breuitate temporis, prætermitto. Vos saltem R. P. P. breuiter hîc nomine totius Ecclesiæ obsecro atque obtestor; ne sic vltra in vtranque, vt dicitur, aurem dormiatis in ouili dominico, præsertim tam sæuis lupis grassantibus, qui hæctenus, proh dolor, vobis inspectantibus, liberè gregem Domini diriperunt, nescio an quoquam vestrûm defendente. Moueat iam tandem vos aliquando pressura atque angustia Ecclesiæ Christi, misereat vos gregis illius dispersi. Nō deest vobis dux, quæ sequamini, non denegat operã suã, non occultat se in tenebris, sed est veluti lucerna (absit modò suspicio adulationis) accensa super candelabrum. Hunc igitur ducem sequuti, arma & scutum apprehendite, defendite Ecclesiam, quam CHRISTVS pretioso sanguine suo acquisiuit ab insultu hostium. Tu autem PONTIFEX vigilantissime,

c   4   qui

qui optimi Ducis officio fungeris, vide, ne quis ignauus miles te sequatur, sit illud infixum animo tuo, Bonū principē vten tem malis ministris, malo principe vtēte bonis ministris, multò deteriorem esse. Mone itaq; tuos cooperarios, vt vineam folicitius excolāt, & abijciant opera tenebrarū, & filij lucis fiāt, vt lux eorū ita luceat, quo videntes homines bona opera eorū, glorificent Deū patrem, qui in cœlis est. Quod tu dū præstiteris, certò persuasum habeto, cū omnibus hisce cooperarijs tuis, pro labore & certamine à summo Principe pastore Christo recepturū mercedem immarcessibilem, hoc est, gloriā beatitudinis sempiternæ. Nostri aut̄ interim officij erit, orare Deū patrem, vt per dilectū filium suū his malis modū statuat, nos liberet, turbas ex ordine Christiano tollat: tranquillitatem & pacē sanctæ Ecclesiæ Catholicæ reducat: auersos ab ea conuertat; subuersos à falsis prophetis in viam veritatis reducat, vt omnes vnanimis in sanctitate & iustitia seruiamus illi cunctis diebus vitæ nostræ. A M E N.

Perfecto

PERFECTO SACRIFICIO

cum Reuerendissimus Dominus Episcopus ad altare summum accessisset, sacro vestitu ornatus, statim eo præcinente cantatum est ab omnibus: VENI creator Spiritus. Cumque postea suo quisque loco consedisset, lectum est Episcopale mandatum per Cancellarium eius Reuerendissimæ P. quo ad Synodum vocabantur Diœcesis huius Prælati, & dominici gregis pastores. Simul fuit inquitum, num adessent, qui erant vocati. Producta sunt etiam absentium mandata, & excusationes allatæ. Mandatum verò Reuerendissimi domini sic habet:

STANISLAVS CARNCO-
Suius Dei gratia Episcopus VVladislauensis & Pomeraniæ, Vniuersis & singulis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis tam Collegiatis quàm Ruralibus, Ecclesiarumque Parochialium Rectoribus, Monasterijs & Conuentibus, ac alijs, qui Synodo nostræ Episcopali de iure, vel consuetudine interesse consueuerunt & debent, Salutem in Domi-

no. Postquam ad regimen Ecclesiæ
VVladislauiensis, licet immeriti, co-
optati sumus, sedulis cordis nostri
meditationibus pulsabamur, ne in
aliquo functioni nostræ deesse vide-
remur, sed vt primo quoque tem-
pore Synodum Diœcesanam de mo-
recogeremus, in qua & vultum peco-
ris nostri cognoscere, gregisque sui pa-
storis vocem audire posset, & ex præ-
scripto sacrorum Canonum & Sta-
tutorum Prouincialium de reformã-
dis Cleri & vniuersi gregis ipsius
moribus, ac remouendis in vni-
uersum omnibus scandalis, propter
quæ iram Dei in nos tantopere effu-
sam esse cernimus, aliqua iniri ratio
valeat. Cupientes igitur in hoc pri-
mo nostro ad Ecclesiam ipsam VVla-
dislauiensem aditu, propositum no-
strum in effectum deducere, nacta
præsentis temporis occasione, cum
alioqui propter varias Reipublicæ
occupationes, quibus distineri coge-
mur, aliud tempus commodiùs ad
celebrandam ipsam Synodum, nos
habituos minimè speraremus. Sy-
nodum

nodum ipsam Diocesanam communicato Venerabilium fratrum nostrorum, Prælatorum & Canonorum consilio, ad diem Martis aliâs feriam tertiam post Dominicam Reminiscere proximam, hîc VVladislauia indicendam decreuimus, prout in Dei nomine indicimus presentibus. Quem quidem locum & diem eidem Synodo Diocesanae celebrandæ, vobis vniuersis & singulis, ad quos præses noster processus dirigitur, termino peremptorio præfigimus & assignamus, vobisque in virtute sanctæ obedientiæ & sub excommunicationis & Synodali poenis mandamus, quatenus in loco supra dicto, pro die & tempore designatis, vos personaliter ad Synodum ipsam celebrandam sistatis: præcepta & mandata nostra tum alia, quæ ad reformationem morum, & correctionem vitiorum pertinebunt, audituri. Certificantes omnes & singulos, quòd siue in dicta Synodo cõparueritis siue non, nos nihilominus dante Domino in ea celebranda

branda

branda procedemus, contumacia uestra in aliquo non obstante. Datum VVladislauia XIII. die mensis Februarij. Anno salutis humanæ millesimo quingentesimo sexagesimo octauo. Nostro sub sigillo.

HIs ita gestis, Reuerendissimus Dominus Episcopus ad Clerum vniuersum suæ Diœcesis grauitè, disertè prolixèque verba fecit. Cuius oratio tã fortis fuit & efficax, vt & corda multorum emolliuerit, & lachrymas non paucis excusserit. Vidisses tum crebros sacerdotum gemitus, crebra suspiria, & novos quosdam motus animorum. Fuit enim iucundissimum illud pijs omnibus spectaculum, pastorem suum coràm cer nere in publico Dei ministrorum cœtu de officio suo & ipsorum prudenter, gra uiter, pieque differentem, & Clerum suum, cum ad colendam pietatem, tum ad ea diligenter seruanda, quæ sunt muneri ipsorum propria, paternè serioque adhortantem: cuius lachrymæ toties ob ortæ, & fletu vox sæpe interclusa, testimonio fuit omnibus, quàm seriò Eccle siæ

fiæ Dei prospectum cupiat. Nihil enim
 se magis in hac misera fragiliq̃ue vita sua
 optare declarauit ; quàm vt religionem
 Christianam in sua Diœcesi conseruare,
 & Catholicam in ea fidem maiora indi-
 es augmenta sumere, maioribusq̃ue ac-
 cessionibus ornari videat. Proposuit
 autem nonnulla in Synodo tractanda,
 idq̃ue breuissimè: Quamuis enim afferri
 multa poterant, ne tamen Clerus in ipso
 statim initio eorum multitudine obrui
 videretur: tria potissimùm delegit, velu-
 ti futurorum omnium auspicia, de qui-
 bus tum agi voluit, nimirum, de Profes-
 sione fidei Catholicæ faciendæ: De obe-
 dientia S. D. Nostro præstanda, & hæ-
 resibus, quatenùs eæ damnatæ sunt à san-
 cta Synodo Tridentina, condemnandis:
 deq̃ue seminario Clericorum apud Ca-
 thedralem Ecclesiam instituendo. Hoc
 enim præcipuè spectabat in indicēda Sy-
 nodo: non tam vt grauaret Clerũ noua
 præceptorũ multitudine, quæ per semo-
 lesta est & odiosa, quàm vt vultus & ora
 pastorũ sui gregis coràm intueri, eosq̃ue
 publicè affari, & ipsorum officij admo-
 nere posset: vtq̃ue traderet breuiter non-
 nulla

nulla, quæ ad munus ipsorum maiore cū fructu sustinendum pertinere viderētur. Hæc igitur deliberationū capita, postea quàm Clerus expendisset diligētius, nullo negotio itū est in eam sententiam statim ab omnibus, gerēdum Episcopo suo morem: & quæ dicta fuerant, ad rem esse conferenda; cū præsertim non defuerint etiam qui dicerent, reperiri posse huius quoque ordinis nōnullos, qui quamlibet fructibus sacerdotiorū huius diocesis gauderent, nullis tamen essent sacris ordinibus initiati, nec se pro clericis publicè gererēt, nec essent per omnia Catholici. Quod vsq; adeò nō lateret hereticos, vt iactarēt etiā hi nonnunquā publicè, esse inter nos schismata, nec eadē sentire nos omnes & credere. Offendi etiā Catholicos, cū eos, qui nouationib. se dediderūt & Ecclesiæ aduersātur, cōmodis illius nihilominus frui vident. Itaq; postulabat hoc ipsorū officij ratio, vt qui præsertes adfuerunt, & fidē publicè profiterentur, & se catholicos esse, Catholiceq; de capitibus Christianæ religionis sentire declararent; & eam quam debent obedientiam S. D. nostro, præstarent.

Sæmi-

SAeminarij verò institutio tam fuit
 necessaria, quàm quæ vnquam maxi-
 mè: cum nulla superesse videretur hoc
 tempore aliare Ecclesiasticæ iuuandæ
 retinendæque incorruptæ fidei certior
 & magis expeditaratio, quàm si præstò
 semper essent, quorum opera in Eccle-
 sia regenda Episcopus vti queat. Qui
 quoniam tantæ populorum multitudi-
 ni gubernandæ, vnus sufficere non po-
 test, aliorum præterea & quidem bono-
 rum doctorumque adminiculis indi-
 get. vt autem tales habeat, vtq; nō desint
 quos in partē sollicitudinis vocet, quibus
 etiam pascendū Christi gregē rectè cō-
 mendet; Seminario clericorum opus est.
 Cui fundādo & instituēdo Reuerēdis.
 Dominus Episcopus, quālibet multis &
 grauib; sumptib; premeretur, de facul-
 tatibus tamē mēsæ suæ prospici curauit,
 & sexcentos florenos annuos ex certis
 redditibus conferre promisit, assensu
 Venerabilis collegij sui accedente. vt
 autem plus esset neruorum & maior pe-
 cunia confici posset, vltus est ad eam
 rem Abbatum quoque auxilio, quorum
 nemo fuit, qui non libenter & alacriter
 huic

huic operi pio statim pias manus afferret. Videbant enim quicquid esset natum in hoc regno sectarum & hæresum, totum id ab infectis scholis promanasse, ad quas extinguendas, & ad fontem huc amaritudinis primo quoq; tēpore obturandum, necessarium fuisse scholas alias Catholicas institui, vnde cum res postularet, verbi Dei & sacramentorum ministros, Ecclesiarumque pastores, Episcopo petere liceret. Quare Reuerendis & religiosis Dominis Coronouensi, Oliuensi, & Peplinensi, Abbatibus, hæc pensio, de omnium sententia ipsis etiam assentientibus fuit imposita: vt singuli quotānis cētenos florenos numerarent in vsum seminarij. Reliqui verò tres Præpositi in Pomerania, nimirum Carthusiensis, Zarnouecensis, & Suchouiensis, omnes simul, centum florenos annuatim conferrent. Quoniam verò non idem solet esse perpetuò rerū status, ac fit per læpè, vt, quæ benè cœpta sunt, progressu temporis languescāt: nec eum, quem oporteret, quiq; fuit propositus à principio, exitum consequantur. Vt hæc igitur Episcopalis pecuniæ

cuniam attributio certa sit, & ad successores transeat, placuit omnibus, quin & ipsi Reuerendissimo Domino, impetrata primùm approbatione sanctæ sedis Apostolicæ, clausulam hanc de præstandis sexcentis florenis in usum seminarij, Episcoporum iuramento inscribi: vt quicumque postea Reuerendissimo Domino succederent, ad numerandam summam præfatam tenerentur. Tenor autem præactæ clausulæ, in eum modum se habet:

Ad hæc, seminarium ministrorum Ecclesiæ Synodali decreto apud eandem Ecclesiam meam, piè ac necessariò institutum, cum omnibus eius personis, iuribus, bonis, prouentibus, rebusque cæteris, quæ de mensa quoque Episcopali, ac aliâs vndecunque ad illud vel iam deputatæ sunt, vel in posterum deputabuntur, ac quomodolibet pertinent, omni modo & ratione saluum tuebor & promouebo, sic me Deus adiuuet.

d His

50   CONSTITVTIONES

His itaq; perfectis, & hac omnium
 egregia volúate cognita & explo
 rata, statim Reuerendissimus Dominus
 Episcopus, aetis Deo gratijs, qui hác om
 nibus mentem concordé inspiráset, pri
 mus omniú ad altare maius, publicè fidé
 Catholicam est professus: qué secuti sunt
 postea Abbates, & eorum Mandatarij, Ec
 clesiae quoque Cathedralis & Collegia
 tarum Canonici, cum absentium nuncijs
 atque Parochis. Cæterùm fidei professio
 quæ tum facta est, sic habet:

CREDIMVS & confitemur vtri
 usque testamenti scripturas, esse sacro
 sanctas & diuinitus inspiratas. Articulos
 fidei, qui cõtinentur in symbolis Apосто
 lorú & Concilij Nicæni, & Cõstantino
 politani primi: nec nõ omnia, quæ de fi
 de superioribus Oecumenicis Cõcilijs:
 & nouissimè in sancta Synodo Tridétina
 definita sunt, firmisimè amplectimur &
 tenemus. Sacrorú verò librorum canoné
 eú agnoscimus & credimus, quem eadé
 sancta Synodus declarauit & confirma
 uit. nec ad illorum interpretationem
 priuata nitimur prudentia, sed eum
 sensum & expositionem retinemus,
 quem

SYNODI VVLADISLAV. 51

quem vnanimis consensus patrum, & communis Ecclesiæ Catholicæ vsus docuit & tradidit. Traditiones sine scripto ab Apostolis acceptas, vel à priscis Ecclesiæ patribus scripto comprehensas, & continua successione in Ecclesia Catholica conseruatas, tanquam vel orientis à Christo, vel à spiritu sancto dictatas, suscipimus & veneramur. Insuper de septem Ecclesiæ sacramentis, in primis autem de augustissimo Eucharistiæ Sacramento & Missæ sacrificio, cæterisque dogmatibus aduersus hæreses his temporibus exortas, cum eadem sancta Synpdo Tridentina sentimus & credimus, damnantes & detestantes omnem hæresim, quam eadem sancta Synodus damnauit atque anathematizauit. Postremò Sanctam Romanam Apostolicam omnium Ecclesiarum matrem agnoscimus: & beatissimo Domino nostro P I O Quinto Pontifici Maximo, eiusque successoribus debitam in CHRISTO obedientiam exhibemus, & exhibendam profite-mur.

d 2 Admo-

Admoniti postea fuerunt Parochi, si quid vellent, vel si qua difficultate eorum Ecclesiæ premerentur, vt in medium afferrent, daturus esse operam eos, qui tum præsentés adessent, vt pastores intelligerent, ipsorum rationes sanctæ Synodo curæ esse. Qui responderunt: Habere se quidem non pauca, verùm ea subito explicari non posse. Quare petebant deliberandi potestatem sibi concedi: quod factum est. Iussi sunt enim postero die præstò adesse omnes, & ea scripto mandare, quæcunque ad iuandas ipsorum Ecclesias pertinere putassent. Atque hic fuit huius diei Actus.

DIE XVII. Martij cùm Parochi omnes & Clerus reliquus cõuenissêt, suoque loco Reuerendissimus Dominus confedisset, indicatum est illis, vt ad eos sua grauamina scripto referrent, quibus ea cura fuit à sancta synodo commendata. Neque dubitarent, quin essent omnia bona fide ad P. suam relaturi. Dabit autem Reuerendissimus Dominus operam, vt, quoad eius fieri possit, prospiciatur omnium iniurijs.

Est

Est præterea significatum, quandoquidem interest omnium, qui curam gerunt populi Dei, ut rationem tradendæ Catholicæ doctrinæ teneant; ne fortè, quod absit, pro pisce serpentem, & pro ouo scorpionem parvulis panem petentibus porrigant: daturum esse negocium Reuerendissimum Dominum viris aliquot pijs & doctis, ut certam formulam conficiant, quam Parochi omnes in docenda plebe sequantur: ita tamen, ut à præscripto Catechismi Romani nequaquam discedant, sed inde petitam doctrinam verbis planioribus & succinctioribus in Parochorum gratiam explicent. Edentur quoque Constitutiones Synodales, ubi conscriptæ fuerint; in quibus præscribetur & vitæ degendæ ratio, & administrandorum Sacramentorum modus, & alia nonnulla curæ pastorali necessaria.

Matth. 7.
Luc. 11.

Quoniam verò multis per læpè in hac Dioecesi negotium ab his qui Romæ sunt, exhibetur; & leuibus quandoque de causis ijdem illi ex prouincia euocantur: quo fit, ut eorum Ecclesiæ pastoribus interea destitutæ quo-

rumuis

Sessi. 25. ca
10. Tridē.
Concilij.

rūius tā hæreticorū, quàm vicinorū nobilium sint iniurijs opportunæ, designati sunt viri quatuor ex collegio Cathedralis Ecclesiæ, quorū nomina Reuerendiss. dominus cōmendabit S. D. Nostro, & eos ornabit suo testimonio, petens vt eis, cū res postulauerit, tā ex vrbe, quàm à nuncijs in prouinciā missis, causæ Ecclesiasticæ Diœcesis huius non modò cognoscendæ, verū etiam finiendæ committantur.

Petiuit etiā Clerus vniuersus, vt Reuerendiss. D. in his literis, quas primū in urbem dabit, supplicet S. D. Nostro, quò rationē tamen illius habeat, nec eum Tridē tini Concilij vinculis in his teneri velit, quæ ad pluralitatē sacerdotiorū et personalem residentiā pertinent, vel certè necessitatibus ipsorum eo modo qui magis cōmodius videbitur, prouideat. Is est enim Diœcesis huius status, vt singulis in hac bonorum Ecclesiasticorum accisione, & summa Nouatorum quidlibet agēdi licentia, vnum sacerdotium ad vitam honestè & cum dignitate sustinendam, nequaquā suffecerit. Est præterea hoc tēpore (quod res ipsa loquitur) omniū iniurijs

iurijs Clerus expositus. Multorū enim
 fructus tenētur à malæ fidei possessorib.
 multi sunt quoq; ab hæreticis interuersi,
 & ad impietatem ipsorū propagandā cō
 uersi: multorum iustū precium negatur,
 & nō nisi post graues labores exhaustos,
 & multas difficultates superatas, id demū
 soluitur, quod fūdi domino collibuerit.
 Quo fit, vt plerisq; sacerdotibus desint
 alimenta necessaria: tantū abest, vt ali
 quid supersit, quod auferri debeat.
 Quod se Reuerendissimus D. & spon
 tē sua, & Cleri precibus adductus, di
 ligenter facturum promisit. videt e
 nim in quantis difficultatibus Diœce
 sis hæc illius versetur, & quanta sacer
 dotum penuria etiamnum labore, pe
 riculum vt sit, nisi legum seueritatem S.
 D. Nostri clementia temperauerit, ne
 desint non multò post (vt nunc est eo
 rum omnium in deteriore partem in
 clinatio) qui ad sacerdotium promoue
 ri velint: Et hoc est, quod cupiunt hære
 tici. Sic enim gubernatoribus sublatis,
 atrocius atque violentius circa Ecclesiæ
 naufragia grassarentur.

Fuit etiam constitutum, vt omnes & singuli, beneficiorum, præsertim verò curatorum possessores, qui iam à multis annis gaudent fructibus sacerdotiorum, in illis autem non resident, nec sacris sunt initiati; Parochiæ verò ipsorum illis negligentibus varijs erroribus sunt contaminatæ, per processum, quem vocant, publicum, etiam per affixionem huiusmodi processus ad valuas Ecclesiæ Cathedralis Vladislauensis, auctoritate Reuerendissimi D. Episcopi monerentur, quatenus infra tempus, arbitrio eius Reuerendissimæ D. statuendum, isti tales, maioribus sacris ordinibus se insigniri procurarent, & ad residendum in suis beneficijs redirent, nisi duriores pœnas canonicas, à iure contra tales statutas, experiri malint.

Insuper constitutum fuit, vt ab omnibus beneficiatis, qui huic Synodo Vladislauensi non interfuerunt, & quicumque deinceps, ad quæcunq; beneficia Ecclesiastica institui deberent, exigeretur & in effectu præstaretur professio fidei orthodoxæ, sub pœnis contra recusantes, arbitrio Episcopi pro tempore

pore existētis, aut sui vicarij Officialisue generalis VVladislauiensis, statuendis.

His absolutis, peractisque Deo gratijs, Clerus Dioecesis huius, solenni benedictione accepta, dimissus: & ad sua quisque redire, proque pastore suo Deum precari iussus est. Et hæc fuit sanctæ huius Dioecesanæ Synodi periodus. Sit IESV CHRISTO seruatori gloria.

Idem qui supra Stanislaus Crassinius I. V. Doctor, & eius Reuerendissimæ P. Cancellarius.

Acta sunt hæc in Choro Ecclesie Cathedralis VVladislauiensis, Anno, die, quibus supra. Indictione vndecima. Pontificatus S. D. N. & Domini, Domini PII. diuina prouidentia Papæ Quinti, Anno tertio: Præsentibus Reuerendis Dominis, Laurentio Zalinski Abbate Coronouersi, ordinis Cisterciensis, nec non Iosepho Conarzeuuski Iuris Pontificij doctore VVladislauiensis, Valentino Curzborski Pomeraniæ Archidiacono, Stiborio Krzikouuski scholastico, Stani-
 d s flao

58   **CONSTITVTIONES**

flao Sczauuienski, Andrea Naramouuski, Andrea Blinouuski, Casparo Hannonio I. V. doctore, Petro Visczelki, Martino Gosticzki I. V. doctore, Alberto Boruhouuski, Ioanne Piotrouuski, & Syluestro Roguczki medicinæ doctore, prælatis & canonicis VVladislaiensibus, Hippolyto in Lubraniecz Canoniorum Regularium S. Augustini, & Georgio ab Heden Monialium Præmonstratens. in Zukouu præpositis, multisque alijs prælatiis, tam religiosiis quàm secularibus, tunc in sancta Diœcesana Synodo in spiritu sancto legitimè congregatis.

ET ego Simon Stanislai de Coualeuo Clericus Gnesnensis Diœcesis, publicus auctoritate Apostolica & in Archio Curia Romanæ descriptus Notarius, quia dictarum Constitutionũ promulgationi, alijsq; omnibus & singulis præmissis, dum sic, vt præmittitur, coram præfato Reuerendissimo in Christo patre ac Domino D. Stanislao Carnouio VVladislaiensi, & Pomeraniæ Episcopo, ac Diœcesana VVladislaiensi
Syno-

Synodo, & per ipsum Dominum Episcopum agerentur & fierent, vnà cum prænominatis testibus præsens interfui: eaque omnia & singula sic fieri vidi & audiui. Ideo de mandato quoque ipsius Domini Episcopi, exinde præsens publicum instrumentum confeci, & in hanc publicam formam redegi, ac me huic subscripsi, signoque & nomine meis solitis & consuetis vnà cum impressione sigilli ipsius requisitus, consignauit in fidem & testimonium omnium præmissorum.

(.:.)

CONSTI.

CONSTITVTI-
ONVM VVLADISLA-
VIENSIVM PARTIS PRIMAE.

TITVLVS. I.

CONSTITVTIONES SYNODA-
les Ecclesiæ & Diœcesis
Vladislauienfis.

Vod licuit hactenus maioribus nostris, vt in Synodis nuda præcepta Clero suæ Diœcesis proponerent, quæ ab illo cum ipsiusmet, tum populi rectè instituendi causa diligenter accurateque seruari vellent, idem & nobis licere arbitrâmur: nec omnium, quæ statuuntur, rationem esse reddendam. Delicata est enim illa obedientia, quæ præceptorum causas inuestigat, & quorum rationem ignorat, his veluti leuioribus violândis, culpam nullam inesse persuasum

I.

sum habet. Nec cui tamen pro imperio agere, voluntatemque pro ratione afferre videremur, neue sint, qui ita statuunt, iubere nos tantum, non etiam docere, non nihil hoc tempore ab usu pridem recepto deflectendum, & aliam, edendis Diœcesis nostrę constitutionibus, viam nobis insistendam esse duximus: nimirum, ut illis promulgandis, adderetur nonnunquam ratio, verbis, quoad eius fieri possit, breuissimis. Nam ita demum speramus fore, ut ea memorię sacerdotum tenacius hæreant, quę tradimus: & celerius non absque fructu in opus exeant. Quin etiam prospectum hac ratione volumus Parochis rudioribus, & reliquis Diœcesis nostrę Clericis: qui, cum libris non abundant, his nostris legendis non parum adiuuari poterint, & certum obeundi sui muneris, quo fungitur quisque, modum tenere. Quamobrem omnia, & quidem breuissimè, sumus complexi: quę vel ad vitam ipsorum informandam, vel ad populum instituendum, vel ad traden-

2.

3.

4.

5.

62 **CONSTITVTI. VVLADISLA.**
tradendam Catholicā doctrinā, vel
ad Ecclesiasticos ritus conseruan-
dos pertinent: nihil vt sit necesse, cle-
rū nostrum longius ea petere, maio-
remque in illis conquirendis laborē
sumere. vt autem ordo seruetur, pri-
mū omnium à Canonicis Ecclesie
nostræ Cathedralis exordium sumē-
dum esse putauimus.

TITVLVS II.

**DE CANONICIS ET EO-
rum officio.**

QVoniam primi sunt post Episco-
pum Canonici Ecclesie Cathe-
dralis, & aliarum inferiorum: prima
quoque cura ipsorum & præcipua ef-
se debet, vt suo nomini respondeāt.
Et cū disciplina Ecclesiasticæ reti-
tinendæ causa sint Cathedralium Ec-
clesiarū collegia instituta: etiam at-
que etiā Canonici videant, vt disci-
plinam conseruent, quam tuendam
susceperunt: sicque in omnes par-
tes oculos conuertant, nihil vt sit
inter eos quod ferri nõ debeat, quod-
que disciplina Ecclesiastica cohibe-
ri

I.
Sessi. 24.
cap. 12.

ri oporteat. Sicut autem primi sunt post Episcopum, præstantque dignitate sacerdotibus cæteris, ita exëplo doctrinaque sua præluceant alijs, eisque ad pietatē & vitam cum honestate tranfigendam, duces sint. Non vulgaris est illa Nepotiani laus, qua is celebratur hucusque ab Hieronymo, quod non maius, nō minus negligebat officiū, vt vbi cūque eū quæreret, inquit, in Ecclesia inuenires.

Videant etiam, ne peccata maneant impunita, neue iisdē de rebus alij plectantur, alij ne appellentur quidē, sed in delictis vindicādis feruetur æqualitas, cum lex non personas attendat, sed personarum facta. Meminerint eius, quod scripsit propheta: Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta. quodque Paulus monens scribent Hebræis, In disciplina perseuerate, quam, qui ferre non possunt, eos nothos, & non filios esse profitetur. Ea verò disciplinæ ratio ad vitam Canonicorum maxime pertinet.

Tenen

2.

3.

Psal. 2.

Cap. 12.

4. Tenentur autem Canonici Episcopo in rebus Ecclesiæ necessarijs adesse consilio suo: Qua in re, doctrina præcipuè versatur. Itaque, ne inania sint eorum consilia, exerceant se diligenter in legendis sacris literis, & in Canonicis legibus, & in obseruanda publica Catholice Ecclesiæ praxi. Nā ubi multa sunt prudentiaque consilia, ibi multa salus est. Nec possunt alij cōsulere melius & fidelius Episcopo suo, quàm, qui sunt eiusdem corporis membra, domestici & alumni Ecclesiæ.

5.

Berna. epi.
42. ad Hen.
ricū Seno-
nenf archi-
episcopū.

Prover. 8.
Deuter.

ad rectè consulendum necessaria prudentia, doctrina, & beneuolentia, sine quibus, manca & imperfecta sunt consilia. Nam & Moyse non alios asciiuit sibi consiliarios, quàm sapientes, gnaros, probatæ conuersationis, & nobiles. Speciosum est enim, à Presbyteris cognoscere consilia: quibus dicitur, Accipite disciplinam meam, & non pecuniam: doctrinam magis, quàm aurum eligite.

Sed & iura, priuilegia, libertates Ecclesiarum, atque adeo totius Dioc

tenent

cesis

cesis seruare tuerique Canonicoꝝ
 interest, quādoquidem custodes sunt
 immunitatum illius omniū. Quam-
 obrem excutiant diligenter Archi-
 epi Ecclesiæ suæ, priuilegia omnia
 conscribant, indices conficiant, libel-
 los actionum & nominum siue debi-
 torum, ad quæcunque pia loca perti-
 nentiū, in promptu habeant, quibus
 cū res postulauerit, & ipsi, & Archidi-
 aconi, & alij Ecclesiæ ministri, vti pos-
 sint: ne fortassis eorum negligentia,
 res Ecclesiæ vel pereant, vel in alienā
 possessionem veniant. Volumus au-
 tem hæc fieri omnia, non aliqua pri-
 uata vsurpatæue potestate, sed pro-
 pria authoritate nostra, quam nos ad
 hunc actum impartimur Canonicoꝝ
 Ecclesiæ nostræ, vt ita demū celeri-
 ūs, maioreque cum fructu ea confici-
 ant, quæ ad rem præsentem videbun-
 tur pertinere, cū in sæpè talibus in re-
 bus mora quantumuis non ita ma-
 gna, periculosa tamen esse consueue-
 rit. Curent etiam vt sit Metrica Sa-
 cerdotiorum omnium totius Dioc-
 cesis, cum redditibus & emolumentis

6.

Sessi. 22.
 ca. vlt. pœ-
 na statui-
 tur occupā-
 tibus bona
 Ecclesiæ.

7.

e

eorū

eorum. Quæ omnia & singula, pro eo ac debent conseruare, tueri & defendere nunquam prætermittant.

Ac si res vnquam difficilior acciderit, quàm vt eorum opera possit explicari, statim fidem, opem & auctoritatem Episcopi sui implorent, eiusque præsidio in tuendis Ecclesiæ rebus vtantur.

8. Sed & hoc operam dent, vt omnia decenter & secundum ordinem in Ecclesia fiant: vtque cùm

1. Cor. 14. in diuinis officijs, tum in alijs muneribus peragendis, honestas quæ decet res factas conseruetur. Ma-

Hierc. 48. ledictus est enim, inquit scriptura, qui facit opus Dei negligenter. Sunt

9. autem Canonici, diuini cultus inspectores, & tenentur vel emendare, quæ vident perperam fieri, si possunt, vel ad eos, quorum id potissimum interest, quàm primùm referre. Nam error, cui non resistitur, approbatur: faciliusque mala possunt in ipsis inijs corrigi, quàm cùm dissimulando sumpserint incrementa maiora.

10. Si quæ præbendæ vel dignitates habent annexa officia, curent eorum possessio-

possesso-

possessores, vt illis, quoad eius fieri possit, satisfaciant, ne legi obnoxij fiant, & ne vituperetur eorū ministerium. Itaq; exhibeant se probabiles operarios, cūm sponte sua, tū quod necessitas illis incumbat. nam vā illis, si non fuerint ea diligenter quæ debent, exequuti.

2. Cor. 6.

2. Tim. 2.

Anniversarios accuratè seduloque absoluant, ac pro fratribus defunctis deo preces fundāt, & sacrificia offerāt. Simul meminerint, se quoq; mortales esse; & eodē, quod ipsi præcesserunt, currere. Vetus est enim illud: Ab alijs expecta, alijs quod feceris: Et, Quamensura mensi fueritis, Christus inquit, eadem remetietur vobis.

II.

Chryf. ho.

3. in epi. ad

Philip. &

in cap 15.

1. ad Cor.

Ambro. de

fide resur.

Cypr. epi.

5. li. 4. & e-

pist. 6. li. 3.

Clem. li. 6

Cōst. c. 20.

Damaf. in

oratione

pro mor-

tuis.

Marc. 4.

In solemnibus processionibus & alijs supplicationibus quibuscūq;, habitu, gestu, incessu, grauitatem honestate conditam præferant, exēploq; suo, cæteris astantibus & eorum facta intuentibus, ad pietatem præeant.

In choro non sint ociosi, non stertant, non sermones misceant: sed vel orent attentè, vel psallant, psallentesque alios iuuent. Turpe

Matt. 20. est enim cùm dicitur: Quid hîc statis tota die otiosi?

13. Postremò sint, quod dici volunt, Canonici, id est, regulares: viuant ad scripturæ sacrę Canonumque præscriptum: nec ab eo sibi vel minimum deflectendum esse putent. Nam cùm sint sal terræ, prouidere debent, vt saliant in sulcos. Cùm sint lux accensa, oportet eos lucere his, qui in domo sunt: neque velint esse lucerna sub modio, sed super candelabrum, & in omniũ conspectu posita: vt qui domum intrant, lumen videant, & videntes glorificent patrem, qui est in cœlis.

Mart. 5.
Luc. 8.

14.

Sessi. 24.
Cap. 12.

Prius, quàm autem recipiantur ad Ecclesiam nostram, volumus vt fidei professionem, tam coràm nobis vel vicario nostro, quàm in Capitulo faciant, iuxta formam à S. D. Nostro Pio IIII. Pontifice Maximo olim præscriptam: quam etiam curēt suis libris Capitularibus inscribi: nec vllum deinceps in suum confessum admittant, nisi prius eandem fidei professionem fecerit, sub pœna à S.

Conci-

Concilio Tridentino decreta. Quæ autem de Canonicis Ecclesiæ Cathedralis dicta sunt (quatenus ad pietatem eorum exercendam, vel ad mores formandos, vel ad ordinem & decorem in eorum Ecclesijs conseruandum pertinent) eadem illa ad Collegiatis etiam Diœcesis nostræ pertinere volumus.

TITVLVS III.

DE VICARIIS ET ALIIS INFERIORIS ORDINIS CLERICIS.

OMnes sacerdotes, cuiuscunque gradus fuerint, attendant officio suo, & ministerium suum diligenter impleant. ^{2. Tim. 4.} Quibus verò Chori gubernandi partes mandatæ sunt, vel qui psallendi munus obtinent, aut alijs officijs in Ecclesia funguntur, sedulo prouideant, vt quæ debent, cum summa qua poterint, honestate grauitateque absoluant, vtque suis temporibus detur diuinis officijs initia. **I.** Inter canendum verò & psallendum caueant ne verba præcipitent, ne sup-

e 3 pri-

1. Cor. 14. primant, ne quid pro quo substituāt,
sed quod vult Apostolus, psallant
spiritu, psallant & mente: vt cū lin-
gua orent, mens etiam ipsorum abs-
que fructu non sit. Recordentur a-
stare se vultui Dei, cingi angelorum
cohortibus, & habere populi astan-
tis oculos in se coniectos: quare pro-
uideant, vt quæ faciunt, religiosè fa-
ciant: non veluti temporis aut priua-
ti commodi gratia, non ad oculum
seruientes, sed tanquam Domino.

Ephes. 6.

3. Quæ præstabunt tantò facilius,
quantò fuerint magis ab omni vitio-
rum sorderemoti. Quam ob rem, do-
mi suæ, sobriè, castè, pieque viuant:
ebrietatem fugiant, ocium tanquā
fomentum vitiorum omnium deui-
tent, honestis laboribus occupentur.
Celebraturenim illud dictum cuius-
dam ex Aegypti monachis, operantē
fratrem ab vno demone pulsari, oti-
osum verò ab innumeris vastari. In-
primis verò sacris literis inuigilēt, &
illud ppetuò præ oculis habeāt, quod
eius ordinis viris præcepit quidā ex pā-
tribus, Ama (inquiēs) scientiā scriptu-
rarum

Hiero. ad
Nepot.

rarum, & carnis vitia non amabis.

4.

De cætero, quæcūq; sunt vera, quæcūq; pudica, quæcūq; iusta, quæcūq; sancta, quæcūq; amabilia, quæcūq; bonæ famæ; si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitent, hæc agant, ^{Philp. 4.} vt Deum pacis habere possint secum manentem.

TITVLVS IIII.

De ordinandis.

QVoniam semper erunt noui operarij in vineam Domini submittendi, etiam atque etiam curandum est, vt hi sint quàm probatissimi, qui ad sacros ordines, præsertim verò ad sacerdotium, vocabuntur.

Quare, si qui erunt sacris initiandi, mandamus, vt vno mense ante ordinationem, desiderium suum explicent Parocho, sub quo vitam degunt, qui nomina ipsorum denuntiabit populo, ab eoq; testimonium petet, ac nos vel suffraganeum nostrum, per suas patentes, de re tota certiorē faciet. Nā & nostra, & Ecclesiæ Dei plurimū interest, tales vt assumantur,

I.

scilicet 23. c. 5.

2.

e 4

qui

qui bonum testimonium, si minus ab externis, saltem à domesticis habeant. Libentiùs enim populus his præfidentibus morem gerit, quos videt suo suffragio siue testimonio ad sacra mysteria esse assumptos.

3. Mandamus autem omnibus Cathedralis nostræ, Collegiatarum, Cõuentualium, & Parochialium Ecclesiarum prædicatoribus: cùm anni quatuor tempora aduenerint, quibus de more ordinatio fieri consuevit: vt ex loco superiore denunciët, si qui erunt ordines suscepturi, vt mature, hoc est quarta feria, apud Ecclesiam hanc nostram, vel in loco ordinationis, præstò sint: & se apud præfectos examinis sistant, vt per biduũ, quod est diei ordinationis interiectum, accuratiùs examinari possint.

4. Adferant autem simul, & à ludi moderatore, sub cuius disciplina sunt versati: & à Parocho suo, vel à magistratu, aut ab his omnibus, generis, ætatis, institutionis, personæ, morum, doctrinæ, vitæque testimonium: sine quo admitti quenquam ad

Vide Cypri
li. 2. epist. 5
& li. 1. epist.
sto. 4.

Lãpr. in vi
ta Alexãd
Pertinacis
Sess. 23. c. 7

HP

ad

ad sacros ordines prohibemus.

Moneatur etiam populus, ut in
 quatuor temporibus, diligenter Deo
 supplicent, quo mittat dignos ope-
 rarios in messem suam: & his, qui or-
 dinantur, gratiam suam impartiat,
 ut munus, quod suscipiunt, dignè &
 cum fructu multorum expleant. Nā
 eorum quoque interest, ut habeant
 idoneos verbi & sacramentorum mi-
 nistros, à quibus sanam doctrinam
 hauriant, & quorum exemplo in pi-
 etate iuuari queant.

3.

Matt. 9.

6.

TITVLVS V.
 DE OFFICIO EXA-
 minatoris.

EXaminatorum officium fuerit,
 diligenter eorum, qui ordinan-
 di sunt, doctrinam explorare & vi-
 tam. Examinandi autem hæc erit
 ratio. Quærat ex ordinando, cu-
 ias, & qua ætate sit. Nam Concilium
 Tridentinum, Subdiaconū ante an-
 num vicesimum secundum: Diaco-
 num ante vicesimum tertium: Pres-
 byterū

Sessi. 23.

cap. 12.

e s byterū

byterum ante vicesimum quintum,
 ordinari vetat, quam probandi rati-
 onem, etiam ad regulares extendi vo-
 luit. Item, ad quem titulum petat or-
 dines. cauetur enim, ne quis admit-
 tatur, nisi sacerdotium sufficiens, &
 quidem quietum habeat. Nam sacer-
 doti mendicare, vel sacrificio vena-
 li vti, fas non est. Ad patrimonium
 non admittatur quisquam ordinari,
 nisi Episcopi iudicio probatus, qui ve-
 rè patrimonium obtineat: & quidē
 tale, quod illi ad vitam honestè su-
 stentandam satis sit, quodque sine li-
 centia Episcopi sui alienare non pos-
 sit, priusquam sufficiens habuerit sa-
 cerdotium, ex quo viuat. Volumus
 autem, vt absque ordinarij sui facul-
 tate, nemo audiat ab alio episcopo or-
 dines suscipere. Præcipuè verò explo-
 retur, num sanæ doctrinæ sit: num e-
 os progressus in literis fecerit, vt pos-
 sit apud alios doctoris officio fungi:
 num ordines petat hoc animo, vt Ec-
 clesiæ seruiat, & vineam Domini fi-
 deliter colat. Neque verò in ea re
 tantum examinatorum officium
 versa-

Sess. 21. c. 2

2

Vbi supra.

Et in Bulla

Pij quarti.

An. 63. edi-

ta.

3.

Sess. 23. c. 8

4.

versabitur, vt eorum dignitatem explorent, qui sunt sacris ordinibus adhibendi, sed maiori etiam diligentia in id incumbent, vt eos, qui ad Parochias instituendi sunt, accurate examinent, num reuera tales sint, quibus tantum hoc munus, (cura nimirum animarum) mandari queat. Huius autem ipsorum muneris partes, copiose sunt in Concilio Tridentino perscriptæ, indeq; peti possunt. In concursu tamen, si qui vnquam (vt quidem optandum est) acciderit, eorum potissimum rationem habeant, qui factodiligenti examine, præ ceteris videbuntur digniores.

Sessio 24.
cap. 18.

TITVLVS VI.

DE IMPEDIMENTO ORDINANDORUM.

VIdeant examinatores, ne quid hæreticum sapiant, qui ordinandi sunt: ne sint doctrinæ christianæ ignari, & bonarum literarum rudes, ne spurij, ne mēbro aliquo notabili deformes, ne caduco morbo vexati, ne apostatæ: ne minores natu, q̄ sacrū Cōcil. Tridē.

- Tridentinum et Canones exigunt: ne infames vel energumeni, ne abste-
mij, excommunicati, vel Simoniaci.
nam qui eiusmodi sunt, arcendi e-
runt ab ordinibus. Quod si quid in
1. eorum examine difficilius acciderit,
nostro vel vicarij nostri iudicio res
2. terminabitur. Cùm enim præstan-
tissimum sit sacerdotij munus, nemi-
ni dubium esse potest, quin sit etiam
cura maxima in his deligendis & pro-
bandis adhibenda, qui sunt in hunc
ordinem publico iudicio cooptandi.
3. Nam accidit persæpè, vt populus ex
sacerdotum dignitate, sacramento-
rum etiam dignitatem metiatur:

TITVLVS VII.

DE PROVISIONIBVS SEV IN-
stitutionibus.

QVoniam non tantùm in ordi-
nibus cõferendis, quantum in
his instituendis, quibus mandatur
animarum cura: locum habet illud
i. Tim. 5. Apostoli præceptum: Manum citò
nemini imposueris. Ideo summa di-
ligentia

ligentia prouidendum est, ne alijs
 quàm probatis & idoneis, pascenda-
 rum Christi ouium munus confera-
 tur: vt, qui assumuntur in partem sol-
 litudinis, eiusmodi sint, qui se ex-
 hibebant probabiles operarios, rectè
 tractantes verbum veritatis, qui gre-
 gem suum diligant, qui animam su-
 am ponant pro ouibus suis. Quare
 probentur diligenter, num satis in-
 telligant quæ legunt: num apti sint
 ad explanandas sacras litteras, num
 Decalogi & Ecclesiæ præcepta, num
 sacramentorum numerum, & quæ
 cuiusque vis ac potestas sit, satis tene-
 ant: num ea quoque mente sint præ-
 diti, vt non quærant, quæ sua sunt,
 sed, quæ IESV CHRISTI: num
 vitam suam ita moderari velint, vt
 & profint sibi ipsis, & alijs odor sint
 vitæ in vitam. Sciant se non ad otium,
 non ad delicias, nō ad quietem, & se-
 ctanda priuata vitæ commoda: ve-
 rùm ad opus, ad laborem, ad curam,
 nonnunquam etiam ad præsentia pe-
 ricula vocari. Quam ob rem, fortes
 esse oportet, omniaque constanter,
 pro

1.

2. Tim. 2.

Ioan. 10.

2.

Phili. 2.

3.

2. Cor. 2.

Ioan. 10. pro Christi nomine, & populi salute
 perferre. Qui amant animam suam,
 perdent eam: qui verò perdiderint eā
 propter Christum & euangelium, in
 vitam æternam custodient illam. Pa-
 storum interest, salutem ouium sua-
 rum quærere, & pro illis, cū res po-
 stulauerit, animam suam non graua-
 tim ponere, summi Pastoris Christi
 exemplo, qui pro grege suo mori di-
 gnatus est. Hoc animo præditos esse
 oportet, quibus erit animarum cura
 mandanda. Bonum est autem hæc il-
 lis proponi ab initio, vt sciant, quòd
 cū noua vita, nouam etiam mili-
 tiam instituant, quodque magnum
 illis instet laborum & periculorum
 certamen. Labora, Paulus inquit, si-
 cut bonus Christi miles. Et Sapiens
 hortatur, vsq; ad mortem certa pro
 iustitia. Sic enim futurum est, vt pro
 bono certamine, accipiant repositā
 coronam, quam reddet illis Domi-
 nus in illo die iustus iudex. Quam ob
 rem, nolumus quenquam ad vllum
 sacerdotium, curatum præsertim ad-
 mitti: nisi prius fuerit per nos, vel de-
 putatos

putatos

putatos à nobis, diligenter probatus. Debebit autem is testimonium eorum scripto comprehensum, nobis vel vicario nostro, exhibere. Ceterum examinatores videant, ne quid hac in parte dent carni & sanguini: ne quid amicitiae tribuant, odio, vel gratiae, in quo eorū cōscientias, quàm maximè obstrictas esse volumus.

TITVLVS VIII.

SIMONIAE VITIO QVEM
admodum occurratur.

CVM autem teterrimum illud Simoniae vitium animos nonnullorū occupauerit: & quod fanè dolendū est, vsq; adeò radices altas egerit, vt iā plerisq; nullā peccati mortalis rationem habere videatur. Nos, vt ex animis omniū pestē hanc, & beluā multorū capitū, pro eo ac debemus, euellere possimus: mādamus, ne quis prius ad vllū sacerdotiū vel Parœciā admittatur, quàm iuramentum, in nostris vel vicarij nostri manibus, prætiterit: quo se proberat hoc tanto scelere, liberum & immunem esse.

Nefas

2. Nefas est enim, donum Dei, quod sacerdotio annexū est, pecunia possidere velle. Cogitēt qui eiusmodi sunt, qua pœna Simon ille multatus ab Apostolo Petro fuerit: cū oblato precio donum sancti spiritus concedi sibi peteret: tum quo modo Gezi Elisæi seruo posteritatiq̄ illius vniuersæ, lepra inhæserit: Et quorum suppliciū perhorrescūt, eorum etiam exemplum fugiendū sibi esse putent. Scripta sunt enim hæc Apostolo teste ad correptionem nostram. Et extant pœnæ grauissimæ aduersus tales in Bulla Pauli II. editæ, quæ incipit: Cū detestabile. Et in alia PII. quarti, de confidentijs, Anno sexagesimo quarto, XVI. KL. Nouembris promulgata. Quare ab hoc tanto scelere, quo nullum tertiū esse potest, diligenter sibi caueant: & pauperes in domo Domini esse malint, quàm opibus abundare malè quæsitis. Iuramenti autem, quod in aliarum Diœcesum Synodis obseruatum fuisse videmus, talis est forma.

TITV-

TITVLVS IX.

FORMA IVRISIVRANDI OB SIMONIAE SUSPICIONEM DANDI.

EGO N. praesentatus vel electus &c. ad beneficium N. iuro per sacrosancta Dei euangelia, quae meis manibus tango, neque me beneficii obtinendi causa, vel ut ad id praesentarer aut nominarer, &c. neque quenquam alium meo nomine, aut consentiente vel sciente me, quicumque collatori, patrono, seu alij cuiquam ea de causa promississe aut dedisse, aut compensasse, aut prius datum confirmasse, vel apud quenquam deposuisse: neque mutuo dedisse, vel locasse: vel prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quocunque modo debitum remisisse aut relaxasse. nec de domibus, terris, praedijs, redditibus eius Ecclesiae fructibusue, decimis aut oblationibus eiusdem, praeteritis praesentibus ac futuris: donationem, remissionem, locationem fecisse, aut iniuisse. Ita me Deus adiuuet, & haec sancta Dei Euangelia.

f

TITV.

82   CONSTITVT. VVLADISLAV.
TIVTLVS X.
DE FIDEI PROFESSIONE
& eius forma.

QVibus etiam prouidendum e-
rit de sacerdotijs ciuitatum, op-
pidorum & villarum, cum simplici-
bus, tum verò multò magis adiunctā
curam animarum habentibus: hi pri-
ùs fidē Catholicā profiteantur, iuxta
formā à S. D. Nostro Pio III. foelicis
memoriæ P. M. in hæc verba perscri-
ptam: Ego N. firma fide credo & profi-
teor omnia & singula, quæ continē-
tur in symbolo fidei, quo sancta Ro-
mana Ecclesia vtitur: videlicet: Cre-
do in vnū Deum patrem omnipoten-
tem, factorem coeli & terræ, visibiliū
omniū & inuisibiliū. Et in vnum
Dominum Iesum Christū, filiū Dei
vnigenitum, & ex Patre natum ante
omnia secula: Deum de Deo, lumen
de lumine, Deum verum de Deo ve-
ro, genitum non factum, consub-
stantialem Patri, per quem omnia
facta sunt: qui propter nos homines,
& propter nostram salutem descen-

dit

dit de coelis: & incarnatus est de spiri-
 tu sancto, ex Maria virgine, ET HO-
 MO FACTVS EST. Crucifixus
 etiã pro nobis sub Pontio Pilato, pas-
 sus & sepultus est. Et resurrexit tertia
 die secundũ scripturas: Et ascendit in
 coelũ, sedet ad dexterã Patris: Et ite-
 rum venturus est cum gloria, iudica-
 re viuos & mortuos, cuius regni non
 erit finis. Et in Spiritum Sanctum
 Dominum, & viuificantem, qui ex
 Patre filioque procedit: qui cum Pa-
 tre & filio simul adoratur & conglo-
 rificatur; qui locutus est per Prophe-
 tas. Et vnã Sanctã Catholicã
 & Apostolicã Ecclesiam. Con-
 fiteor vnum baptisma in remissio-
 nem peccatorum. Et expecto resur-
 rectionem mortuorum; & vitam
 venturi seculi. Amen. Apostolicas
 & Ecclesiasticas traditiones, reliquasq;
 eiusdẽ Ecclesiã obseruationes & cõsti-
 tutiones, firmissimè admitto & am-
 plector. Item sacrã scripturam, iuxta
 eum sensum, quem tenuit, & tenet
 sancta mater Ecclesia, cuius est iudi-
 care de vero sensu, & interpretatione

4.

5.
6.

7.

8.

- sacrarū scripturarum, admitto: nec
 eam vnquam, nisi iuxta vnanimem
 consensum Patrum, accipiam & in-
 terpretabor. Profiteor quoq; septem
 9. esse verè & propriè sacramenta nouæ
 legis, à Iesu Christo Domino nostro
 instituta, atque ad salutem humani
 generis, licèt nō omnia, singulis ne-
 cessaria, scilicet Baptismum, Confir-
 mationem, Eucharistiam, Pœniten-
 tiam, Extremam vnctionem, Ordinem
 & Matrimonium, illa que gra-
 tiam conferre. Et ex his Baptismum,
 10. Confirmationem & Ordinem, sine
 sacrilegio reiterari non posse. Rece-
 ptos quoque & approbatos Ecclesię
 Catholicę ritus, in supradictorū om-
 nium Sacramentorum solenni ad-
 ministratione recipio & admitto.
 11. Omnia & singula, quæ de peccato o-
 riginali, & de iustificatione in sacro-
 sancta Tridentina Synodo, definita
 & declarata fuerunt, amplector & re-
 12. cipio. Profiteor pariter in Missa of-
 ferri Deo verum, proprium & propi-
 tiatorium sacrificium pro viu is & de-
 13. functis. Atque in sanctissimo Eucha-
 ristia

ristiæ sacramēto, esse verè, realiter, & substantialiter, corpus & sanguinē vnà cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi: fierique conuersionem totius substantiæ panis, in corpus: & totius substantiæ vini in sanguinem: quam conuersionē Catholica Ecclesia Trāsubstantiationē appellat. Fateor etiam, sub altera tantum specie, totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatoriū esse, animasque ibi detentas, fideiū suffragijs iuuari. Similiter & sanctos vnà cum Christo regnantes, venerandos atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissimè assero, imagines Christi ac Deiparæ semper virginis, nec non aliorum sanctorum, habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiēdam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo.

14.

15.

16.

17.

18.

19. Sanctam Catholicam & Apostolicam
 Romanam Ecclesiam, omnium Ec-
 clesiarum matrem & magistram, agno-
 sco. Romanoque Pontifici beati Pe-
 tri Apostolorum Principis successo-
 ris, ac Iesu Christi vicario, veram o-
 bedientiam spondeo ac iuro. Cete-
 ra item omnia, à sacris Canonibus
 & Oecumenicis Concilijs, ac præci-
 pue à sacrosancta Tridentina Syno-
 do tradita, definita & declarata, indu-
 bitanter recipio atque profiteor: si-
 mulque contraria omnia, atque hæ-
 reses quascunque ab Ecclesia damna-
 tas & reiectas & anathematizatas, ego
 22. pariter damno, reijcio & anathema-
 tizo. Hanc veram catholicam fidem,
 extra quam nemo saluus esse potest,
 quam in præsentis spontè profiteor, &
 veraciter teneo, eandem integram &
 inuiolatam, usque ad extremum vi-
 tæ spiritum constantissimè (Deo ad-
 iuuante) retinere & confiteri, atque à
 meis subditis vel illis, quorum cu-
 ra ad me, in munere meo spectabit,
 teneri, doceri & prædicari, quan-
 tum in me erit curaturum. ego idem
 N. spon

N. spondeo, voueo, ac iuro, sic me
DEVS adiuuet, & hæc sancta Dei E-
uangelia.

Hoc autem fidei professionis iusu-
randum, verbis, vt supra conceptis,
dandum est genu vtroque flexo, &
manu dextera ad Euangeliorum co-
dicem admota. 23.

TITVLVS XI.

DE PAROCHORVM OFFICIO,
& aliorum curam animarum
habentium.

Parochis ea cura incumbit, vta-
gnoscant pecoris sui vultum, vt
ante oues vadant, eas vocent nomi-
natim: pascant in lætis & pinguibus
pascuis; proponant puram doctrinã,
ab omni errore & hæresi auertant:
nec permittant, vt in aliquam prauã
opinionem, à Dei verbo & Ecclesiæ
Catholicæ doctrina abhorrentem,
quod absit, incidant. quod minore
negocio præstabunt, si per se ipsos mu-
nere ipsi suo functi fuerint. valet e-
nim plurimum viua pastoris vox, &
altiùs in hominum mentibus figit
radices. Pouer. 17.
Ioan. 10.
Ezech. 34.

1. In prædicando Dei verbo & sacra scriptura explicanda, libris tantum Catholicis vtantur: omnes verò indice Romano prohibitos, & alios quoscunque suspectos prorsus abijciant.
2. De quibus autem iudicium difficile fuerit vel dubium, eos vel nobis, vel vicario nostro præsentēt: nec alios apud se retineant, nisi probatos, & à viris Catholicis, Latino vel populari sermone conscriptos: alioqui excommunicationem se incurrisse nouerint. Vt autem hac in parte iuari possint, dabitur à nobis opera, vt aliqua Postilla conscribatur materna gentis nostræ lingua, quæ complectatur doctrinam Catholicam: & qua explicentur Euangelia Dominicis festisque diebus in Ecclesia recitari consuetata.
3. Absoluta cōcione, clara voce orationē dominicā, salutationē angelicā & symbolū pronūtient: vt ea populus facilius ediscat, & memorię cōmēdet. Addent præterea Decalogi præcepta, in Aduentu præsertim & Quadragesima. Generalem Confessionem

nem nunquam prætermittent, sed ea recitanda præibunt populo, qui eos veluti duces, pronūtiando subsequetur, & humiliter à Deo peccatorum veniam postulabit.

Doccantur etiam fideles, quoties occasio se dederit, quid Missa sit, quæ & quanta mysteria contineat, quis etiam ex ea fructus ad auditores attentos redundet. Accendentur enim maiore tanti sacrificij amore, ubi vim eius & usum cognouerint. Sciant quæ ob rem frequenter celebretur in Ecclesia, & quid interea dum illam fieri vident, meditari debeant. Quod quia fuit hætenus neglectum, summum huius tremendi mysterij contemptum fuisse consequutum, passim non sine dolore cernimus: adeò, ut quamlibet ei quidam præsentis interfint, tamen prophanum aliquid, non rem sacræ & maximè diuinam agi putent, atq; ideò attentionem omnem in audiendo remittant, nec eius, qualem oporteret curam gerant: magis adeo mutuis sermonibus occupentur, nõ absq; aliorum scandalo, & animarum su-

5.

Sessi. 22. c.
8. in doctr.

6.

7.

arum iactura. Singulis etiam festis diebus, aliquid Parochi ex Cathedico Romano, quem breui in Diocesim nostram importandū curabimus, populo proponant, de his rebus quas nosse omnium interest ad salutem, vt sciant quid amplectantur articuli fidei, quid contineat Decalogus; quid petant orationem Dominicam proferentes; quis Sacramentorum sit numerus, quę vis eorum ac potestas, quis item vsus, & quomodo fideles in illis suscipiēdis affectos esse oporteat. A prandio verò, pueros & familiam domesticam in templū conuocent, eosque in Christianæ fidei primis rudimentis instituant. Sic fiet, vt cū legem Dei cognouerint, non facile in eā peccando cōmittant. Multi enim etiam ex senioribus peccant ignorantia; suntq; eorum, quæ scire debent, prorsus rudes. Prius quàm verò populo Sacramenta impartiant, eorum vim & vsum, pro captu fidelium exponere debent, vt sciant quid suscipiant; & quem inde fructum referant. Erigantur eorum

9.
Sessi. 24.
cap. 4.

10.
Sessi. 24.
ca. 7.

rum mentes ad Deum, simul reuoluant animis bonitatem illius ineffabilem, qui hæc dona sua, ipforum salutis causa dedit hominibus, quibus si caruissent, difficulter peccatorum veniam consequi, & salutem obtinere potuissent. Quare agant gratias Deo, quòd his medijs eorum salutis prospexerit: ament ea velut præsentissima pharmaca, & eis crebrò vrantur, si vnum cum Deo esse velint, vt quidem velle, in eoq; maximè laborare debent.

II.

In administratione verò Sacramentorū, sequatur Agēdarū suarū præscriptum, nec ab illis vel latum vnguem discedant, nec vllas cæremonias prætermittant, quæ nō carent suis peculiaribus mysterijs: quarum contēptus non esset futurus absque graui peccato, modò absit necessitas.

12.

Illud autem prouideant, vt sacramenta omnia, reuerenter, summaque cum honestate administrent, mortali peccato quo ad eius fieri possit, vacui. Sint mūdi q̄ portāt vasa do-
mini, vasa gratiæ, vasa benignitatis
coele-

13.

Esa. 52.

14. cœlestis, ex quibus hauritur peccatorum venia, & confertur vita æterna. Mudent confessione præmissa conscientias suas, antequàm ad ea impartienda accedant. Nam sancta sanctè tractari debent. Cùm exorcisant vel Cathechisant infantes, cùm liniunt, cùm abluunt, cùm vngunt vel absoluunt, curent vt omnia & singula, quæ ad rem præsentem pertinent, non obiter, non præcipitanter, non veluti fugientes, sed grauitè & reuerenter faciant: vt populus eos religiosè agere videns, tangatur & ipse religione, magisque rapiatur in Sacramento-
rum amorem.

(::)

CONSTITI-

93
CONSTITVTIO

NVM VVLADISLA
VIENS. PARTIS II.

TITVLVS I.

DE BAPTISMI ADMI-
nistratiōe.

Einceps vnū tantū vel
duos ad summum in Ba-
ptismo susceptores ad-
mittant, iuxta Concilij Sess. 24.
cap. 2.

Tridentini decretū, quod

1.
sic habet: Vnus tantū siue vir si-
ue mulier, iuxta sacrorum Canonū
instituta, vel ad summum vnus & v-
na, baptisatum de baptismo suscipi-
ent: inter quos & baptisatum ipsum,
& illius patrem & matrem, nec non
inter baptisantem & baptisatum, ba-
ptisatiq̄ue patrem & matrem, tantū
2.
spiritalis cognatio contrahatur. Pa-
rochus antè quàm ad baptismum cō-
ferendum accedat, diligenter ab ijs,
ad quos spectabit sciscitetur, quem
vel quos elegerint, vt baptisatum
de sacro fonte suscipiant, & cum vel
COS

- eos tantum ad illum suscipiendum
 admittat: & in libro eorum nomi-
 nadescribat, doceatque eos, quam
 cognationem contraxerint, ne igno-
 rantia aliqua excusari valeant. Quod
 3. si vltra designatos baptisatum tetige-
 rint, cognationem spiritalem nullo
 pacto contrahant, constitutionibus
 in contrarium facientibus non ob-
 stantibus. Si Parochi culpa vel ne-
 gligētia secus factum fuerit, arbitrio
 4. Ordinarij puniatur. Ea quoque cogna-
 tio, quæ ex confirmatione contrahi-
 tur, confirmantem & confirmatum,
 illiusque patrem & matrem, ac tenē-
 tem non egrediatur: omnibus inter
 alias personas huius spiritualis cogna-
 tionis impedimento omninò subla-
 5. tis. Canonem hunc in concionibus
 populo semel & iterum ad ver-
 bum, lingua vernacula, volumus
 recitari, atque diligenter omnes
 admoneri, vt ei pareāt, ne quisquam
 6. ignorantia prætere possit. Hortē-
 tur aut populū, ne hanc nouitatē hor-
 reant, nec aliquid sacramento detra-
 ctum esse putent. neq; enim hac lege
 sanc-

fanciēda aliud spectatum fuit, quàm
ne cognatio spiritalis pateret latiùs:
vtque liberiora essent matrimonia.

7.

Ac posse quidem plures baptifando
infanti astare, sed non alijerunt veri
patrini, quàm quos Parochus libro
suo baptifmati inscripserit. Habeat
autem peculiarem librum ad scribē-
da baptifatorum & susceptorum no-
mina, & eum diligenter seruet: adiū-
get parentes baptifati, annum, men-
sem, & diem, administrati baptifmi.
Haetenùs Concilij verba.

8.

Sponfores siue patrilinos eos tantū
admittet, qui sint pij & Catholici,
& quos verifimile fit institutio-
ne fua infantem cūm ætate proces-
ferit, posse instruere in fidei sana
doctrina. Cuius etiam officij mo-

9.

neantur per Parochos, vt filium,
quem CHRISTO per baptifmum
genuerunt, in Cathechifmo & veri
Dei notitia instituendū curēt, vel in-
ftituant ipfi: funt enim pro illo corā
Deo fponfores. Ac fi eum in errore
quem piā vel hærefim labi viderint,
etiam

10.

Aug. epift.
23. ad Boni-
fa. & 105.
ad Euod.
& ferm. 6
de oñtaui
pafchæ.

12.

Vi&.lib.3.
Vand.per-
seq.

etiam atque etiam reuocare studeant. Proponant sibi exemplum illud imitandum Mitrie viri pij & Catholici, qui cum Elpidophorum spiritalem filium a fide Catholica defecisse cognouisset, nihil cure, laboris, diligentia pretermisit, ut eum ad sanitatem reuocatum, Christo posset lucrifacere. Cumque ille perstaret nihilominus in sententia, monitaque boni viri contemneret, prolatis linteis, quibus eum post sacra lotionem inuoluerat: Hæc te, inquit lintamina accusabunt, cum Domini iudicantis maiestas aduenerit, quæ diligentiam meam custodientur in testimonium perditionis tuæ. Hoc exemplum iuuat inculcari fidelium memoria, ut patris officij sui meminerint: utque spirituales suos filios, ab omni hæresum & schismatum labe deterreant. Quibus melius fuerat, viam veritatis non cognoscere, quam post agnitam retrorsum conuerti, ab eo quod est eis traditum sancto mandato. Ut autem huic sacramento adhibeatur maior honestas, curent diligenter conseruari

seruari fontem baptismi, ne ad illū accessus cuiquam profano pateat: ne aqua ex eo petatur, ne quid illi, præter sacrum Chrisma, per Parochum indatur, ne quæ sordes aquam immūdent, vel aliquid sit, quod astantium oculos offendat. Quæ res Archidiaconis nostris curæ esse debebit. Expediret etiam, vt Parochi in hebdomada sancta Dominicæ vt vulgò vocāt Palmarum, asseruari iuberent valentiores aliquot infantes, vt eis in ipso Sabbato sancto post benedictionē sacri fontis baptismi gratiam impartirent. Cū enim officium totius octauæ sit de renatis, bonum esset aliquos tum Sacramenti huius participes fieri, vt orationes sacræ, quæ publicè fiunt in templis, cum ipsa re congruerent. Caueant autem Parochi, ne quod infantibus (quod absit) periculum creetur, néue ob morbum aliquem, vel infirmas corporis vires, absque lauacro spiritali decedant. Hoc autem quod nunc dicimus, etiā in sabbato sancto Pēthecostes, quo ad eius fieri possit, obseruari cupimus.

§

TITV

Matth. 26.

Marc 14

Luc. 22.

Vide epist.

Cōc. Ephe.

ad Nestor.

Igna. epi. 6

ad Smyrn.

Ireneꝯ li. 4.

ca. 32. Hi

pol. de cō

sum. secul.

Euseb. lib. 1

demōst. ca

vlt. Chryf.

hom. 3. de

incōpreh.

Dei na. &

prodi Iud.

to. 3. Li. 6.

de Sacerd.

hom. 18. in

Acta Apo.

Ambr. li. 5

ad Theod.

& ad Mar

celli. Cyp.

li. 3. epist.

25. 16. & li.

4. epist. 5.

Sessi. 22.

cap. 1.

I.

AD sacrosanctum verò Missæ sa-
crificium, quoties accedunt Pa-
rochi, cogitēt se legatos hominū es-
se ad Deum: Et cūm tremendum il-
lud sacrificium peragunt, sciant se-
questrorum se personam tenere, sa-
crosanctamque illam hostiam vul-
tui patris cœlestis incruento modo
præsentem sistere, quam obtulit Chri-
stus ipse primūm quidem, iuxta vete-
rum Patrum & Sacri Concilij Tridē-
tini doctrinā, in vltima cœna incru-
entam. Postea verò cruentam in ara
crucis, cūm expiaret peccata nostra,
cūm pro nobis patri cœlesti satisfac-
ceret, cūm aboleret chirographum
mortis contrarium nobis, crucique
suæ affigeret. Quare, summa qua pos-
sunt mentis puritate, sacrosanctum
hoc munus absoluant: vt & quæ vo-
luntà cœlesti patre obtineant, & po-
pulum in amorem tanti sacrificij ra-
pian.

Cano.

Canonem vtrunq; tacitè pronun-
 cient, reliqua voce clariore, quæ pos-
 sit audiri à populo. In sacris verò can-
 tatis, ne quid eorum prætermittant,
 quæ voce clariore cani consueuerūt,
 integrum symbolum canendum cu-
 rent, nec id vnquam decurtari per-
 mittant: est enim nostræ fidei profes-
 sio. Sanctus & Dominicam orationē,
 nunquam sub silentio proferant, sed
 ita vt audiri queāt ab astantibus. Al-
 terum enim laudem Dei, alterū pre-
 ces communis populi continet.

Vbi sunt Organa, prouideant ne
 quid sonent eorum præfecti vel pro-
 fanum, vel lasciuum, vel eo loco in-
 dignum: Sed ita cantum attempe-
 rent, vt magis deuotioni, quàm au-
 rium voluptati seruiat.

In priuatis cuiusquæ ædibus, Missa-
 rū sacrificia fieri prohibemus, sed in
 Ecclesijs tantum, vel Capellis diuinæ
 rei dicatis, adhibitis mundo vestitu,
 lumine ornatu, & lapide sacro. De-
 cet enim diuinum hoc mysteri-
 um summa mundities, nec potest

g 2 vnquā

2.

3.

Instituit Vi-
 gilius PP.
 Hermone
 & Hono. te
 stibus in
 Gēma ani-
 mę li. 1. ca.
 103. Inno-
 cē. li. 3. de
 sacram. al-
 taris ca. 1.

4

5.

Sessi. 22. c.
 vlt. doct.

6.

Vbi supra.
 De cōsec.
 distin. 1. Sa-
 tius est.
 In cōci La-
 odicens.
 ca. 58.

8. vnquam adhiberi tanta, vt non maiorem etiam requirat. Caueant autem Parochi, ne celebrando Missę sacrificio adsint excõmunicati, interdicti, vel alij tãto mysterio indigni, quos ab eo disciplina Ecclesię arcendos esse putauit.
9. Etiam atque etiam videant, ne vinum, quod ad sacrificium adhibēt, vel acetosum sit, vel corruptum, vel nimis aquosum, neue à natura sua in alienam defecerit: Alioqui, consecratio non absoluitur, & ipsi idololatrię crimen non effugient.
10. Quare vtantur vino potentiore, & curent ab Ecclesiarum Prouisoribus tale parari, cuius vis diuturna & durabilis esse queat, nec sit corruptioni facilè obnoxium.
11. Quod autem de vino dictũ est, idem de pane intelligi volumus: nimirũ vt Parochi prouideant, ne ater sit, ne mucidus, ne macula infectus; qui vel aspectum astantium offendat, vel sumentibus nauseam afferat.
12. Pręstantissima enim in altari offerenda sunt; cùm sub eorum speciebus is offeratur, qui est omni macula prorsus

1. Pet. 2.
 sus vacuus, qui peccatum non fecit,
 nec dolus inuentus est in ore eius.

13.
 Missas pro rebus furto sublatis recuperandis, vel pro infirmis pecudibus sanandis, vel alijs rebus id genus, quæ à superstitione non multum abesse videntur, celebrari prohibemus.

14.
 Quæ autē ad munditiem tanti sacrificij pertinent, ea diligenter curari mandamus, videlicet vt altaris mappa, palle, corporalia, purificatoria, nitentur, nec sint vllis sordibus infecta: lauētur cū est opus, corporalia quidem & purificatoria per ipsum Parochum primū, vel sacerdotem quēcunq;, deinde per alias honestas personas ablutio absoluetur: nec prius admoueantur altari, quàm solita forma reconciliata fuerint.

15.
 In Primitijs siue nouis Missis, commestationes, saltationes, ebrietates, omnem denique luxum fieri prohibemus. Nefas est enim, eo die quo primum tremendi sacrificij auspiciū faciunt, sacerdotes rebus profanis ordineque suo indignis operam dare: quin hoc laborent potius, vt pijs & ca-

stis precibus, in quibus eos diem totā ponere æquum est, Deum sibi populoque Christiano placatum reddant.

16   Petant ab eo se iuuari, quò esse queant idonei operarij, rectè tractantes verbum veritatis, & vigiles Domini-
cæ vineę cultores: vtque gratiam, quam sunt eo die promeriti, deinceps etiam retinere possint. offenduntur enim ex vulgo plerique commensatione sacerdotum: quin & ipsos sacerdotes à functione tanti muneris, eiusmodi intempestiua officia persæpè impediunt: cùm plerosque videas, magis de mensis instruendis, deq; conuiuiis accipiendis, quàm de sacrosancto Missæ sacrificio, piè deuoteq; absoluendo cogitare.

17.   Meminerint sacerdotes, quòd nouū statū & genus vitę nouum incipiant: quare Deū rogent, quo propositū hoc ipso, cùm ipsis, tum Ecclesiæ suæ foeliciter euenire velit.

18   Eucharistiā in Missæ sacrificio reuerenter tractent, vt populus rem sacrā illos agere intelligat. Absit nimia celeritas & festinatio. Absint motus indecori, giratiões, &

inuer-

inuerfiones sacrę hostiæ: quę siue at-
tollēda sit in altū, siue paululum eri-
genda, siue cruces faciendę, grauiter
id religiofeq; fiat. Sciant sacerdotes
se in conspectu Dei & sanctorum eius
Angelorū tractare, Christūq; præsen-
tem suis manibus astare. itaq; videāt,
ne quid admittant, quod nō deceat.
Consecratā verò Eucharistiā in loco
mūdo cōseruēt, mūdis velis & corpo-
rali substratis, nec asseruetur vltra di-
es quatuordecim: sed cōsūptis hostijs
priorib⁹, alias sufficiāt recētes, vt sem-
per in prōptu sint ad eos viatico cōle-
sti muniēdos, q; iā vniuersę carnis viā
ingressuri vidētur. Lumē aut siue lā-
pas, aut cereus, ante Sacrosāctū Eucha-
ristiæ Sacramētū ardeat, vbi rectē id fi-
eri licet p̄ Ecclesię facultates, vel sal-
tē inter celebrādū & officia diuina. Si-
gnū est enim eius fidei, quā ad hoc Sa-
cramētū oēs adferre oportet. Nā & in
tabernaculo veteris legis arserunt lu-
cerne corā panib⁹ Propositiōis ex mā-
dato domini, q; cœlestis panis huius
figura tantū fuerūt & imago. Nūquid
aut non pluris æstimāda est veritas,

19.

20.

Conc. Vor-
mac. c. 5 Au-
relian. c. 4
Lateran. c.
20. Turo-
nen. citat
Renan. ex
Burcar. de.
cōsecr. di-
stinct. 2.
Leo 9 Pō-
tif. ad Mi-
chaë. Con-
stant. cōtra
Græcorū
errores.

21.

Exod. 25.

22.

22. quàm figura, & res, quàm vmbra?
 In psal. 98. Reseruata[m] sacram hostiam popu-
 Sessi. 13. c. 5 lus adoret. nam iuxta Diui Augusti-
 in Doctr. ni sententiam, nemo sumit nisi ado-
 Amb. li. 3. rauerit. Beluinum est enim, præsen-
 de Spir. S. ca. 12. Ifi- tem Deum adorare nolle, quem car-
 chi. li. 6. ca- ne humana vestitum, adorauerūt An-
 22. in Leui. geli, Magi, & Apostoli. Hoc verò ad
 23. pastorum curam pertinet, vt fideles
 Chryso. li. 6 de sacer. doceant, quid eos in templo, & in tan-
 Heb. 1. ti Sacramenti præsentia facere oporteat.
 Matth. 2. 24. Illas autem Sacrosanctæ Eucharisti-
 Matth. 28. 25. 26. 24. Illas autem Sacrosanctæ Eucharisti-
 stia circumgestationes in solenni p[ro]-
 pa, quod annuatim fieri consuevit,
 quàm fieri poterit augustissimè reli-
 giosissimeque peragi volumus & m[an]-
 damus. Celebratur enim triumphus
 ille, quem Christus de morte supera-
 ta, de feris inferi con fractis, de satana
 constricto, retulit, nobis ad coel[um] iter
 per crucem & mortem suam patefa-
 ciens. Quare ostendant palam fide-
 les, quòd eos non modò non pudeat
 crucis Christi, verum etiam illius gra-
 tia exultent gaudio: quando quidem
 ea nobis tantorum beneficiorum cau-
 sa,

sa, quanta nulla vnquam mens hominis concipere, nedum lingua cuiusquam, vel maximè ad dicendum instructi explicare queat. Rideant licet impij (quæ ipsorum impudentia est) & sannas quaslibet adhibeant, nos de Christo presente, de triūphatore nostro gaudere & exultare oportet. Cuius crucis & mortis, cuius etiā beneficiorum, quæ mors nobis attulit maxima, fit in hac solenni circumgestatione memoria, & rebus ipsis expressa, rudiorum animis imprimitur. Vt quid non gauderemus autem? cū sponsum nostrum præsentem habeamus, cuius præsentia magnam præbet nobis gaudiorū materiam.

Matth. 9.

Marc. 2.

Luc. 5.

Ad sumendam Eucharistiam, nemo nisi probatus accedat. Probandi autem hæc erit ratio, vt non modò fidem ad hoc sacramentū adferat quā oportet: verū etiam purus sit à peccatorum grauiorum præsertim sordibus, mundata per Confessionem cōscientia. Docebūt verò Parochi fideles ad hoc sacramentum acceden

1. Cor. 11.

27.

28.

28. tes, quid illud sit, quod suscipiūt: Corpus nimirum, & sanguis Domini.

29. Explicabunt fructum dignè sumentium: contra verò, quanto se obstringāt scelere, hi qui accedunt indignè.

30. Docebunt etiam, quomodo se gerere debeant, vt gratiam quam sumptione tanti sacramenti consecuti sunt, deinceps conseruare, seq; tutos à peccatis præstare queant.

31. In suis verò concionibus populū subinde admonebunt, vt sacram communionē frequentent: nec se officio suo functos arbitrentur, si ad eam sumendā in anno semel, qui pigrorum & seculorum deditorum mos est, accesserint: sed quoties experiūtur cruentatā esse nouo peccati vulnere suā ipsorum animā: quoties donum spiritus in se deficere sentiunt, toties ad medicum præsentem accurrant, & salutem ex hoc vberissimo fonte hauriant.

Iuxta Cōc.
Lateran.
cap. 21.

32. Sacram Eucharistiam eo modo Parochi porrigant fidelibus, qui fuit iā inde ab eo tempore, quo hæc nostra prouincia Christi fidē suscepit, semper in Ecclesia obseruatus, nunc verò
etiā

etiam est in Conc. Tridentino confirmatus publico totius Ecclesie decreto. Nimirum, ut panis specie contenti, nihil amplius requirant: quandoquidem in ea specie verum sacramentum, & integrum Christum, nec minorem sumant fructum, quam si vterentur vtraque. Nec est cur angantur animo, vel Christi institutionem violari arbitrentur: Securos eos facit Ecclesie auctoritas: que cum sit fidelis dispensatrix mysteriorum Dei, non auferit sacramentum plebi, nec fructu aliquo priuat fideles, sed rationem tantum vteredi sacramento prescribit, pro eo atque illis expedire videt: cuius mandato non parere, est Christianum non esse.

Quoties ad ægrotum fertur Eucharistia, comitetur sacerdotem populus, tinnitu Campanulæ præmonitus. Nec fiat ea gestatio sine cærei lumine. Orient aut omnes in ægrotiæ dibus congregati, eumque suis apud deum precibus iuuent, ut morbo depulso, vires pristinas recuperet: vel, si Domino secus videatur, peccatorum nexu & corporis mole solutus, vitam consequatur eternam

Sess. 12. c. 1
& 3. doct.

33.

34.

Matt. 18.

35.

Hono. III.
De celebr.
Missæ.

36.

æternam. In eiusmodi pietatis officijs bonum est institui & exerceri fideles, vt ipsis proximorum salus cordi sit.

TITVLVS III.

De Pœnitentia.

Heb. 5.
Gene. 9.

Hiero. sup,
Danielē ex
Tertull.

1.

2.
Sessi. 6. ca.
14. Doctri.

4.

QVoniam non est homo, qui nō peccet, omnes enim circumdati sumus infirmitate: quin & sensus & cogitationes nostræ ad malū pronæ sunt ab adolescentia: confugiendum erit fidelibus ad Pœnitentiam, veluti ad secundam naufragij tabulam, vteis peccatorum veniam consequi, & amissam gratiam recuperare liceat. Doccant Parochi, quid Pœnitentia sit, quæ illius partes, & quomodo singulis vti oporteat, si verè cū Deo in gratiam redire volumus. Nā & dolorem adhibeat necesse est is, quē admissi peccati pœnitet: & peccatum Confessione sacerdoti detegat, & satisfactione digna expiet. Omnes autem eæ partes ad eò colligatæ sunt, vt ab inuicem vtiliter seiungi nequeāt. Doctrinam verò de hoc sacramento petāt

petant Parochi, vel ex Decretis Tridentinæ Synodi, vel ex Catechismo Romano, vbi ea prolixè dilucidèque traditur.

Curent diligenter, vt populus crebrò Pœnitentiæ Sacramento vtatur: vtque confiteantur omnes, qui per ætatem possunt, bis per Quadragesimam, semel in illius initio, deinde verò cum erit ad sacram Synaxim accedendum. Interiectum autem tempus deputetur expiandis per Pœnitentiam vitijs; vt ita demùm purgati factique iam puriores, sacra Eucharistia cum fructu potiri queant.

Cùm autem non eadem sit omnium peccatorum ratio, sed alia sint eius generis, quæ iudicium acriùs desiderant, cuiusmodi sunt homicidia, infantum pressuræ, excommunicaciones, hæreses, & reliqua his similia, in quibus Episcopo tantùm reseruetur absolutio, nisi fortè is facultate à S. D. Nostro impetrata, vices suas alijs mandauerit: in talibus criminibus Parochos oculatos esse oportet, vt videant quid ligare, quid soluere debeant

5.

6.

7.

8. **Ezcc. 13.** debeant, ne forte abutantur quod absit suo munere, néue errent in clauium vsu, & eos decipiant, quibus absolutionis beneficium impartiuñt. Nam sempiternum v̄x Propheta his denūtiat, qui mori faciūñt animas, q̄ nō moriuntur, & viuificāt, quæ non viuūt.
- 9 Ceterū caueant modis omnibus, ne absoluant sibi non subiectos, & in quos nullam ordinariam vel delegatam potestatem habent. Quare ex aliena Parochia venientes, ad Confessionem non admittant, nisi de Parochorum quibus subsunt, licentia, casu necessitatis semper excepto. Inter confitendū verò examinent populum, num Orationem Dominicam, Salutationem Angelicā, Symbolum Apostolicū, & Decalogū memoria teneant, & vtcunq; tamen intelligant, nū sciant quid promiserint in baptismo, quis sit Cōfessionis fructus, qd in Eucharistia p̄cipiāt, & alia eius generis ad salutē cognitu necessaria. Si q fuerint ignorātes, doceātur: & quod nesciūt, iubeātur ad certū aliquod & p̄scriptū tēpus ediscere: nisi à cōmunionē velint repelli.
- 10.
- 11.
- 12.

Volumus aut, vt Parochi per Ad-
uentum & Quadragesimam, crebros
de Pœnitentia sermones faciant, &
populū doceant, quid ea sit, & quā
necessaria: tum quomodo fieri debe-
at, & quis ex illa fructus ad pœniten-
tes redūdet. Multos enim tanta sacra-
mēti huius ignoratione teneri vide-
mus, vt propterea Confessionem cru-
cem importabilem esse putent, ad
quam etiam non nisi coacti accedūt.
Quidam aut sic sunt affecti, vt quod
confitentur, consuetudini magis,
quā vtilitati tribuant: quo fit, vt
nec rectè confiteantur, nec fructum
inde referant, quem debent.

13.

14.

15.

TITVLVS IIII.

De extrema Vnctione.

Sacramentū verò extreme vncti-
onis, illis egrotis impartiant, qui
tam periculosè decūbunt, vt in exitu
vitæ constituti videantur, & quo-
rum iam est quasi deplorata valetu-
do. In quo impartiedo itidē vt in reli-
qs sacramentis administrādis, q̄ fieri
poterit religiosissimè se gerāt Paro-
chi: nec eorū ritū q̄cūq̄ p̄termittāt, q̄
sunt

Vlde. Cōc.
Florēt. ca.
de Sacram.Sessi 14. c.
1. 2 3.

sunt in libris Agendarum perscripti.

1. Sint etiam diligētes in ægroto admonendo, non ad peccatorum tantum detestationem, verum & ad vitæ presentis fastidium, vt illius miseria ob oculos posita, infirmorum animos ad rerum cœlestium desiderium erigant.
2. Doceant eos mortem contemnere, quæ nō est aliud, quàm ianua, per quam itur ad vitam, & fit ad cœlestem patriam ingressus.
3. Proponant illud perquàm elegans adolescentis exemplum, à Diuo Cypriano allatum, cui morituro augusta specie iuuenis assistens, Pati, inquit, timetis: exire non vultis, quid faciam vobis? Quo dicto arguebat trepidationem decumbentis, qui nec uiuens pericula pro Christo constanter sustineret, nec mortem fortiter ferret.
4. Erit autem hic præcipuus diuinæ misericordiæ exaggerandæ locus, vt ea confirmati lecto decumbentes, non desperent ob peccatorum multitudinem, sed spe sua tota in Deum reiecta, confidant omnia peccata sibi remissa iri, quamlibet multa, quamlibet

De mortali-
tate.

libet magna & enormia. Est enim infinitus illius misericordię abyssus, nec esse potest vllum Dei opus tantum, quod cum ea conferri, vel eam exęquare vlllo modo queat, vt verè dicatur illud: Misericordię Domini super omnia opera eius.

5.

Neque putent Parochi, se satis functos officio suo, si egrotis Eucharistię & extreme Vnctionis Sacramenta impenderint: sed adsint præterea morientibus, eosque pijs precibus & sanctis admonitionibus iuuēt, vt, quod eis superest vitę, possint in vera & Catholica fide, Deo suam gratiam inspirante absoluere. Tunc enim eorum opera maximè opus habent, cum lucta grauißima incumbit morituris, cum Sathan terret, peccata vrgent, accusat conscientia, & cessant reliqua vitę huius miserę præsidia. Quare mandamus, vt hac etiam parte, sum in se munus Parochi ne sinant requiri.

6.

Fructū Eucharistię in extremis vide apud Chryf. lib. 6 de sacerdot.

7.

Sunt, quibus falsò persuasum est, non posse ex morbo eos conualescere, quicumque hoc Sacramentū per-

8.

h

cepis-

cepissent, eoque fit, vt non pauci ab ea abhorreant, nec id ministrari sibi cupiant. Quam stultam persuasione[m] curabunt Parochi ex animis fidelium euellendam: cum certum id fit, Deum non animæ tantum, verum & corpori si expedierit, virtute huius Sacramenti salutem conferre. Et Iacobus apertis verbis pronunciat: Oratione fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus.

Cap. 5.

TITVLVS V.
DE MATRIMONIO
& eius forma.

Matrimonium non minus religiosè, quàm reliqua Sacramè-
ta administrabunt Parochi: de quo
nihil est necesse agere nos pluribus,
cum illius administrandi rationem
Concilium Tridentinum, agens de
clandestinis matrimonijs, eaq; irri-
tans, persequatur his verbis: Tamet-
si dubitandum non est, clandestina ma-
trimonia, libero contrahentiũ cõsen-
su facta, rata & vera esse matrimonia,
quàm diu Ecclesia ea irrita non fecit: &
proinde iure dånandi sint illi (vt eos
Sancta

Mat. 19. Io
an. 2. 1. Ti-
mo. 4. 1.
Cor. 7. Ge.
2. Eph. 5.
Cõc. Flor.
in cap. de
sacram.
Sessi. 24. c.
1. Reform.

I.

Sancta Synodus anathemate dānat) qui ea vera, ac rata esse negāt: quiq; falso affirmāt, matrimonia à filijs familiās sine cōsensu parentū cōtracta, irrita esse, & parētes ea rata vel irrita facere posse: nihilominus sancta dei Ecclesia ex iustissimis causis illa semper detestata est, atq; prohibuit. Verūm cū Sācta Synodus animaduertat prohibitiones illas propter hominū inobediētiā iā non prodesse, & grauiā peccata perpendat, quę ex eisdē clandestinis coniugijs ortū habent, præsertim verò eorum, qui in statu dānationis permanent, dum priore vxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palām contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio viuūt. Cui malo cū ab Ecclesia, quę de occultis nō iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur: Idcirco sacri Lateranens. Concilij, sub Innocentio III. celebrati, vestigijs inhærendo præcipit, vt in posterum, ante quām matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis h 2 diebus

2.

3.

4.

- diebus festiuis in Ecclesia inter Mis-
 farum solennia publicè denuncie-
 tur, inter quos matrimonium sit con-
 trahendum: Quibus denunciationi-
 bus factis, si nullum legitimum oppo-
 natur impedimentum, ad celebrati-
 onem matrimonij in facie Ecclesiæ
 procedatur. Vbi Parochus viro &
 muliere interrogatis, & eorum mu-
 tuo consensu intellecto, vel dicat: E-
 go vos in matrimonium coniungo
 in nomine Patris, & Filij, & Spiritus
 sancti: vel alijs vtatur verbis, iuxta
 receptum vniuscuiusque prouinciæ
 ritum. Quod si aliquando probabi-
 lis fuerit suspicio, matrimoniū ma-
 litiosè impediri posse, si tot præcesse-
 rint denunciations: tunc vel vna
 tantum denunciatio fiat, vel saltem
 Parocho, & duobus vel tribus testib⁹
 presentibus matrimonium celebre-
 tur. Deinde ante illius consumati-
 onem denunciations in Ecclesia fi-
 ant; vt, si aliqua subsunt impedimen-
 ta, facilius detegantur: nisi ordinari-
 us ipse expedire iudicauerit, vt prædi-
 ctæ denunciations remittantur: quod
 illius

illius prudentiæ & iudicio sancta Synodus relinquit. Quia litem, quàm presente Parocho, vel alio sacerdote de ipsius Parochi seu Ordinarij licentia, & duobus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt: eos sancta Synodus ad sic contrahendū omninò inhabiles reddit, & huiusmodi contractus irritos & nullos esse decernit, prout eos presenti decreto irritos facit & annullat. Insuper Parochum, vel alium sacerdotē, qui cum minore testium numero, & testes, q̄ sine Parocho vel Sacerdote huiusmodi contractui interfuerint, nec non ipsos contrahentes grauitar arbitrio Ordinarij puniri præcipit. Præterea eadē sancta Synodus hortatur, vt coniuges ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent: statuitque benedictionem à proprio Parocho fieri: neq; à quoquam, nisi ab ipso Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alij sacerdoti cōcedi posse: quacunque consuetudine, etiam im-

9.

10.

11.

- memorabili, quę potius corruptela dicenda est, vel priuilegio non obstāte. Quod si quis Parochus, vel alius sacerdos, siue regularis, siue secularis sit, etiā si id sibi ex priuilegio, vel immemorabili consuetudine licere cōtendat, alterius Parochiæ, sine illorū Parochi licentia matrimonio cōiungere, aut benedicere ausus fuerit: ipso iure tādīu suspensus maneat, quādiu ab ordinario eius Parochi, q̄ matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolua-
 12
 13
 14
 15
- tur. Habeat Parochus librū, in quo coniugū & testium nomina, diemq; & locū contracti matrimonij describat, quem diligenter apud se custodiat. Postremò Sancta Synodus coniuges hortatur, ne antè quā cōtrahāt, vel saltem triduo ante matrimonij consumationem sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum piè accedant. Si quæ prouinciæ alijs, vltra prædictas, laudabilibus cōsuetudinibus, & cęremonijs hac in re vtuntur, eas omninò retineri sancta Synodus
 vehe-

vehementer optat. Ne verò hæc tam
salubria præcepta quenquam late-
ant, Ordinarijs omnibus præcipit, vt,
cùm primùm poterint, curent hoc
decretum populo publicari, ac expli-
cari in singulis suarum Diœcesum
Parochialibus Ecclesijs: idque in pri-
mo anno quàm sæpius fieri, dein-
de verò quoties expedire viderint.

16

Decernit insuper, vt huiusmodi de-
cretum in vnaquaque Parochia, su-
um robur post triginta dies habere
incipiat, à die primæ publicationis,
in eadem Parochia factæ, numeran-
dos. Hactenus Concilium.

17

Itaq; prouidebunt Parochi, vt Con-
cilij præscripto per omnia satis fiat.

18

Ante quàm aut cõiungent matrimo-
nium contracturos, admonebunt e-
os de vi, effectu, & fructu Sacramenti
huius: tum & officia sponsi & spon-
sæ ex sacris literis & Romano Cathe-
chismo petita, explicabunt, vt sciat
vir quid vxori: item & vxor, quid vi-
ro suo debeat: & quàm alter alteri fidẽ
præstare teneatur. Nec tacebunt de

19.

20.

h 4

illa

Eph. 5.
Colo. 3.

21.

Psal. 31.

22

Sess. 24.
ca 7.

23.

24

25

26

illa mirabili Christi & Ecclesie conjunctione, quam designat viri & vxoris mutua coniunctio. Cuius si meminerint semper coniuges, futurum est, vt castè vtantur matrimonio, & ab eorum exemplis abhorreant, qui sic affecti ad hoc sacramentū accedūt, equi vt potiùs vel muli, quibus non est intellectus, quàm homines esse videantur. Qua in parte vtile fuerit, historiam Tobie proponere, vt illius exemplo discat populus matrimonia religiosè contrahere.

Caucant autem, ne ignotos, vel ex alia Parochia venientes, iungant matrimonio: Itidem vagos, & eos qui nullam certam habent sedem, nisi priùs diligentem inquisitionem fecerint, & re ad ordinarium relata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

Animaduersum est enim, quosdam prioris coniugij pertæsos, commutato loco, ad secundas nuptias conuolasse. Morem autem illum, quo spõsus post initum matrimonium, solet pulsari pugnis astantium, prorsus aboleri mandamus: itidem & alia ludi-

cra

cra & ridicula, si quæ in Ecclesias Diœcesis nostræ leuitate populi, aut Parochorum negligentia vel inscitia irrepserunt.

In vitandis consanguinitatis & affinitatis gradibus, qui vel impediunt vel distrahunt matrimonium, Decretum Concilij Tridentini seruari volumus. Quæ tamen impedimēta patefaciet proculdubio terna denunciatio, quam sacrum Concilium seruari præcipit, & nos itidem à Parochis nostris vbique diligenter obseruari mandamus, ne quis ignorantia, quæ periculosa est in hac parte, præterequeat. Si quos, ex vulgo præsertim, Parochi rudiores esse viderint: non prius eos matrimonio copulent, quàm Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum & Decalogum didicerint.

Licet quidem quotiescunque colibuerit matrimonium contrahere, tamen solennitas illa, cui pompa est adiuncta, certis temporibus, quibus Ecclesia, præcipuè peculiaribus Christi beneficijs recolendis vacat, lege

h s nonica

27

28.

Sessi 24. c.
2. 3. 4. &
sequent.

29

30.

Vbi supra
cap. 10.

nonica prohibetur. Nimirum à prima Dominica Aduentus, vsque ad festum Epipha. inclusiue: & à feria quarta cinerum, ad octauam pasche inclusiue.

31. Placet autem probatam longo vsu Diœcesis nostrę consuetudinẽ retineri; qua cauetur, vt non modò in tẽporibus superius allatis abstineatur à matrimoniorum solennitate, verum etiam vt extẽdatur ea prohibitio paulò latius, & à dominica Rogationum ad festum sanctissime Trinitatis inclusiue, nullæ nuptiæ celebrẽtur solẽni ritu.

32. Et si autẽ præcipuè curare debent Parochi ea, quæ ad prædicandum dei verbum, tum ad sacramentorum administrationem, & obseruandum Ecclesiæ ritum pertinet, non tamen hic eorum cura consistat, sed eam ad res etiã temporales Parochiæ suæ conuertant, ne quid ex eorum negligentia, quod absit, Ecclesia detrimẽti capiat. Quare, cum possessionem Parochiarum suarum adierint, primum omnium, inuentaria rerum Ecclesiæ conficiant, eorumque alterum exemplum retineant ipsi, alterum Vitricis & Prouisoribus Ecclesię dent seruandum: idque

33.

eo cōfiliō faciāt, ne quid cedente vel decedente Parocho, ad Ecclesiā dāni redundet. Quòd si quid in inventario defuerit, tāta fiat ex Parochi bonis diminutio, quanta illi damno sarciendo suffecerit. Volumus etiā, vt Parochi decedentes, auctius inventarium facere, Ecclesiæque meliorem conditionem reddere teneantur.

34.

35

Quod si vel parentes in suo conuictu, vel alios propinquos habuerint, curent statim in ipso eorū ingressu, inuentariū de bonis per ipsos allatis fieri, testib⁹ præsētibus, ne fortè, quod fit non rarò, cum Ecclesiæ bonis ipso rū bona misceantur, & alterutra pars rerum suarum iacturā faciat. Alioq; defuncto Parocho, nullū repetendi sua ius propinqs esse volumus. Familiæ quoq; annuam mercedem persoluant, nec eā in tēpus longiūs protrahāt: quasi velint eis testamētis à se cōdēdis esse prospectū: id enim nullo modo nobis ferendum arbitramur: nec expedit mercedē cuiusquā retardari, cū & scriptura dicat: Opus mercenarij nō maneat apud te in crastinū:

36

Tob. 4.
Iac. 5.

Et

Jacob. 5. Et sit hoc vnum ex peccatis illis, quæ vindictam à Deo postulant.

37. Illud præterea diligenter obseruent, ne cui ex ira, odio, vel ob negata iura Parochiæ, aut redditus interuersos vel impeditos, sacramenta negent, sed illis ministratis, iuris sui apud legitimum iudicem persequendi potestatem habeant.

38. Nundinationes præ templorum foribus, vel in Cœmiterijs, fieri non permittant, nec in tabernis quicquã vendi sub officijs diuinis. Solet enim

Vide 6. Cõcil. gener. Cõstãtino pol. ca. 76.

populus his rebus occupatus, à pietate Dei que cultu abstrahi, & ad res vanas conuerti: magno cum priuato periculo, & publico multorum scãdalo.

39. Archipresbyteri siue Decani rurales, curent bis per annum conuocari suos comparochos, & eorum doctrinam ac vitam examinent.

40. Dispiciant num sint verè Parochi, num institutionis Canonice testimoniũ siue inuestituram habeant: num rectè fungantur suo munere.

41. Si quid perperam fit in eorũ Ecclesijs, & si qua emendatione opus est, ad nos refe-

rant

rant, aut Vicarium nostrum. Sic enim facilius necessitatibus Ecclesiarum nostrarum providere nobis licebit, si ab his fuerimus adiuti, qui sunt per nos in partem curæ nostræ sollicitudinisque vocati.

TITVLVS VI.

DE SACRO CHRISMATE ET ALIIS
quæ, aliarumque rerum Ecclesiastica benedictione.

Sacrum Chrisma, iuxta receptum Ecclesiæ Catholicæ morem, vel per nos, vel per suffraganeum nostrum, quotannis in Ecclesia nostra Cathedrali, siue alia quapiam, arbitrio nostro deligenda, confici curabimus: quod petent omnes Archipresbyteri vel rurales Decani: ab his verò alij Ecclesiarum Parochi: pro quo, pecuniam Capellanos nostros, vel Suffraganeum nostrum postulare, omninò prohibemus. Neque Parochi ab Ecclesijs suis hoc nomine quicquam, præter sumptum itineris, exigere audeant. Curent autem, vt id decenter
per

D. Dion. li. 1
Hiera. Ecclesi. ca. 5.
D. Fab ep. 2. ad Oriē. Episco.
D. Leo. epist 88.
D. si. a B. 27
ca. ad Amphil. Cytul.
2. Cathec.
D. Clem Rom. li. 7.
ord. apost.
Conc. Carthag. secū. c. 2. & tert. cap. 36. & quartum cap. 26.
I.
Cōc. Vase- nu cap. 1.
quart. Cartha. ca. 36.

2. per sacerdotes ad ipsorum Ecclesias, perferatur: nec vtantur in eo perfe-
rēdo profanorū hominū ministerio.

3. Vbi nouū Chrisma consecratū fue-
rit, vsum veteris Chriſmatis prohi-
bemus, quod mandamus etiā exuri,
& corrasos cineres sub altari condi,
vel in ossoriū iniici. nam eos viliter
abiectos, pedibus cōculcari fas nō est.

4. In aqua benedicenda, in fructibus,
frondibus, vel palmulis, herbis, cære-
is, cineribus, & Paschalibus edulijis:
mandamus, vt Parochi nostri ab Agē
darū p̄scripto nō discedant, nec vl-
las preces in eiusmodi adhiberi con-
suetas p̄termittere audeāt. Sed cūm
ea benedixerint ritu solenni, admo-
neāt populū, ne illis abutatur ad p̄-
stigias, ad carmina siue incantatiōes,
vel ad veneficia: sed vel modo legiti-
mo illis vtatur ac fruatur, vel pro me-
moria eius rei cōseruet, quam signifi-
cāt. Est enim periucundū spectaculū,
quādo populus aqua capiti inspersa,
venit in memoriam eius fidei, qua se
Christo in baptismo virginē castā di-
cauit, vel quādo cæreos accēsos, quod
est

De cōsec.
distin. 3.
Syn. Hanc
tenf. ca. 5.
Theod. l. 5
Eccl. hist.
cap. 21.
Ephi. here.
30. contra
Ebionem.

5

6

est fidei signū, gestat manib. nō sec^o, q̄
 Simeō ille senex olim Christū lumē
 eternū, in vlnis gestauerat: vel quādo
 cū palmis & frōdibus, memoriā solē-
 nis illius Christi Hierosolymā ingres-
 sus facimus, recepto Hebr̄eorū more,
 q̄ ramos & frōdes in signū lētitię pub-
 licæ, festis diebus, manib⁹ gestasse me-
 morātur: vel cū post trāsactū quadra-
 gismale ieiuniū, nouā vitam ingres-
 si, nouis cibis, p̄ dei verbū & orationē
 sanctificatis, vescimur: vel cū in signū
 humilitatis & poenitētiae, caput cine-
 re cōspersi, nō aliud esse nos profite-
 mur, q̄ puluerē & cinerē, nō ita mul-
 tō post, in similē cinerē cōuertendos.
 Eiusmodi cēremonias æquū est reti-
 nere in Ecclesia, quibus etiā rudiores
 plurimū iuuantur, si p̄sertim, quid
 sibi velint, & quid significēt, intelli-
 gāt. Quod vt fiat, curabūt Parochi.

Quoties supplicationes solennes
 inducuntur, vel feriales habētur, mo-
 neātur fideles, vt illis frequentes in-
 tersint, & ad Deum cōfugiant, eum-
 que pijs precibus fatigent, vt & im-
 minentia mala propulset, & bona,
 quæ

1. Macha.
 13 & 2. Ma-
 chab. 10-
 1. Tim. 4.

7.

In Cōc. Au-
 relian sub
 Hornif. Pa-
 pa. ca. 29.
 Theo. lect.
 in hist. l. 1.
 Greg. Ma-
 xi. li. 2. epi-
 sto. in pro-
 hem. & li. 9
 c. 45. ad epi-
 sco. Sicil.
 In Cōc. Ge-
 rūdēs. ca. 3
 Alcim. Au-
 tus de pri-
 ma instit.
 festi Roga.

quæ petimus nobis concedat. Non enim solet ille multitudini & vnanimitati precatium postulanti negare, quæ illi profutura esse non ignorat.

- 9   Sicubi Cœmiteria execrata, vel nō dum consecrata fuerint, Processiōes ibi haberi prohibemus, donec p nos vel Suffraganeū nostrū recōciliētur, vel denuò cōsecrētur. Morē aut illū maximè improbadū, quo villani cū signo Christi crucifixi vel resurgētis, cāpos & segetes in ferijs paschalibus, poti oberrant, tanquā Floralia & Ambarualia celebrantes, prorsus aboleri mādamus. Quare prouideāt Parochi, ne quid huiusmodi admittant populares ipsorū. Nā, præterq̄, quòd res est nomine Christiano indigna, eū morē seruari à pijs, q ab impijs gentib⁹ originē traxit, & Paganismū etiā nū sapere videtur, etiā grauib⁹ cōtētionib. quin & cēdibus nōnunq̄ vicinorū occasionē dare solet: quo fit, vt illū magis etiam abrogandū, & ex hominum memoria extirpandū esse cēseamus. Quod mandatū nostrum à Parochis vbiq; accuratè seruari volumus.

CONSTIT.

CONSTITVTIO

NVM VVLADISL A-
VIENS. PARTIS III.

TITVLVS I.

DE VITA ET HONESTATE
Clericorum.

Clerici tanq̃ in sortē Do- Sess. 14. c. 6
mini vocati, & interno
mētis affectu, & signis eti
am exterioribus, promit
tant pietatem, seruēt ani
mum à vitijs purum : literarum sci
entia pectus imbuant ; gestu et in
cessu graues sint ; vt argumento esse
queāt, quòd mentem pacatam & per
turbationibus vacuam gerant : vesti
tu quoque decenti, & ad statum cu
iusque accomodato vtantur ; Ni
hil sectum, nihil acupictum, nihil e
laboratum ad corporis cultum exte
riorem adhibeant : Niteant potius,
quàm splendeant, absint sordes, ad
sit mundities. Tonsuram ferre non
prætemittant, quā nonnulli Christi

I.

i coro-

Germ. Cō
stātinop.
de rebus
Ecclesi.
Cōci. Tole
ta. quartū
cap. 40. Di
oni. In Ec-
cle. Hiera.
Turon. li.
4 hist. Au-
gust. de o-
pere Mona-
cho. & in
Retract.

Eccle. 19.

3.
Sess. 23. c. 6

coronam spineam significare existi-
mant. Alij verò, quia Petrum & Io-
annem Apostolos, raso capillitio à
Gentibus derisos fuisse cōmemorāt,
ideò putant morem ex eo tractum, vt
vniuerso Clero cedat honori, quod
pro Christo Apostolis eius, contume-
lię loco fuerat irrogatū. Nec impro-
bandi sunt & illi, qui, cū pars hæc
superior capitis rasorio purgatur,
significari voluerunt, prauas &
abditas cogitationes, ex animis no-
stris fortiter esse ressecandas. vtcun-
que tandem res habet, bonū est minu-
tas etiā in speciem cæremonias non
negligere. Accidit enim non rarò, vt
qui modica spernit, paulatim deci-
dat. Quod si quem ex Sacerdotibus
vel Clericis, nostrū hoc mandatum
transgredi cognouerimus, in eum
pœnas, Decreto Synodi Tridentinæ
statutas, extendi curabimus.

4.

Domi verò sic viuant, vt omni
tempore ad tremendum illud Missæ
sacrificiū peragendum sint parati, vt-
que preces eorum quas fundunt pro
plebe, in conspectum D E I ascen-
dant.

dant, & sint ad impetrandum id
quod petunt, efficaces. Ebrietatem
veluti vastum quoddam vitiorum
omnium pelagus, summo studio fu-
giant, quasi grauati & obruti fue-
rint, non multum sanè à brutis &
pecudibus videbuntur abesse.

Mulieres asciticias vel subintrodu-
ctas, tanquam anathema de medio
sui abijciant, nec vllas in suum cõui-
ctum admittant, nisi ætate prouectas,
vel genere propinquas, iuxta Cano-
num præscripta, in quas nulla cadere
possit suspicio. Sacerdotem enim, &
crimine & suspicione criminis vaca-
re oportet. Meminerint se esse Deo sa-
cratos, non esse suos, nec iuris sui, sed
eius, cui se totos deditione spõtanea
mancipârunt. Sumētes erga membra
Christi, facient ea membra scorti?
absit. Terreantur illa PAVLI vo-
ce: Qui adhæret meretrici, vnum
cum ea corpus efficitur. Quod si quē
ex Sacerdotibus Diœcesis nostræ,
hoc turpi crimine deinceps teneri
cognouerimus, is certò sciat, se pœ-
nā experturum esse, quam aduersus
i 2 eius.

5

Luc. 21.

6.

Nicæ. Syn.

ca. 3. Ancy

rana. ca. 19

6. Syn. ca. 5

2. Nicæ. ca.

18. Gerūd.

ca. 7. Braca

ren. 1. c. 15.

Euse. li. 7.

Eccl. histo.

ca. 26. de

Samosat.

Niceph. li.

6 c. 30. hist.

1. Cor. 6.

7.

Sessi. 25. c.   eiusmodi sacerdotes flagitiosos, Con
 14 reſor.   ciliū Tridentinū præſcripſit. Nō
 gene.   ſine cauſa monet vel mandat potiùs
 1. Cor. 5.   Apoſtolus: Aufer te malum ex vobis.
 8.   Eſt enim periculum, ne aliorum exē-
 Iaco. 1.   plum noceat alijs; neue modicum
 Homil. 21.   fermentum totam maſſam corrup-
 ad populū   pat. Quam ob rem, quoties tentan-
 Antioch.   tur à concupiſcentia ſua abſtracti, &
 Ephe. 6.   illecti, quoties eos titillat peccatum,
 Iaco. 4.   & inſtat inimicus, quærens vt deuo-
 Ambro.   ret, ſemp vocis illius præclare memine-
 Hieron. de   rint, quā uſurpare nos iubet Chryſo-
 virginie   ſtomus: Abrenuntio tibi Satana, &
 Iaco. 4.   adhæreo tibi Chriſte: eaque vtan-
 Ambro.   tur in tentationibus ſuis omnibus.
 Hieron. de   Sic enim futurum eſt, vt faciliùs per
 virginie   Dei gratiã ignea Sathanę tela extin-
 Ambro.   guant, & cū Diabolo reſtiterint, fu-
 Hieron. de   giat ab eis. Nam verè fatetur quidam
 virginie   ex patribus: Nos cum vitijs mortuis
 Ambro.   habere conflictum, quibus diligen-
 Hieron. de   ter prouidenda eſt ſepultura, ne ad vi-
 virginie   tam priſtinam redeant. Pudeat itaque
 Ambro.   Chriſtianum, in domino viuentem,
 Hieron. de   rem mortuã vincere non poſſe. Salua-
 virginie   tor noſter oppreſſit Satanam, eumq;
 Ambro.   contri-

contri-

contritum tradidit conculcandum
discipulis. Quare nostrum est calca-
re oppressum hunc Draconem, nec
pati, vt caput efferat, vel corpus attol-
lat. Nam & Propheta formatum esse
dicit, ad illudendum ei. et Paulus cō-
stanter pollicetur: Deus conteret Sa-
thanā sub pedibus vestris velociter.

9

Psal. 103.
Rom. 6.

Quin & Moyfes, peccatum in foribus
nostris esse dicit, cui nisi aperiamus,
ad nos intrare non poterit. Hęc om-
nia eò pertinent deniq;, vt sciant om-
nes, DEI seruis nihil eorum esse im-
possibile, quę mandātur à nobis, cū
sint in ipsis nobis voluntateque no-
stra posita. Nunquam enim deest gra-
tia & præueniens & subsequens, qua
adiuti, nihil non in domino rectè
possumus.

Gene. 4.

10.

Ludum taxillorum, chartarum,
aleę, talorum, ac tesserarum, arma,
venatum, tabernas, mercaturam, &
omnes auaritię sordes, Diœcesis no-
strę Clero prohibemus. Honestis ta-
men recreationibus, quas iura per-
mittunt, quo minùs vtantur non im-
pedimus, modò absit in ludo, pecu-

II.

i 3

niã

12

nię vel turpis alterius rei cuiuscunq;
pactio. Caueant Parochi & alij sacer-
dotes, ne vnquam eodem carpēto ve-
hantur, cum quibuscunq; tandem
siue domesticis, siue externis mulie-
ribus, nec eas ad mercatū vel encānia
Ecclesiarum secum adducant. nam
preterquam quod res est eorum per-
sonis indigna, & quasi certū pollutæ
mentis incontinentiæq; testimoniū
etiam turpe est passim, rideri sacerdo-
tem à populo, ob vitæ flagitium: ma-
ximè verò periculosum, exēplo suo
nocere proximo. Et enim: Væ homi-
ni illi, per quem scandalum venit.

Matth. 18.

Psalm. 14.

& 54.

Ezec. 18.

Deut. 23.

Hier. super

Ezec. 18. ca.

Nicæ. Cōc

ca. 7. vide

Ruffi. li. 1.

hist. Eccle

Ambr. de

bono mor

tis & causa

14. quest. 4

Si quis.

Ephē. 5.

Luc. 6.

Matt. 5.

Usurę vitiū in vtroq; ordine, spiri-
taliū & seculariū latissimè pa-
tet, estq; adeò peruulgatum, vt iā pro-
pè omnem vitij naturam eorum iu-
dicio exuisse videatur. Itaque dent o-
peram omnes Clerici, vt ab eo absint
quàm longissimè. Quin doceant
etiam alios, usuram esse, quicquid
preter sortem prouenit, & auaros
Regnum Dei possidere non posse.
Adferant & illud euangelicum, se-
peque inculcent auditorum animis:

Mutu-

Mutuū date, nihil inde sperantes.
 Nam rapacitatis genus est, cū pecu-
 niam mutuam dederis, velle ex ea lu-
 crum facere, & augere tuas res incō-
 modo alieno. Quod tetrum imma-
 neque scelus, ne gentiles quidem im-
 pij ferendum esse putauerunt.

Cic. lib. 2.
 de officijs.
 Amb. in li.
 de bono
 mortis.

TITVLVS II.

De Officio Confessarij.

Confessario magnum incumbit
 onus purgandi sacramento pœ-
 nitentię animas confitentium. Quā-
 obrem cū iudicis & medici perso-
 nam sustineat, grauitatem benigni-
 tate temperatam habeat necesse est,
 nec sit eorum rudis, quę ad iudici-
 um faciendum, & ad morbos fu-
 gandos pertinent, vt inter pecca-
 tum, & non peccatum: inter le-
 pram & non lepram: inter venia-
 le & mortale: commissum & o-
 missum, discrimen faciat: vtque sic
 ægro condoleat, quò possit magis
 indulgens pater, quàm seuerus iu-
 dex videri. Qua in re commen-
 datur præcipuè diui AMBROSII

I.

i 4

cle-

clementia, quem tradunt erga confidentes sic affici solitum fuisse, vt eorum peccata veluti propria defleuerit, exemploque suo, ad agenda pro delictis poenitentiam, eos incendit.

2. Cor. 11.   Quis infirmatur, Apostolus inquit, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vror? Quam ob rem, ea sint mente praediti Confessarij nostri, vt condolere possint his qui ignorant & errant, eorumque languoribus, qui siue fragilitate humana, siue alio quocunque tandem modo deliquerunt, praesentem opem adferre. Quam ad rem, prudentia, bonitateque opus est. In primis vero Confessarium potestate praeditum esse oportet, siue ordinaria, siue delegata: qua si fuerit destitutus, nihil aget, frustra que laborem capiet.

3.   Adhibeat autem & scientiam, vt, cum opus est, casus incidentes prudenter expendere, nodosque conscientiarum recto iudicio dissoluere queat. Porro in ea re, sacrarum literarum, iuris Canonici, & Statutorum Synodaliu cognitio potissimum locum habet.

Etiam

Etiam atque etiam videat, qualem confitentes contritionem, siue attritionem adferant; tum quale sit peccatum quod Confessione exponitur, quibus sepiatur circumstantijs, & an eæ mutant speciem peccati: Num habeat excommunicationem annexã, & reliquas censuras Ecclesiasticas: qui sint Casus Pontifici Maximo & ordinario reseruati; an sit restitutioni locus, an sit integra Confessio, & quibus casibus repeti debeat. Sciat profatu cuiusq; personæ accommodandum esse Confessionis modum, vt aliter eorum qui sunt liberi, aliter qui matrimonio iuncti, aliter Laicorũ, aliter Clericorum exploretur conscientia. De his enim peculiariter quisque erit quærendus, in quibus versatur ipsius officij ratio.

Propter Sacerdotes verò confitentes, necessarium videtur, vt Confessarius Casus nouerit, ex quibus contrahitur irregularitas, vel vt saltem in his dubitare sciat, quo possit vti peritiorum consilio.

Hæc omnia quæ diximus peti possunt

i s sunt

6.

Vide hac de re instruct. in Syno 6. gener. Cōstātin. cap. 202. & Syno. Vornac. ca. 7.

7.

sunt ex D. Thoma vel alijs, præsertim verò Caietani Sūmula in verbo Confessarius. Multa quoque eius generis extant in Summis Antonini, Pifani, Syluestri, Angeli, & reliquorum. Sed nobis directorium Reuerendissimi Patris Polanci Societatis IESV, & ob ipsius breuitatem, & ob argumenti seriem ac perspicuitatē, præcipuè probatur: quod omnibus Confessarijs & Parochis Diœcesis nostrę quàm cōmēdatissimū esse volumus: vt eo, tanquā certa quadā regula vtantur, in periscrutandis hominum conscientijs: erit enim illis multarū summarum instar.

8. Neq; verò sic existiment Cōfessarij, ad eorū mun⁹ ritè obeūdū, summā illā et exquisitā sciētīā requiri, sed satis esse sciant, si ea sufficiens fuerit, et si coniunctam habeat prudentiam.

9. Neque tamen hoc propterea dictū esse volumus, vt hi suum in perdiscendis conscientię casibus, & libro pœnitentiali diligenter versando, studium remittant, sed ne animum abijciant, & pondere huius muneris

neris terreantur. Videant autem 10.
 vt pro peccatis occultis, secretam:
 pro manifestis verò, publicam pœni- Scff. 24.
ca 8.
 tentiam confitentibus iniungant, vt
 si quos exemplo suo ad malos mores
 prouocârunt, eosdem emendationis
 suę testimonio ad rectam reuocent
 vitã. Nobis tamen licebit, si res posce-
 re videbitur, mutare genus hoc publi-
 cæ pœnitentiæ, in aliud quoduis secre-
 tũ, iuxta sacri Cõc. Tridēt. decretum.

Fœneratorũ, & qui contractib⁹ ini- II
 quis operã dant, peculiarẽ nostri Con-
 fessorij curã gerant, eorumq; cõscien-
 tias verbo Dei, & sceleris magnitudi-
 ne terreãt, nec absoluant, nisi debita Vide cõsti-
tut. Greg.
X. in Cõc.
Lugdunc.
 restitutio aut satisfactio prius inter-
 cedat, & nisi spondeant, se ab hoc tã-
 to scelere, deinceps fore alienos.

TITVLVS III.

De Concionatoribus.

QVoniam in prædicãdo Dei ver-
 bo maxima pars muneris nostri
 versatur: Si Euangelizauero, inquit 1. Cor. 9.
P A V L V S, non est mihi gloria, ne-
 cessitas enim mihi incūbit. Væ enim
 mihi, si nō Euāgelizauero: dabitur à
 nobis

I. nobis opera, vt, quo ad eius fieri poterit, Deo suam gratiam inspirante, Cōcilij Tridentini præscripto, nos paru-

Sessi 5. c. 2
& 24. c. 4

2.

isse, oues nostræ videant. Ad hoc autem tam diuinum munus exercendum, quo paruulis doctrinæ panis frangitur, infirmorum fides roboratur, conscientix vel terrentur profligatæ, vel eriguntur perculsæ: nullū absque probatione diligenti, testimonioque nostro admitti volumus.

3.

Quod si quis ingesserit seipsum, nobis inscijs, factum hoc suum non feret impunè.

4.

Prouidebitur autem à nobis, vt qui verbo Dei prædicando fungi debent, sint tales, quos & pietas, & vitæ honestas, & doctrinæ puritas cōmendent, vtque populum tam lingua, quàm exemplo edificent. Pulchrum est enim, cūm de Concionatore illud dicitur, quod olim de quodam ex veteribus dictum legimus: Hic est, qui quale habet verbum, talem habet & vitam. Nam in vita Concionatorū

Euse. li. 6. multum est positum, libentiusq; populus ea facit, quæ à suis prædicatoribus

ca. 3 Eccle.
histor.

bus

bus fieri videt. Quare, dent operam
 omnes qui hoc munere fungentur,
 vt eorum vita cum doctrina consen-
 tiat. Turpe est enim Doctore, cum à
 sua culpa redarguitur. Et Apostolus
 eos qui eiusmodi sunt, acerbè repre-
 hendit. Qui alium, inquit, doces, te ip-
 sum non doces? qui prædicas non fu-
 randum, furaris? qui dicis non mœ-
 chandum, mœcharis? qui abomi-
 naris idola, sacrilegium facis? qui in
 lege gloriaris, per præuaricationem
 legis Deum inhonoras? Itaque me-
 minerint se D E I causam agere, &
 pro ipso apud populum legatione fū-
 gi. Eorum interest, parare viam Do-
 mino, rectas facere semitas eius; cura-
 re vt sint praua indirecta, & aspera in
 vias planas, vt homines pœniteant, et
 credant Euangelio, vt per bona ope-
 ra certam vocationem suam faciant,
 & eum quem optant, salutis portum
 attingant.

Fabulas aniles, sales, scommata, io-
 cos, intermisceri concionibus prohi-
 bemus; præstat enim gemere, pectus
 tundere, suspiria ducere, & plorare
 populū

5.

Rom. 2.

6.

Marc. 1.

Esa. 40.

7.

Marc. 1.

2. Pet. 1.

8.

Rationē p̄
 didici ver-
 bi Dei, vide
 in Cō. Late-
 ran sub Le-
 one. X. Ses-
 sio. II.

populum in sacris sermonibus audiendis, quàm risu, cachinnoque solui. immodestas etiam inuectiuas, asperam verborum acrimoniã, probra, conuicia, historias suspectas, legendas parùm probatas, omitti volumus, nec citari obscuros auctores vel ineptos, satis alioqui magnum campum prædicatori suppeditare possunt sacre literæ, & probati Ecclesiæ doctores, nihil vt sit necesse eiusmodi præsidia a-

Vide Cõe.
Carthag. 3
Cano. 47.

9. liundè asciscere: ab his nimirum auctoribus, qui rectè collocandi sint in ignobilium scriptorum numero. A miraculis vulgandis, concionatores abstineant quo ad eius fieri potest. Ac si quando vsus venerit, & res, vt aliqua eorū habeatur mentio, postulauerit, sobriè, modesteque id fiat, serueturq; hac in parte Leonis Decimi prohibitio, in Lateranensi Concilio Sessione XI. edita.

11 Nolumus etiam, vt sint Concionatores nimium & impensè curiosi in hæreticorum argumentis publicè recensendis. Quod si quãdo vsus incidet, vt ea referre sit necesse, dēt operã, vt

vt nō tam longa disputatione, quā
 graui redargutione cōfutantur. Quā
 ad rem, valebit scriptura sacra, Eccle-
 się auctoritas, Conciliorū decreta, pa-
 trum probatorum testimonia, & re-
 cepta longo vsu consuetudo, quam
 nostri maiores pro lege semper habē-
 dam esse duxerunt. Inter concio-
 nandum verò, non quærant popu-
 larem applausum, nec se vulgi iudi-
 cio accommodent. atq; ideo ab om-
 ni fūco, & orationis pigmentis om-
 nibus abstineant. sed grauius & pru-
 denter officio suo fungantur, nihil
 aliud quærentes: quā commodum
 & salutem ouium, quarum pascen-
 darum curam susceperunt. Fiant
 exemplo Pauli, omnibus omnia: o-
 portet enim eos cum pueris pueraf-
 cere, cum rudibus rudiores fieri, alijs
 lac præbere, alijs solidum cibum.

12.

13.

14.

1. Cor. 9.

1. Cor. 3.

15.

Sess. 4. c. 2.

Ruffi. li. 2.

ca. 9. Hist.

Concilium

6. Constāti

nop. ca. 12.

In scripturis verò producendis, nō
 alia vtantur, quā editione vulga-
 ta, earumq; intelligentiam, illorū
 clarissimorum Ecclesię luminum,
 Basilij & Gregorij exemplo, non
 ex priuata præsumptione pessimo
 præce-

præceptore, sed ex maiorum scriptis
 & auctoritate sequantur. Adhibeant
 interpretes probatos Ecclesiæ docto-
 res, vel alios huius temporis expeti-
 16 tores, viros Catholicos. Nullis pror-
 sus vtantur hæreticis, illorumque le-
 ctione, sibi seriò interdictum esse no-
 uerint: impossibile est enim, ex lacu-
 nis, quæ aquam viuam continere nõ
 possunt, salutarem hũc haustum pe-
 17 tere. Nam hæreticorum commen-
 2. Tim. 2. tarij, nõ ad aliud facti videtur, quàm
 ad subuersionem audientium. Quos
 2. Tim. 2. hac ætate nostra non pauci sequuti,
 1. Tim. 6. exciderunt à fide, seque inseruerunt
 2. Tim. 3. doloribus multis, semper discentes,
 & nunquam ad scientiam veritatis
 peruenientes. Quare libros eiusmodi
 18. veluti pestem præsentem omnibus
 Sess. 4. c. 1. modis caueant, eorumque etiam au-
 Dion. li. 1. ditum horreant.
 Eccl. hier. ditum horreant.
 ca. 1. Epip. Hac autem in doctrina, suũ quoq;
 here. 61 cõ & peculiarem locum obtinet tradi-
 tra. apost. tio, quæ non est postrema Euangelij
 licos. pars. Quam quò magis fastidiunt hæ-
 Basi. de Spi rit. San. ca. retici, hõc erit nobis maiore studio
 27. 29. retinenda, cum & Apostolus peram-
 Act. 15. bulans

bulans Syriam & Ciliciam, custodire
 præcepta Apostolorum & Seniorum
 docuerit: Et Thessalonicenses hor-
 tetur, vt teneant traditiones, quas di-
 dicerint, siue per Epistolam, siue per
 suum sermonem. Quam ob rem ve-
 rè dixit os illud aureum Ioannes Epi-
 scopus Constantinopolis: Traditio
 est, nihil quæras amplius. Et Ieius a-
 qualis Basilius: Te pacatum reddat
 traditio, Dominus ita docuit, Apo-
 stoli prædicârunt, Patres obseruârunt,
 confirmârunt Martyres, sufficiat di-
 cere, Sic edoctus sum. Et item alius:
 Si Christianus es, crede, quod traditū
 est. Sed hîc magna cautione opus est
 prædicatori, ne incertas pro certis, fal-
 sas pro veris, profanas pro sacris, hære-
 ticas pro Apostolicis traditionibus
 amplectatur. Habent enim traditi-
 ones quoque suas hæretici, quibus scū
 nihil nobis commune esse debet. Ex-
 tant autem libri Catholicorum de
 traditionibus Apostolicis conscripti:
 & sunt ex passim obuix in scriptis ve-
 terum, vndè, cūm res postulauerit,
 certa de illis doctrina sumi potest. Si
 k enim

2. Thess. 2.

Tertul. li. 2

ad Vxo. Cy

pri. in Ser-

mo de ab-

lut. ped. Hi

cro. ad Lu

ciniū. epist.

29. & cōtra

Lucife. De

finit. 2. Sy-

nod. Nicę.

Chryf. ho-

mi. 4. in 2

Thessal.

Basil. in ho

mil. contra

Sabell. &

Arrium.

19.

Tertul. de

carne Chri

sti.

20

21.

22 enim omnes traditiones (quod velle videtur huius temporis hæretici) respuedas nobis esse existimauerimus, ipsum etiam Euangelium, ad nudum nomen contrahamus necesse est.

TITVLVS IIII.

DE SCHOLIS.

1 **I**N Scholis rectè instituendis quantum sit positum, docet horum temporum infœlicitas, in quibus hæresum tanta seges, non aliundè, quàm à scholis infectis sumpsit incrementa. Ibi enim instituitur tenera iuuentus, quæ suo tempore tam Ecclesiæ, quàm Reipublicæ, vel vsui futura est, vel incommodo. Et ferè tales euadunt discipuli, quales fuerint præceptores sortiti: vt in multis etiã viris magnis, notata sint non rarò præceptorum vitia. Nam illa puero-
2 exuit, quem recens imbibit. Quam ob rem diligenter per scholasticos Ecclesiarum nostrarum prouideri volumus, vt ea quoq; pars Ecclesię sit integra. Nemo præficiatur scholæ, nisi
3 nostro

nostro vel Officialis nostri iudicio probatus. Priusquam verò ad eam gubernandam accesserit, mādamus, vt fidei professionem faciat, seque Catholicum esse doceat. Non enim expedit iuuentutem in eorum disciplinam tradere, qui corruptores sunt magis quam præceptores, & ea docent, quæ sunt postea magno labore dediscēda.

Videat etiā scholasticus Ecclesie nostræ, quid magister scholæ doceat in scholis, qua vtatur methodo, quos prælegat auctores discipulis. Iubeat eū ex omnibus optimos quosque deligere. vsū scientiarū tradat fideliter, vt nō tantū eas discāt auditores & memorię cōmēdent, verū etiā sciant, quæ ex eis fructus petendus, & quo modo sint ad scriptorū grauium intelligentiā accommodandæ. Ministræ sunt enim eorū studiorum, in quibus ætatem grauiorē, eos postea collocare oportet.

Non minorem quoque præceptores pietatis curam gerent, certisque diebus, vel Catechismum Romanum, vel alium quempiam scholastico probatum, discipulis

4
5
Vide Cōc.
Lateran.
sub Leone
X. cap. 7.
Sessi. 9.

1. Tim. 4. ediscendum tradent, eosque in
 pietate Christiana sedulo instituent.
 7 Hęc est enim quę valet ad omnia,
 8. promissionem habens vitę, quę nũc
 est & futurę. Turpe est autem in do
 ctrina factis progressibus, nullam ho
 nestatis & bonorum morum curam
 9 ducere, sine quibus si quis in doctri
 na proficit, deficit. Quamobrem im
 10 puros & impudicos scriptores, qui
 moribus puerorum officere possunt,
 legi prohibeat. Hoc enim quęritur
 11 à nobis, vt non magis docti sint no
 strę scholę alumni, quàm pij. Quam
 etiam ad rem, vita præceptoris ma
 gnum adferet momentum, nimirũ
 si talis ea fuerit, in quam nulla iusta
 cadere possit reprehensio. Nam vt
 infantes nutricum, sic pueri vitam &
 mores præceptorum sæpè referunt.
 12 ideoque ex veteribus quidam scriptũ
 reliquit: Maxima debetur puero reue
 rentia. Si quid turpe paras, huius tu
 ne contempseris annos. Quę sit au
 tem instituendę iuuentutis ratio,
 præscripsit Sacra Tridentina Syno
 18. dus, ex qua sumet scholasticus ea,
 quę

quæ videbuntur ad rem præsentem necessaria.

Curam verò scholarum Parochialium, penes Ecclesiarum Parochos esse volumus, qui diligenter operam dabunt, quò ætas tenera, quæ ibidem instituetur, non alios Catechismos ediscat, quàm Catholicos: & ita instituat, ut bona spes sit, eam foelicitè iactis ibi fundamentis, ad magnā, per Dei gratiam, & vberem postea frugem esse peruenturam.

13.

TITVLVS V.

DE IEIUNIIS EC-
clesiæ.

Ieiunia, quæ vel indixit Ecclesia, vel vsus communis pridem recepit, ab omnibus in Diœcesi nostra seruari volumus: quorum rationem & modum diligenter explicabunt Parochi, & reliqui verbi Dei ministri, ut sciat populus, quomodo ieiunandum sit, & quis ex ieiunio fructus ad id ipsos redundet. Sciant cō-

I.
Luc. 2.

k 3

plo

2.   plo, ieiunijs & obsecrationibus ser-
 uies Domino die ac nocte, Ipse quoq;
 Christus denuntiat Apostolis, fore vt
 Lucæ 5.   ieiunēt, cū ablatus ab eis fuerit Spō
 sus: quod eos fecisse crebrò scriptura
 Acto. 14.   commemorat. Nam ieiunantes & o-
 3   rantes Paulum & Barnabam dimise-
 4   runt ad opus Euangelij. Listris etiā,
 Iconio, & Antiochię, cū Presbyte-
 ros constituissent per Ecclesias, cū ie-
 iunijs & orationibus cōmendauerūt
 eos Domino. Tanta fuit nimirū eius
 5   ieiunij vis, tanta dignitas, vt eo, præ-
 clarū illud creandorum Ecclesię mi-
 nistrorum opus, ornandum sibi esse
 6   putauerint. Priuatim autem de sin-
 gulis Apostolis quid attinet dicere?
 cū Paulus Gētium, id est noster ma-
 gister, seipsum in multis ieiunijs ver-
 2. Cor. 6.   satum fuisse dicat, & nos hortetur, vt
 exhibeamus nos sicut Dei ministros,
 in vigilijs, in ieiunijs, in castitate,
 quod ipsum alios etiam fecisse, dubi-
 tandum non est.

7   Doceant, non posse ieiunia fideiū
 Matth. 6.   fructuosa non esse: quandoquidē il-
 lis nomen iustitię Christus ipse tri-
 buit

buit, ac magis etiam eorum fructum
 expressit, cum dixit: Hoc genus Dæ- 8
 monij non eijcitur, nisi oratione &
 ieiunio. Negari enim non potest, ci Matth. 17.
 bo subducto, sumi pœnas de nobis ip-
 sis, & reddi nos aptiores ad omne pie-
 tatis genus præstandum, prauosque a-
 nimi motus recta ratione cohiben- 9
 dos. Nā venter plenus, facilè despu-
 mat in libidinem, & à saturitate ad
 incontinentiam, proximus est gra-
 dus. Sedit populus manducare &
 bibere, Paulus inquit, & surrexerūt
 ludere.

Cæterum, hortentur fideles Paro- 1. Cor. 10.
 chi, vt cum ieiunant, non solùm cor- 10
 pus à cibis delicatioribus, verùm eti-
 am mentem à capitalibus vitijs cohi-
 beant. Vtriusque enim hominis cau-
 sa indicuntur ieiunia, nimirum vt &
 corpus refrenetur, & animus fiat ad 2. Cor. 4.
 res diuinas contemplandas incitati- 11.
 or. Quò magis corrumpitur exte-
 rior homo noster, hoc interior ma-
 gis renouatur de die in diem. Nam 12
 frustra caro affligitur, lasciuiente
 spiritu: & parùm prodest corpus

k 4 inedia

Eesai. 58.

13

14

15

16

Luc. 18.
Mart. 6.

17

18

19

20

21

22

1. Cor. 11

23

inedia confici, nisi modus adhibea-
 tur vitijs. Hoc est enim, inquit Pro-
 pheta, ieiuniū quod elegi. Dissolue
 colligationes impietatis, solue fasci-
 culos deprimentes. Id verò vt fiat,
 caro domanda est, ne Spiritui repu-
 gnet, neue iugum rationis excutiat.
 Neque verò alio fine, quàm quo di-
 ctum est, suscipiantur ieiunia. Dam-
 natur enim Pharisæus, qui ieiunans
 bis in sabbato, contempsit proximū.
 Damnantur & illi, qui exterminant
 facies suas, vt appareant hominibus
 ieiunantes. Quare vt fructuosum
 sit ieiunium, hominem vtrumque
 freno cohiberi oportet, ab escis alte-
 rum, alterum à vitijs.

Suscipiuntur autem ieiunia, vel
 sponte nostra, vel ex Ecclesiæ præce-
 pto, vel satisfactionum gratia. In om-
 nibus his, locum habet pietas & iu-
 stitia. Pietatem facit libera nostri a-
 nimi ad ieiunandum inductio: Iu-
 stitiam, obedientia. Si nos ipsos iu-
 dicaremus, Paulus inquit, non vtiq;
 iudicaremur à Domino. Iudicamus
 autem nos ipsos, quando in ipsis no-
 bis

bis admissa vitia plectimus. Hæc vis grata est Deo, & præuenire præstat, quàm ab eius vindicta præueniri. Talibus ieiunijs vel spõte susceptis, vel Ecclesiæ, quam audire tenemur, præcepto obseruatis, vltio de peccatis sumitur, caro lasciuiens domatur, & compescuntur motus animorum vitiosi, quibus ad rem collatis, homo deturpandus fuerat. Quæ verò satisfactionum nomine imponuntur à Confessarijs, ea, cùm ad poenitentiam pertineant, nullum hinc nostrum sermonem desiderant. Quam ob rem, non contemnat populus indicta ieiunia, nec putet onus esse importabile, vel opus Pharisaicum, sed ea libenter ac religiosè custodiat & obseruet, veluti spiritualia pharmaca.

Ab omni intemperantia, à luxu, ab ingluuie, & alijs pestibus eius generis, quoties ieiunandum est, diligenter sibi caueat, animo suo impetret, corpus ad omnem pietatem componat, vitia reprimat, mentem ad cœlestia erigat, & ad ea meditanda quæ sursum sunt, totam conuertat.

24

25

26

27

28

29

Liberiùs enim ac vtilius animis purgatis cœlestia speculari, & in illis cōtemplādis versari poterit.

28

Porro annua ieiunia, quæ in Diœcesi nostra obseruari volumus hæc sunt. Quatuor anni tempora. Quadragesima tota: Omnium Apostolorum vigiliæ, præter Philippi & Iacobi, ac Beati Ioannis Euangelistæ. Vigilia Natiuitatis Domini, Pentecostes, Ioannis Baptistæ, Laurentij. Omnium Sanctorum, Assumptionis Beatae Virginis ex præcepto. Reliquæ

29

vigiliæ eiusdem communiter ieiunantur de consuetudine. Dies Marci & Rogationum secundum antiquam consuetudinem ieiunentur, neque tamen his D. Marci & Rogationum diebus prohibeatur ouorum & lactis esus: & si quæ alia nobis postea indicenda videbuntur.

30.

31

Hæc omnia in Diœcesi nostra vbique obseruari volumus & mandamus.

32

Quod si quem ab obseruando indicto ieiunio tenuior valetudo prohibeat, & alio cibo solidiore vtendum suadeat, is rem omnem

nem

nem prius ad nos, vel ad Vicarium nostrum, vel Parochum suum referat, superiorumque suorum iudicio pareat, nec priuata sua libidine legem ieiunij soluat. Audacter verò & per contemptum, nemo sumat cibos prohibitos, nec alijs exemplo sit ad sumendum, nec ferat molestè, si propterea durius à Parocho acceptus fuerit: nam zelo Dei irascitur, inquit Hilarius, quisquis Christianum ieiunij die conuiujs luxuriantem viderit. Meminerint terribilis illius exempli Ionathæ, qui violato ieiunio quod pater eius indixerat, Deum offendit, patrem cum omni populo in luctum & mœrorem coniecit, se ipsum verò morti addixit,

33

In psal. 118
Vide Cōc.
Gangren.
Cap. 19.

Parochis autem cum ægrotis dispensare fas erit, ita tamen, vt eos ardentius orare, largioresque elemosynas propterea dare, & alia charitatis opera exercere iubeant, quos sic pensetur alio pietatis genere, quod fuit infirmitate prætermis-
sum.

34

1. Reg 14.

TITV

TITVLVS VI.

DE FESTIS.

Festorum duo sunt genera. nam
 alia **C**RISTI seruatoris no-
 stri: alia sunt Sanctorum ipsius pecu-
 liaria: vtrisque instituendis, non ali-
 ud spectauit Ecclesia, quàm honorē
 Dei, & populi fructum. Ac prioribus
 quidem, confirmatur præcipuè fides
 nostra, & pius in Deum affectus erigi-
 tur: posterioribus, vitæ puritas in ex-
 emplum trahitur. Quare in omni-
 bus Christi Domini solennitatibus,
 siue Natiuitas occurrat, siue Passio, si-
 ue Resurrectio & Ascensio, vel festa
 reliqua eius generis, hoc maxime
 prouidebunt Parochi, vt Christi be-
 neficia quàm notissima sint homi-
 nibus, vtque confirmetur fides om-
 nium, & in torpentibus animis gra-
 titudo suscitetur. In die Sanctissi-
 mæ Trinitatis, doceant populum,
 quid de Patre, Filio, & Spiritu sancto,
 quid de Trinitate, quid de proprietate
 personarum, deque vnitatem sub-
 stantiæ credere, sentire, profiterique
 debeant.

debeant: cui tractationi abundè Ca-
techismus Romanus argumenta
suppeditabit. Hortentur autem fide-
les, ne doctrinis hæreticorum huius
temporis, à recta fide abduci se patiā-
tur, nec velint altiora se scrutari, aut
plus quàm oportet sapere: sed capti-
uēt intellectum in obsequium fidei.

3

Eccle. 7. 3.

Rom. 12.

2. Cor. 10.

Nusquam enim difficilius inuenitur
veritas, nec erratur periculosius,
quàm in hoc mysterio longè omniū
maximo, in quo ipsi etiam cęcutiunt
Angeli. Inter omnia festa Sancto-
rum, præcipuum locum tenent ea,

4

quæ sunt Deiparæ virgini dicata.

Quorum singula pro more pridem
iam ætatē recepto, ab omnibus Diœ-
cesis nostrę Parochis celebrari volu-
mus. In primis verò festum Assum-
ptionis Beatę virginis, quod Ecclesia
nostra Cathedralis ritu solenni quo-
tannis celebrat, ab omnibus religio-
sissimè obseruari mandamus.

5

In herbis & fructibus benedicen-
dis, ab vsitato more non recedant.

6

Theodo.

Balsam. in

3. Canonē

apostolicū.

Nam hoc die flos ille puritatis cœlos
petiuit, supplicaturus pro nobis fi-
lio.

lio.

7 lio. Ecclesia quoque Græca, vvas & fructus tanquam primitias foetuum ex arboribus, offert Deo, vnde putatur ad nos etiã vtrisq; benedicēdis mos tractus. siue autem his quæ diximus, siue alijs de causis id fiat in Ecclesia, iuuat morem vsitatum diligenter conseruari, populumq; institui, vt sciat non prius donis Dei sibi vtendū esse, quàm verbo dei & oratione sanctificata, proque his publicè in Ecclesia gratia peractæ fuerint.

8
Vide actio
nē 3. Syno.
2. Nicæ.
Cyrill. li. 6
& 10. cōt.
Julianū.
Rom. 5.
1. Cor. 15.
1. Cor. 6.
2. Cor. 6.

8 Festis Beatæ Virginis, succedunt Apostolorum & aliorum Sanctorum festa, siue hi Martyres, siue Confessores fuerint, siue Virgines: quæ quoties celebramus, Deo præcipuè gratias agimus, per quem vocati sunt in gratiã, per quem steterunt & saluati sunt. Quod enim hi tēpla fuerunt Dei, & Spiritus sancti viua domicilia, factū est illius beneficio & gratia singulari.

9 Neq; tamē non habent & ipsi vnde apud pios cōmendentur. Nā quòd nō defuerunt gratiæ Dei, nec Spiritū sanctū contristârūt, quòd nō respexerūt retro, nec sunt reuersi post Sathanā, quod

Ephes. 4.
Luc. 9.

quòd crucē Christi portârunt, & no-
men eius palam confessi sunt, seipfos ^{1. Tim. 9.}
quoq; virgines castas seruârunt, in eo
libēter sanè pro eo ac debemus, & do-
na Dei agnoscimus, & labores ipsorū
prædicamus ac certamina. Fuerunt e-
nim cooperatores gratiæ Dei, non re-
ceperunt eā in vanum, sed, quoad e-
ius fieri potuit, diuino munere suo-
que studio conseruârunt integram.

Quo factū est, vt probati sint Dei te-
stimonio, & laudē eorū annūtiēt Ec-
clesia Sanctorū. Hos itaq; imitādos fi- ^{Eccle. 44.}

delibus proponāt Parochi. nā & Pau- ^{IO.}
lus imitari se iubet. Et Hebręos horta- ^{1. Cor. 4.}
tur, vt efficiātur imitatores eorū, q̄ fi- ^{Cap. 6.}
de & patiētia hæreditârūt p̄missiones

Abrahæ. Iacob⁹ verò: Exēplū accipi- ^{Cap. 5.}
te, inquit, fratres mei, afflictionis & pa- ^{II}
ciētix Prophetas. Neq; dicat quisquā.

Nō possū esse Petr⁹, nō Paulus, nō vti ^{Lib. 1. de}
reliqui Apostoli. Audiat Chrysofsto- ^{Cōpunct.}
mū respōdētē. Ne nosmetipsos sedu- ^{cordis to-}
camus dicētes: Impossibile est vt sit a- ^{mo. 5.}

liquis vti Paulus. Siquidē signorū ac
miraculorum, sapientiæ, gratiæq; e-
ius contemplatione, nullus poterit
esse

160   **CONSTITVT. VVLADISLAV.**

Aug. ferm. 31. de tēpo. esse Paulus. ceterum vitæ ratione &
 Chryf. ho. 19. in locū conuersationis diligentia, præsto est
 Euāgelij; Domine fit, voluntas in culpa est. Volumus
 quoties præterea notam esse Parochis nostris
 peccabit in illam Diui Augustini sententiam:
 me frater 12 Populus Christianus memorias Mar.
 Li. 10. cōt. tyrum religiosa solennitate concele
 Faust. c. 21. brat, & ad excitandam imitationem,
 & li. 8. de ci & vt meritis eorum consocietur, &
 uita. c. vlt. & 22. c. 16. orationibus adiuuetur. Hæ sunt e.
 & Tract. nim festorum dierum præcipuè cau.
 44. in Ioā. sæ. Ac de imitatione quidem iam di.
 Sessi. 25. ximus. Superfunt Preces & merita:
 Eccles. 48 quorum alterum auxiliij, alterum est
 de Elia. præmij. Quare doceant, valere pre.
 2. Macha. ces tam eorum, qui in hac misera fra.
 15. de Hier. 13 giliq; vita degunt adhuc nobiscum
 Vide Na- in terris, quàm qui beatiore illa iam
 zans. in E- in Dei benignitate fruuntur in coelis.
 pitap. Basi. Ac illorum sanè multò magis, quan.
 Theo. li. 8 do nihil iam de se solliciti, omnia in
 de Marty. nos transferunt, & supplicantium af.
 & 9. de le fectum, & supplicationis fructum.
 gib. Chryf. Quorum merita prodesse homi.
 in ferm. de nibus non omninò pessimis, is demū
 B Iob Ba- sil. de 40. intelligit, qui Sanctorum commu.
 14 nionem
 Marty. A
 than. de in

tionem rectè intelligit, & membrorum illum nexum admirabilem in vno corpore, cuius caput Christus est. Nam siue dolet vnū membrum, dolent & alia; siue gaudet, gaudent & reliqua membra.

Nec nouum illud est, vel ab imperitis hominibus falsò inuentum, Deum aliorum causa ignoscere alijs.

Ignouit Loth propter Abraham, Ciuitati Segor propter Loth, Hierusalem propter Dauid pridem vita functum. Quin & Christus Paralyticū sanauit propter fidem portantium: Cananæam propter supplices matris preces. Filium Reguli ob patris obsecrantis, & Centurionis puerum ob ipsius Domini fidē. Et sunt alia multa eius generis exempla, quæ nostræ doctrinæ causa, scriptura commemorat. Hæc tamen ita prædicari volumus à Parochis nostris, & reliquis

DEI verbi ministris, non vt honor Christo capiti debitus, transferatur aliò, vel eius gloria detur alijs: verum vt Christi quoque corpori sub Christo capite sua sit dignitas. Qua in re,

I

conci-

14

carnat. verbi. Euf. li. 6 ca. 5. Amb. de viduis. & serm. 77 & 91. Aug. li. 1. de doctri. Christi. ca. 30. 1. Cor. 12.

15

Amb. li. 5. in Lucā de paral. sanato. Chryf. homi. 42. in Gene. Et in serm. de poenitē. & cōfessi. & de virtutib. & vitijs Tom. Gene. 19. 4. Re. 19. 20.

16

Luc. 5. Matt. 15. Ioan. 10.

concionatores cautos esse oportet, vt modum tradendę sanę doctrinę teneant, & sic orationem suam in cōcionando attemperent, vt neque ad dexteram, neque ad sinistraum defleant: sed & regia via incedentes, conseruataq̄ue Christo gloria, Sanctose ius à contemptu vindicent, & in honorem debitū asserant. Quod si quę alia festa præter suprà commemorata, vel pridem indixit, vel deinceps indicet communis mater & magistra nostra Romana Ecclesia, ea quoque non minori celebritate quàm superiora, iuxta præscriptum tamen illius, ab omnibus in Diœcesi nostra vbiuis diligēter obseruari volumus & mandamus.

17   Curabunt autem Parochi & Concionatores Diœcesis nostrę, vt festis diebus, non alijs, quàm sacris rebus

18   populus vacet. Claudantur tabernę alięque domus meritorię, cessent cōuentus opificum & aliorum ociosorum hominum, cessent saltationes & ebrietates, quę licet inueterato, pessimo tamen more, festis præcipuè diebus

Vide Matif
con. Cōci.
ca. 1.

ebus, vbique fieri consueuerunt. Pudeat facere Christianos sacris temporibus, quod nec Ethnici, nec Iudæi faciunt. Tum enim requies nobis est à laboribus manuum, maior aut à quibuscūq; tandem vitijs. Nam peccatū, seruitus est omnium longè grauissima. Qui enim facit peccatum, seruus est peccati. Vtantur hac in parte magistratus etiā secularis opera, & eius fide implorata, omnes has pestes, quod ad eius fieri possit, prohibeant. Alioqui laborare præstabat, quàm peccare; & iuxta D. Augustini sententiam, arare quàm saltare.

19

Festa verò Diœcesis nostræ sunt hæc: Primū omnia tota duplicia totius anni. Deinde duplicia & semiduplicia infra scripta: videlicet, Apostolorum omnium, Nicolai Episcopi, Adalberti, Stanislaj, Inuentionis & Exaltationis Crucis, Ioannis Baptistæ, Magdalenæ, Michaëlis, Martini, Elizabeth, Catharinæ, omniū Sanctorum, dies animarum ad meridiē, Marci Euangelistæ ad meridiem celeberrime, iuxta morem antiquum.

20

1 2

Et

Et si qua sunt vel erūt alia ab Ecclesia
precepta, quæ de more pridem iam v-
su recepto, notabuntur quotannis in
libello siue indice, vulgò Rubricel-
la nuncupato, qui Sacerdotum causa
in publicum dari consuevit.

TITVLVS VII.
DE FVNERALIBVS
et sepulturis.

Eusebi. de
vita Cōstā-
ri. Amb. de
obitu Saty.
Viēto. lib. 1
persec.

Vāda. & 2.
Clem. Ro.
li. 6 ca. 30.
Cōstāt. To
leta. 3. Syn.
ca. 22.

1.

Durād. ex
Diony. li. 7
Rationalis
cap. 34.

2.

3.
Vide. 3. Sy-
no. Tolet.
ca. 22. Cle
mēt. Rom.

Magna religione curata priscis
temporibus fuisse Christiano-
rum funera, testis est vetustas vniuer-
sa, adeò, vt non pauci viri pij & erudi-
ti, ritum condendorum corporum
literis posteritati mandauerint, nec
immeritò. Sunt enim defuncti Chri-
sti & Ecclesiæ Dei membra, fratresq;
nostri. Et quia erant dum viue-
rent, casta Spiritus sancti domici-
lia, ideò tanto maior illis terra con-
dendis, adhibenda est honestas. Nec
defuerunt, qui eos mortuos in signū
charitatis, etiam osculis dignari vo-
luerint. Quibus condendis, propte-
rea cantus, propterea hymni sunt ad-
diti, vt doceantur fideles, eos etsi vi-

ta

ta functos, non perijsse tamē, sed meliore fœlicioreque vita in Christo vivere: Quin & eorum corpora licet exesa, & in leuissimum puluisculum resoluta, esse nihilominus cū Dominus ad iudicandum venerit, omninò reuictura. Hæc solennis ceremonia, quæ tumulandis corporibus defunctorum adhibetur, est veluti quoddā resurrectionis nostræ perquam illustre testimoniū, quo solamur nos ipsos in dolorib⁹ vitæ, mortisque angoribus. Quam ob rem, propositis ob oculos defunctorum corporibus, veluti clara editaque voce hortatur astantes omnes Ecclesia, vt singuli finem suum cogitent, ac nouissimorum recordētur, quo possint cohibere se à peccatis, & semper parati esse. Nescimus enim quando Dominus venturus sit, serò an media nocte, an galli cantu, an mane. Beati sunt autem serui illi, quos, cū venerit, inuenerit vigilantes.

Verūm vt alijs in rebus, ita & in hac, non parū hoc tempore ab officij religione deflexum est, quando

1 3

sic

li. 6. ca. 30.
 Constit. Vi
 cor. li. 2.
 perfec. Vā-
 dali.

4

5

6

Marc. 13.
 Luc. 12.

7

fic non rarò defunctorum funera curantur, vt à charis brutorum cadaueribus non multum videantur abesse: nihilque magis laboratur à nonnullis, quàm vt primo quoque tempore terræ mandata, obruantur obliuione sempiterna, & eorum memoria pereat cū sonitu: vt verè pius ille Iob dixerit, Fuissem quasi non essem, de vtero translatus ad tumulum.

Psal. 9.

Iob 10.

8

Quare mandamus omnibus Sacerdotibus Diœcesis nostræ, in primis verò Parochis, vt diligenter in eam officij sui partem incumbant, & funerapiorum religiosè tumulari curēt.

9.

Adhibeatur cantus, qui de more in Processionibus & templis haberi consuevit: idque fiat cum ea honestate, quæ & ipsos deceat, & populum ad extrema sua recordanda incitet. Est enim non vulgaris piorum consolatio, quando concinnis vocibus illud caniaudiunt: Reuertere anima mea

10

Psal. 114.

Psal. 26.

Chryf. homi. 4. in 2.

ca ad Heb.

in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi: & iterum, Credo videre bona Domini in terra viuentium. Hæ voces, & alię multæ eius

11

gene.

generis, ferream etiam pectus emolliunt, fidemque resurrectionis vehementer confirmant. Nec esset incommodum, fortassis etiam necessarium, in aliquo maiore præsertim popularium funebri concursu, sermonem breuem facere, quo doceantur astantes, quid secum in eiusmodi conuentibus meditari debeant.

Nam vita Christianorum non est aliud, quàm mortis perpetua meditatio, & moriendi certa quædam doctrina: quandoquidem effugere mortem licet nemini. Pertineret hæc illis commonefactio, & ad vitam in melius commutandam, & ad animum fide resurrectionis magis etiam & perfectiùs confirmandum. Conuiuia funeralia, etsi non omnino improbamus, si sobria & moderata fuerint: malleamus tamen pauperes & egenos illis interesse cum pijs Ecclesiæ ministris, quàm quoscunque alios profanos, quibus venter magis solet esse cure, quàm defuncti fratris spiritus.

l 4 Memi-

12

13

14

15

16

17.

Meminerint verò Parochi, se debitores esse, vt statim pro suę Parochiæ defunctis, preces Deo fundant, ac Sacrosanctum Missæ sacrificium offerant, eisq; refrigeria concedi postulent. Nam si vnquam antea, tunc certè animæ corporibus solutæ, eorum ope maximè indigent, sibiq; à Deo precibus illorum, & sanctis sacrificijs misericordiam fieri cupiunt.

18

Conc. Tri-
beri .ca.

Legata mortuorum fideliter exequantur, in quibus fraudis aliquid admisisse, instar est sacrilegij. Sepulturæ

19

16. Cōc. Va
sens 13. q. 2
p̄cipiendi.
Grego. li.
7 episto. e
pist. 4 & 55.

verò nomine quicquam exigi omnino vetamus: inhumanum est enim, etiam ex defunctis fratribus lucrum facere velle. In sacris verò locis, infideles, hæretici seu Schismatici, publicè excommunicati, nominatim interdicti, manifesti vsurarij, quiq; sibi manus violentas attulerunt, vel qui ob patratū scelus trucidati sunt, nec vlla vel piæ mentis in Deum, vel resipiscentiæ signa morituri dederūt. Item blasphemj, & alij absq; vlla pœnitentia vita perfuncti, humari non debent.

20

publicè excommunicati, nominatim interdicti, manifesti vsurarij, quiq; sibi manus violentas attulerunt, vel qui ob patratū scelus trucidati sunt, nec vlla vel piæ mentis in Deum, vel resipiscentiæ signa morituri dederūt. Item blasphemj, & alij absq; vlla pœnitentia vita perfuncti, humari non debent.

Loca

Loca sepulturæ siue Cœmiteria, diligenter custodiant Parochi, ne quid ibi sit immundum, ne pascatur pecudes, aliaque bruta pererrent. Sunt enim dormitoria in Christo quiescentium: Sint septis & cancellis munita, & omnibus sordibus prorsus vacua. Interest enim religionis, busta mortuorum seruari & ornari.

21

22

TITVLVS VIII.

DE SODALITATIBVS ET

Fraternitatibus.

Sodalitates institutæ sunt in oppidis, Ecclesiæ proximorumque adiuuandorum causa: non vt ventri seruiant fratres, & potationibus operantur, vel sua priuata commoda sectentur, verum vt iuuent proximos, re, ope, opera, consilio. Si quis ex fratribus fortuna iniquiore premitur, si cui res est angusta, si dissensio cum quoquam intercedit, si pax & concordia turbatur, Sodalitatum officium est, iuuare huiusmodi: & vt quietè vitam fratres ac propinqui transigant, prouidere.

I.

2 uidere. Habent autem Sodalitates
 etiam in Ecclesia partes suas, quæ in
 disciplina inter fratres retinenda, in
 visendis & solandis ægrotis, in fune-
 3 randis mortuis, in comitanda Sacro-
 sancta Eucharistia, & alijs diuinis of-
 ficijs promouendis, versantur. Eas,
 qui fratres sunt, diligenter obeant,
 & quæ debent, gnauiter præstent, Pa-
 rochoque suo cum opus est adiuven-
 4 to sint in omnibus. Erit autem Ar-
 chidiaconorum munus proprium,
 vt eorum constitutiones videant &
 5 examinent, si quæ fuerint eiusmodi,
 vt non videantur esse ferendæ, eas abole-
 ri curent, substitutis eorum in locum
 6 alijs melioribus. Qui sunt in Soda-
 litate viri nobiles vel diuites, abie-
 ctorum & pauperum curam gerant.
 Qui consilio & sapientia valent, op-
 3 pressos, errantes, indoctos, quibus pos-
 sunt rationibus iuuent.
 7 Omnibus verò in commune sit
 hoc propositum, diligenter cauere,
 ne quis Deum offendat, ne quis esu-
 riat, vel rebus necessarijs egeat, vt om-
 nis postremò similtas, odium atque
 inimici.

inimicitia tollatur è medio, & sit omnium cor vnum & anima vna. Quoniam verò habent etiam quibusdam in locis suas Sodalitates Presbyteri, et certis temporibus agunt conuentus: volumus & mandamus, quoties conuenerint, vt ita se gerāt, quò possint exemplo esse ceteris popularibus.

Orent pro defunctis fratribus, sacrificia celebrent, conciones habeant, populum ad pietatem colendam, & ad mortis recordationem hortētur.

Dispiciant etiam, nunquid sit inter fratres, quod ferri non oporteat: consulant inuicem de ratione plebis gubernandæ: alter alterum in bono vincere studeat: infirmiores fortior confirmet, peritior indoctiores doceat. Si quid non rectè fit in Ecclesijs fratrum, emendetur communi consilio: si cuius vita obest fidelibus, castigetur, & eam contradicentibus & obiurgantibus multis, in meli⁹ mutare cogatur. Sic futurū est, vt fructuosus habeatur eorū couēnt⁹, & nos magno labore videbimur leuati. Hic est enim couēntū eiusmodi

scopus

Acto. 4.

8.

9

10

11

12

13

14

15

16

17

scopus, vt discant fratres ex mutuis colloquijs, quomodo sint pericula vitæ præsentis perferenda, tentationes, que spirituales & corporales superandæ Legant autem primo die sui congressus, has nostras Constitutiones Synodales, & Decretum Concilij Tridentini de personali Parochorū residentia, vt quanta obligatione in cōscientia teneantur, scire queant.

18
Sessi 23. c.
1. & Sessi. 6
cap. 2.

TITVLVS IX.

DE POENIS.

STatuimus postremò, vt poenæ Canonicae, tam iure comprehensæ, quàm constitutionibus Synodalibus aliàs æditis annexæ: horum Constitutionum transgressoribus, vbi peculiaris poena adiecta non fuerit, infligatur. Quarum auctio vel moderatio, penes nos esse debebit. Sed & aliam quamcunque arbitrariam poenam, pro delicti modo, personarumq; ac locorum qualitate, infligendam & exigendam, nobis reseruamus.

Hæc

HAEC nos interea in rem Clerino
stri fancienda nobis esse putauimus, quæ ab omnibus & singulis diligenter obseruari volumus. Si quid verò his nostris legibus defuerit, vt quidem pleraque deesse libenter agnoscimus, de his postea deliberatione suscepta, viderimus. Neque enim simul statui possunt omnia. Datum in Synodo nostra Diœcesana VVladislauensi. XVI. KL. Aprilis. Anno à CHRISTO Deo seruatore nostro nato, duodesseptuagesimo supra Millesimum & quingentesimum.

3

4

**CONSTITUTIONVM SY-
nodalium VVladislauensi-
um finis.**

INDEX

INDEX
VERBORVM
ET RERVM LOCVP
PLETISSIMVS
 IN
 SYNODI VVLADISLAVI-
 ensis Constitutiones.

Numerus hîc primus Partem, sequens
 Titulum, tertius Paragraphum
 numeris marginalibus af-
 signatum, indicat.

- A**bsolutio quibus non impendenda. 2 3 9
 Absternij non ordinandi. 1 6 in princ.
 Administratio Baptismi parte 2 Tit. 1 per totum.
 Administratio Sacramentorum iuxta Agendarum
 praescriptum facienda est, nec inde disceden-
 dum. 1 11 12.
 Admonitio Episcopi ad populum. 3 5 26
 & sequent.
 Aegroti, quibus extrema vnctio impartitur, quid
 admonendi. 2 4 1 cum sequent.
 Aegyptij Monachi dictum. 1 3 4.
 Aequalitas in delictis vindicandis seruanda est
 1 2 3.
 Aetas, quae ad singulos sacros ordines per Concili-
 um Tridentinum requisita est. 1 5 1.
 Affini-

INDEX

- Affinitatis & consanguinitatis impedimenta à Cōcilio Tridentino petenda.* 2 5 27.
- Agendarum præscriptum in administratione Sacramentorum sequendum, & inde non discedendum.* 1 11 12.
- Alea Clerico interdicta.* 3 1 11.
- Alijs aliorum causa Deusignoscit* 3 6 15.
- Amascientiam scripturarum, & carnis vitia non amabis.* 1 3 4.
- Ambrosius vt se erga peccata sua sibi confitētes gesserit.* 3 2 1.
- Animam suam qui amant, perdent eam: qui vero perdiderint, in vitam aeternam custodiens eam* 1 7 3.
- Animarum curam habentium officium. Parte 1 Tit. 11 per totum.*
- Animarum dies vsq; ad meridiem colitur* 3 6 20.
- Anniuersarij accuratè seduloq; absoluēdi* 1 2 11.
- Apostata non ordinandi.* 1 6 in princ.
- Archidiaconorum munus est, fraternitatum Constitutiones examinare & emendare* 3 8 4 & seq.
- Archipresbyterorum sive Decanorum ruralium officium.* 2 5 39 & sequen.
- Arma Clerico interdicta.* 3 1 11.
- Auaritia omnes, sordes Clerico interdicta* 3 1 11.
- B**aptismi administratio. Parte 2 Tit. 1 per totum.

Baptismi

I N D E X

- Baptismi fons Parochis quemadmodum conseruā-
dus. 2 1 17.*
- Baptismum collaturus Parochus, sciscitari debet ab
ijs, ad quos ea res pertinet, quos elegerint de sa-
cro fonte susceptores, eorumq; nomina, quos tan-
tūm ad suscipiendum admittere debet, & libro
suo inscribere. 2 1 2.*
- Baptisando infantem, vnum duosue ad summum
susceptores, iuxta Concilij Tridentini decretum
adhibere licet, hoc est, vnum seu virum seu fœmi-
nam: aut duos, vnum virum & vnam mulie-
rem. 2 1 in prin. cum parag. 1.*
- Baptisando infanti vt plures astant, soli erunt veri
patrini, quos Parochus libro suo baptismali in-
scripserit. 2 1 7.*
- Baptisatum qui vltra designatos tetigerint co-
gnationem, spiritale non contrahunt. 2 1 3.*
- Baptisati infantes, præter tutelares Angelos ha-
bent sponsores suos ab eis vsque ad Sacramen-
tum Chrsimatis seu Confirmationis instituendi,
alijs postea tradendi susceptoribus. 2 1 14.*
- Baptisatorum & susceptorum nomina in libro pe-
culiari inscribere Parochus debet, parentibus
baptisati adiūctis anno, mense, die, administra-
ti baptismi ascripto. 2 1 8.*
- Benedictio nuptialis à quo facienda. 2 5 11.*
- Benedicenda aqua, fructibus, frondibus, palmulis,
herbis, cereis, cineribus & paschalibus edulijs,
ab Agendarum præscripto Parochis non esse di-
scenden^m*

I N D E X

scedendum: populo admonito ne ijs abutatur.

2 6 4 & sequen.

Benedicentium alienæ Parochiæ coniugibus pœna.

2 5 12.

Beneuolentia & doctrina est ad rectè consulendum necessaria.

1 2 5.

Blasphemi Ecclesiasticam sepulturam habere prohibentur.

3 7 20.

Brachiū seculare quando implorandum.

3 6 19.

C*Aduco morbo vexati, non ordinandi.*

1 6 in princ.

Canon de cognatione, quæ ex confirmatione contrahitur, populo diligenter insinuari debet, ne quam ignorantia prætere possit.

2 1 5.

Canō uterq; in Missa tacitè pronuntiandus, reliqua ut possint à populo audiri clariùs.

2 2 2.

Canonicorum officium. Part. 1 Tit. 2 per totū.

Canonici disciplinam, quam tuendam susceperunt, conseruari debent atque tueri.

1 2 1.

Canonici Ecclesiæ Cathedralis, & aliarum inferiorum post Episcopum sunt primi.

1 2 in princ. & 2.

Canonici ad pietatem et vitam cum honestate transigendam, aliorum sacerdotum esse debent duces.

1 2 2.

Canonici, ut post Episcopum cæteris sacerdotibus præstant: ita exemplo & doctrina præluere eis debent. Ibidem.

m

Cano-

I N D E X

- Canonici Episcopo in rebus Ecclesie necessarijs
 adesse consilio suo tenentur.* 1 2 4.
- Canonici in sacris literis legibusq; Canonicis, & pu-
 lica Catholica Ecclesie praxi se diligenter exer-
 cere debent.* 1 2 Ibidem.
- Canonici iurium & immunitatum omnium sunt
 custodes.* 2 6.
- Canonici vt se in Choro gerere debent.* 1 2 12.
- Canonici esse debent hoc, quod dicuntur, id est, re-
 gulares.* 1 2 13.
- Canonici ad Ecclesias Collegiatis recipiendi, eadem
 obseruare debent in fidei professione facienda,
 que in Canonicis Ecclesie Cathedralis dicun-
 tur.* 1 2 14.
- Canonicis ad Episcopi opem & fidem confugiendū
 est in difficilioribus.* 1 2 7.
- Canonicis prius quam ad Ecclesiam Cathedralē reci-
 piantur, tã corã Episcopo vel eius Vicario, quam
 corã Capitulo professio fidei facienda.* 1 2 14.
- Canonicorum interest, iura, priuilegia & liberta-
 tates Ecclesiarū totius Diocesis tueri.* 1 2 6.
- Cantus & hymni reliquijs defunctorum condendis,
 cur additi ac instituti.* 3 7 3.
- Castè, sobriè, pieq; viuendum.* 1 3 4.
- Catechismus Romanus singulis diebus festis per par-
 tes à Parochis populo proponendus, & quare.* 1 11 8.
- Cathedralium Ecclesiarum collegia disciplina Eccle-
 siastica retinenda causa sunt instituta.* 1 1 1.
- Catho-

INDEX

- Catholicis libris in prædicando Dei verbo & sacra
 scriptura explicanda utendum, prohibitis & su-
 spectis abiectis.* 1 11 1.
- Causa aliorum Deus alijs ignoscit.* 3 6 15.
- Chartarum ludus Clerico interdictus.* 3 1 11.
- Chori gubernandi, quibus mandata sint partes, of-
 ficium.* 1 3. in princ. & 1. & seq.
- Chrisma. Par. 2. Tit. 6. per totum.*
- Christi gloria alijs ne detur.* 3 6 16
- Christo, ut capiti, honor debitus ne aliò transsera-
 tur. Ibidem.*
- Cibus prohibitis ne quis per contemptum vescatur.* 3 5 33.
- Clericorum vita & honestas. Par. 3. Tit. 1 per totum.*
- Clerico omnes sordes auaritiæ interdictæ.* 3 1 11.
- Clerici asciticias vel subintroductas mulieres abijci-
 ant, nec vllas ad conuictum suum admittant, ni-
 si etate prouectas, vel genere propinquas, in
 quas nulla cadere possit suspicio.* 3 1 6.
- Clerici ab usuris abstineant.* 3 1 13 et seq.
- Clericis quemadmodum domi viuendum.* 3 1 4.
- Clericis generaliter, quæ cogitanda, quæ item a-
 genda.* 1 3 5.
- Clericis ebrietas fugienda.* 3 1 5.
- Clericos quales intrinsecus esse oporteat, & extrin-
 secus apparere, & de eorum vestitu* 3 1. in
 princ.
- Clericos fornicarios pœna Cœc. Tridē. manet.* 3 17.
- Clericos à carne tentatis quid agendum, quò resistere
 tentationi possint.* 3 1 8. & seq.
- m 2 Cami-

I N D E X

- Cœmiteria sicubi execrata vel nondum consecrata fuerint, nisi prius reconcilientur vel consecrentur, per ea processiones fieri non debēt. 2 6 9.*
- Cœmiteria & sepultura loca diligenter custodienda. & quare. 3 7 21.*
- Cæremonia solennis tumulandis defunctorum corporibus adhibita, quoddam resurrectionis nostre testimonium est. 3 7 4.*
- Cæremonia nullæ prætermitti debent, nam non carent suis mysterijs: & earum contemptus absque graui peccato non esset, casu necessitatis excepto. 1 11 12.*
- Cognatio spiritalis contrahitur inter susceptores & baptisatum ipsum, illiusq; patrem & matrem, nec non inter baptisatam & baptisatum, baptisatiq; patrem & matrem. 2 1 1.*
- Cognatio spiritalis, quæ ex confirmatione contrahitur, confirmantem & confirmatum illiusq; patrem & matrem & tenentem non egreditur. 2 1 4.*
- Cognitionis spiritalis, quæ confirmatione contrahitur, populo diligenter insinuari debet, ne quæ ignorantiam prætereundere possit. 2 1 5.*
- Cognitionem spiritalem, qui ultra designatos baptisatum tetigerint, non contrahunt. 2 1 3.*
- Collegia Cathedralium Ecclesiarum disciplina Ecclesiastica retinenda causa sunt instituta. 1 2 1.*
- Cômestationes, quæ in primitijs seu nouis Missis fieri solent, non carent offendiculo. 2 2 16.*
- commes-*

I N D E X

- Commeffationes, saltationes, & ebrietates, omnis denique luxus in primitijs seu nouis Miffis abesse debent. & quare* 2 2 15.
- Cōmunionē sacrā vt frequētēt fideles, in fuis cōcionibus subinde admonere Parochi debēt.* 2 2 31.
- Concione finita, Oratio Dominica, Salutatio Angelica, & Symbolum, clara voce à Parocho pronuntiarī debent.* 1 11 4.
- Concionatores. Parte 3. Tit. 3. per totum.*
- Concionatores quatuor anni temporibus aduenientibus, quibus ordinatio fieri folet, ex loco fuperiore, fi qui erunt ordines fufcepturi, denuntiare debent.* 1 4 3.
- Concionatores apud populum diuina legatione funguntur.* 2 3 6.
- Concionatores in docendo populo, quem modum tenere debeant, quibusq; eos vti, & quibus contra abftinere oportet.* 3 3 8 cum fequent.
- Concionatores in facrarum fcripturarum allegatione, vulgata editione, & fcriptorum Catholicorum feu veterum, feu recentiorum auctoritate vtantur.* 3 3 15.
- Concionatores vindicare fanctos à contemptu, & in honorem debitū afferere debent.* 3 3 16.
- Concionatores in traditionibus discernēdis, effe cauti debent.* 3 3 19.
- Concionatorum vita confentiens effe eorum doctrina, non autem refragari debet.* 3 3 5 & feq.
- m 3 Conciona-

I N D E X

- Concionatorum quid intersit, quidq̄ eorum cura incumbat.* 3 3 7.
- Concionatoribus non modo hereticorum alligatione, sed lectione etiam est interdictū.* 3 3 16.
- Cōcionatoribus traditiones, quæ sunt non postrema Euangelij pars, non minus quàm sacris scripturis niti debent.* 3 3 18.
- Confessarij officium. Parte 3. Tit. 2. per totum.*
- Confessarius, quam scientiam adhibere debet ad nodos conscientie dissoluendos.* 3 2 4 et seq.
- Cōfessarij diligentia in cōfidentiū cōtritione seu attritione et peccatorū circumstātijs cōsiderādis.* 3 2 6.
- Confessario qui casus Pontifici Max. qui Ordinario sint reseruari, considerandū & quadā alia.* 3 2 6.
- Cōfessario Clericorū cōfessionē audituro, necessaria est cognitio, casuum quibus irregularitas contrahitur.* 3 2 7.
- Confessarium potestate præditum esse oportet, siue ordinaria, siue delegata.* 3 2 3.
- Confessarij qua mente esse debeant.* 3 2 2.
- Cōfessarij Episcopi tantū audiāt fœneratorū & iniquis cōtractib. operā dantiū cōfessiones.* 3 2 16.
- Confessarijs directorium Reuerendi D. Polanei Societatis Iesu commendatur.* 3 2 7.
- Cōfessio generalis post finē cōcionis nunq̄ à Parochis prætermittēda est, sed ea recitāda præibūt populo, q̄ eos, veluti duces, p̄nūciādo subsequetur.* 1 11 4.
- Confessio quorum non audienda.* 2 3 10.
- Cōfessiones fœneratorū et iniquis cōtractibus operā dantium*

INDEX

- dantiū, Cōfessarij tantū Episcopi audiāt. 3 2 16.
- Confitentium examinatio 2 3 11.
- Confitentium error. 2 3 15.
- Confitentes signari docendi. 2 3 12
- Confirmatione facta, contrahitur cognatio spiri-
talis, confirmantē & confirmatū, illiusq; patrē
& matrē, & tenentē non egreditur. 2 1 4.
- Coniuges ante benedictionē sacerdotale in templo su-
sciendam, eadē in domo ne habitent. 2 5 11.
- Coniuges futuros quid Parochi admonere debeant.
2 5 19. & seq
- Cōiugib. aliena Parochia benedicētiū pœna. 2 5 12
- Cōsanguinitatis & affinitatis impedimenta à Con-
cilio Tridentino petenda. 2 5 27.
- Consilia sine beneuolentia, manca sunt atque im-
perfecta 1 2 5.
- Conuentus opificum & aliorum ociosorum hominū
diebus festis cessare debent. 3 6 18.
- Conuiuia funeralia sobria esse & moderata conue-
nit: & qui illis, & qui nō adhibēdi. 3 7 16.
- Corporalia, palla, mappa, purificatoria nitere de-
bent, nec vllis esse sordibus infecta. 2 2 14.
- Corporalia & purificatoria per ipsummet Parochū
lauari debent: lotionem autem per alias honestas
personas absoluta, nō prius admoueantur altari,
quā solita forma reconcilientur. Ibidem.
- Cuias sit ordinandus, querendum. 1 5 1.
- Curā animarū habētū officii. Par. 1. Tit. 11. p totū.
- Cura Parochis, quæ incumbat. 1 11. in prin.

I N D E X

- D**ecalogi præcepta post absolutam concionem in Aduentu præsertim et Quadragesima cum confessione generali pronuntiari clara voce à Parocho debent. 1 11 4.
- Decanorum ruralium & Archipresbyterorum officium. 2 5 39. et seq.
- Deformes membro aliquo notabili, non ordinandi. 1 6 .in prin.
- Defuncti Ecclesiæ membra sunt, & Spiritus sancti domicilia. 3 7 1.
- Defunctorum reliquijs condendis, cantus & hymnicur additi & instituti. 3 7 3.
- Defunctorum corporibus tumulandis cæremonia solennis adhibita, quoddam resurrectionis nostræ testimonium est. 3 7 4.
- Defunctorum condendis reliquijs, quæ cura Parochorum esse debet. 3 7 8 & seq.
- Defunctorum reliquijs conditis, quod Parochorum officium sit. 3 7 17.
- Delictus in vindicandis æqualitas seruanda est. 1 2 3.
- Denuntiationes tres publicæ, tribus continuis festis diebus inter Missarum solennia factæ, matrimonij contractum præcedere debent. 2 5 4.
- Denuntiationes, quæ ex causa matrimonij contractum non præcesserunt, subsequi ante illius consumationem debent, & quare. 2 5 8.
- Denuntiationes matrimoniorum contrahendorum ex causa non factæ, ne postea fiant, ordinarij arbitrio committitur. *Ibidem.*

Deus

I N D E X

- Deus aliorum causa alijs ignoscit.* 3 6 15.
Dei donum, quod sacerdotio annexum est, pecunia possidere velle, nefas. 1 8 2.
Diaconus ante vicesimum tertium annum ordinari prohibetur. 1 5 1.
Dies festi in Diocesi VVladislauie. colēdi. 3 6 20.
Dies animarum vsque ad meridiē colitur. Ibidem.
Dierum festorum præcipuæ causæ. 3 6 12.
Diebus festis Parochi ex Catechismo Romano aliquid populo proponant. 1 11 8.
Diebus festis quibus vacandum, & quibus abstinendum. 3 8 17. et seq.
Directorium Reuerendissimi P. Polanei Societatis Iesu Confessarijs commendatur. 3 2 7.
Disciplina Ecclesiasticæ retinendæ causa Cathedralium Ecclesiarū collegia sunt instituta. 1 2 1.
Dispensare cum ægrotis de prohibitorum ciborum esu Parochi possunt. 3 5 34.
Doctrina est magis, quàm aurū eligenda. 1 2 5.
Doctrina & benevolentia est ad rectè consulendum necessaria. Ibidem.
Doctrina & vita ordinandorum explorari debent. 1 5 .in princ.
Dominica Oratio, Salutatio Angelica, & Symbolum concione finita, clara voce, à Parocho pronunciari debent. 1 11 4.
Dominica Oratio & Sanctus, sub silentio ne proferrantur. & quare. 2 2 4.
Domus meritoria diebus festis claudenda. 3 6 18.
m 5 Do-

I N D E X

- Donum Dei, quod sacerdotio annexum est, pecunia possidere velle, nefas. 1 8 2.
- E**brietas fugienda. 1 3 4.
- E**brietas Clericis fugienda. 3 1 5.
- E**brietate in diebus festis maximè abstinendū. 3 6 18.
- E**brietates, comessationes, saltationes, oīs deniq; luxus in primit. seu nouis Miss. abesse debēt. et quare. 2 2 15.
- E**cclēsia positis ob oculos defunctorū corporibus, fideles veluti hortatur, vt nouissima recordetur 3 7 5.
- E**cclēsiarū Cathedraliū collegia disciplina Ecclesiastica retinenda causa, sunt instituta. 1 2 1.
- E**cclēsiasticas libertates tueri Canonicoꝝ interest. 1 2 6.
- E**nergumeni ab ordinibus arcendi. 1 6. in princ.
- E**piscopi ad fidē, opē, & auctoritatem Canonicoꝝ est confugiendum in difficilioribus. 1 2 7.
- E**piscopi ad populum admonitio. 3 5 26 et seq.
- E**piscopi iudicium in ordinandis ad patrimonium, requirendū est. 1 5 3.
- E**piscopi sui facultatem non habens ab alio Episcopo Ordines suscipere nemo audeat. Ibidem.
- E**piscopo in rebus Ecclesiæ necessarijs, Canonicoꝝ adesse consilio suo tenentur. 1 2 4.
- E**piscopo casus reseruati. 3 2 12.
- E**piscopalis muneris maxima est pars prædicatio: eaq; necessaria. 3 3 in prin.
- E**rror, cui non resistitur, approbatur. 1 2 9.
- E**ucharistia et Missa. Parte 2. Tit. 2 per totum.
- E**ucharistia in Missæ sacrificio quæadmodū tractāda

&

I N D E X

- et vt circa eā se gerere sacerdos debet. 2 2 18. et seq.
- Eucharistia consecrata, quēadmodū, nec vltra dies
 quatuordecim asseruāda: sed hostijs prioribus cō-
 sumptis, alia supponenda recentis. 2 2 20.
- Eucharistia quēadmodū fidelib. porrigēda. 2 2 32
- Eucharistia in specie vna integrum Christum con-
 tinet. 2 2 33.
- Eucharistia ad egrotū quemadmodū ferenda, et ea
 ad egrotū perlata, quid orandū. 2 2 35 et seq.
- Eucharistia ante sacramentum vbi commodè fieri
 potest, vel saltem dum officia diuina celebrātur,
 lumen semper ardere debet, & quare. 2 2 21.
- Eucharistia adoratio. 2 2 22.
- Eucharistia circūgestationes solēnes quēadmodū fa-
 ciēda, et quid p̄ illas significetur. 2 2 24. et seq.
- Eucharistia specie vna sine iusta quarela contēti de-
 bent esse laici. 2 2 34.
- Eucharistiam nemo, nisi probatus assumat: & qua
 probandi ratio. 2 2 27.
- Eucharistiam sumpturos, quid admonere Parochus
 debeat. 2 2 28. cum seq.
- Examen cūm fit, si quid difficilius acciderit, id Epi-
 scopi, vel eius Vicarij iudicio determinādū. 1 6 1.
- Examinatoris officiū quod sit. Par. 1. Tit. 5. per totū.
- Examinatores ne qd carni et sanguini, amicitia, o-
 dio, vel gratia det, eorū cōsciētia onerātur. 1 7 7.
- Excommunicati non ordinandi. 1 6 in princ.
- Excōmunicati, interdicti, aut alij disciplina ecclesi-
 astica similiter notati, ne Missa sacrificio adsint,
 cauere Parochi debēt. 2 2 8. Excō-

I N D E X

<i>Excommunicati ad Ecclesiasticam sepulturam non admittuntur.</i>	3 7 20.
<i>Excommunicationum, quæ reseruantur Episcopo genera quinque.</i>	3 2 13.
<i>Extrema vnctio. Part. 2. Tit. 4. per totum.</i>	
<i>Extrema vnctio quibus impartitur, quid admonendi.</i>	2 4 1 cum seq.
<i>Extrema vnctio secundum Agendarum præscriptū administranda.</i>	2 4. in prin.
<i>Extrema vnctionis sacramentum, non nisi de vita laborantibus impartendum.</i>	2 4. in prin.
<i>Extrema vnctionis sacramentum detrectantium error.</i>	2 4 8.

F <i>amilia merces annua suis temporibus soluenda nec in mortis tempus reiicienda.</i>	2 5 36.
<i>Festa. Parte 3. Tit. 6. per totum.</i>	
<i>Festa Sanctorū celebrantibus quid agendū.</i>	3 6 8.
<i>Festus Assumptionis Beatæ Virginis dies religiosissime obseruandus.</i>	3 6 5.
<i>Festi dies Beatæ Virginis præcipuum inter ceterorum Sanctorum festa locū obtinet.</i>	3 6 4.
<i>Festi dies Apostolorum & aliorum Sanctorum diebus Beatæ Virginis festis sunt proximi.</i>	3 6 8.
<i>Festi dies in Diocesi VVladislauie. colēdi.</i>	3 6 20.
<i>Festorum duo sunt genera.</i>	3 6. in princ.
<i>Festorum dierum præcipuæ causæ.</i>	3 6 12.
<i>Festis diebus Parochi ex Catechismo Romano aliquid populo proponant.</i>	1 11 8.
	<i>Festis</i>

I N D E X

- Festis diebus quibus vacandum & quibus abstinendum.* 3 6 17. et seq.
- Fidei professionis forma. Part. 1. Tit. 10. per totum.*
- Fidei professio Canonicis prius, quam ad Ecclesiam Cathedralē recipiantur, tam coram Episcopo, vel eius Vicario, quam coram Capitulo facienda.* 1 2 14.
- Fœneratorum & iniquis contractibus operam dantium Confessiones Confessarij tantum Episcopi audiant.* 3 2 16.
- Fons Baptismi Parochis quemadmodum conseruandus.* 2 1 17.
- Forma professionis fidei à Pio Papa quarto præscripta, quæ sit. Part. 1. Tit. 10. per totum.*
- Fraternitates. Par. 3. Tit. 8. per totum.*
- Fraternitates cur institutæ.* 3 8. in prin.
- Fraternitates & in Ecclesia suas partes habent, & quas.* 3 8 2.
- Fraternitatum officium.* 3 8 1.
- Fraternitatum constitutiones examinare & emendare Archidiaconorum munus est.* 3 8 4. et seq.
- Funera Christianorum priscis temporibus magna religione curata* 3 7. in prin.
- Funeralia. Part. 3. Tit. 7. per totum.*
- Funeralia conuiuia sobria esse & moderata conuenit, & qui illis, & qui non adhibendi* 3 7 16.

Ceneralis Confessio post finem concionis nunquam à Parochis prætermittenda est: sed ea recitanda

I N D E X

recitanda praebunt populo, qui eos veluti duces
pronuntiando subsequetur. 1 11 4.
Gloria Christi alijs ne detur. 3 6 16.
Gubernandi chori, quibus mandandi sint partes, of-
ficium. 1 3 in prin. & 1. et seq.

HAeresis vel modica labes ab ordinis susceptio-
ne submouet. 1 6 in prin.

Haeretici ad Ecclesiasticam sepulturam non admit-
tuntur. 3 7 20.

Haeticorum commentarij ad audientium subuer-
sionem conscripti. 3 3 17.

Honor Christo, vt capiti, debitus ne alio transfera-
tur. 3 6 16.

Honestas Clericorum. Part. 3. Tit. 1. per totum.

Honestae recreationes Clerico permissae. 3 1 11.

Honestis laboribus incubendum. 1 3 4.

IEiunia. Parte 3. Tit. 5. per totum.

Ieiunium commendatur Annae Prophetissae, &
Christi exemplo. 3 5 1. & 2.

Ieiunium vt fructuosum sit, quid facere oporteat.
3 5 18.

Ieiunij exempla varia. 3 5 3 cum sequen.

Ieiunij vis atque effectus. 3 5 8.

Ieiunij suscipiendi triplex causa. 3 5 19.
cum sequent.

Ieiunio & oratione, non alia re quoddam Demo-
niorum genus eijcitur. 3 5 7.

Ieiunia

I N D E X

- Ieiunia qua seruanda.* 3 5 in princ.
Ieiunia quorum damnantur. 3 5 16 et seq.
Ieiunia in Diocesi VVladislauensi obseruanda.
 3 5 28 cum seq.
Ieiunijs vindicta de peccatis sumitur. 3 5 24.
Ieiunare qui per tenuiorem valetudinem non po-
test, ei ad Episcopum aut eius Vicarium, ad Pa-
rochum denique suum confugiendum est.
 3 5 32.
Ignoscit Deus alijs aliorum causa. 3 6 15.
Immunitatum omnium & iurium Canonici sunt
custodes. 1 2 6.
Impedimenta ordinandorum. Parte 1. Titulo
6. per totum.
Impedimenta consanguinitatis & affinitatis à con-
cilio Tridentino petenda: 2 5 27.
Impœnitentes Ecclesiastica sepultura carere de-
bent. 3 7 20.
Infames ab ordinibus arcendi. 1 6 in princ.
Infantes baptisati, præter tutelares angelos habent
Sponsors suos ab eis vsque ad Sacramentũ Chris-
matis seu Confirmationis instituendi, alijs po-
stea tradendi susceptoribus. 2 1 14.
Infantes cum exorcisantur, nihil temerè faciendũ,
sed grauitè & religiosè omnia. 1 11 15.
Infideles ad Ecclesiasticam sepulturam non admit-
tuntur. 3 7 20.
Initiandi sacris vno mēse ante ordinationē desiderium
suũ Parocho, sub quo degūt, explicare debēt. 1 4 1.
Initiandi

INDEX

- Initiandi sacris, aduenientibus quatuor anni temporibus, feria quarta in loco ordinationis apud praefectos examinis sistere se debent.* 1 4 3.
- Initiandi sacris, quorum testimonium habere debent, vt promoueri possint.* 1 4 4.
- Initiandorum sacris nomina, Parochus denuntiare populo & ab eo testimoniū petere debet, & Episcopum vel Suffraganeum tota de re certiozem facere.* 1 4 1.
- Institutio seu prouisio. Parte 1. Tit. 7 per totum.*
- Institutio de beneficio curato, cūm facienda est, quae explorari debeant.* 1 7. in prin.
- Institutio de beneficio siue curato, siue non curato facienda non est, nisi prius se institui volens, in Episcopi vel eius vicarij manibus iuramentū prestiterit, se à Simonia vitio liberum & immunem esse.* 1 8 1.
- Instituenda iuuentutis ratio vnde petēda.* 3 4 12.
- Instituendi ad Parochias accuratè examinari debent.* 1 5 4.
- Instituendi ad beneficia curam animarum habentia, ea debent esse mente, vt non querant quae sua sunt, sed quae Iesu Christi.* 1 7 2.
- Instituendis ad beneficium curatum ante manus impositionem, quae proponi debeant.* 1 7 5.
- Institui ad beneficium, praesertim curatū, nisi per Episcopum, vel ab eo deputatos diligētē probatos, nemo debet.* 1 7 6.
- Institui se ad beneficium curatum volenti manum*

INDEX

- num citò nemini imponendam. 1 7 in prin.
- Interdicti, excommunicati aut alij disciplina Eccle-
siastica similiter notati, ne Missæ sacrificio ad-
sint, cauere Parochi debent. 2 2 8.
- Interdicti ecclesiastica sepultura carere debēt. 3 7 20
- Inuentariū auctius Parochi decedentes, conditione
Ecclesiæ meliore facta, relinquere tenētur. 2 5 34.
- Inuentarium rerum suarum, Parochi in ipso ad Ec-
clesias suas ingressu presentibus testibus conscri-
bere debent, & quare. 2 5 35.
- Iurisiurandi ob Simoniæ suspicionem dandi forma.
Parte 1 Titulo 9 per totum.
- Iuuentutis instituenda ratio vnde petenda. 3 4 12.
- L**aboribus honestis incubendum. 1 3 4.
- Legata defunctorū fideliter exequenda. 3 7 18.
- Lex non personas attendit, sed personarum fa-
cta. 1 2 3.
- Libri, de quibus iudicium difficile vel dubium erit,
Episcopo vel eius Vicario presentari debēt. 1 11 2.
- Libris Catholicis in predicando Dei verbo & sacra
scriptura explicanda vtendum prohibitis & su-
spectis abiectis. 1 11 1.
- Libros nisi probatos & à viris Catholicis latino vel
populari sermone conscriptos, sine excōmunica-
tionis pœna habere non licet. 1 11 2.
- Literarū ignari & rudes non ordinandi. 1 6 in prin.
- Literis sacris inuigilandum. 1 3 4.
- Ludus taxillorum, chartarum, alee, talorum ac
v teste.

I N D E X

*refferarum, arma, venatus, taberna, mercatura,
 & omnes auaritiæ sordes Clerico interdicta: ho-
 nestis recreationibus, modo absit in ludo pecuniæ
 pactio, permittis. 3 1 11.
 Luxus omnis in primitijs seu nouis Missis abesse de-
 bet, & quare. 2 2 15.*

Maledictus est, qui facit opus Dei negligenter. 1 2 8.

*Mappa, palla, corporalia, purificatoria nitere debet,
 nec ullis esse sordibus infecta. 2 2 14.*

*Marci Euangelista festum vsque ad meridiem cele-
 bre. 3 6 20.*

Martyrum memoria cur celebretur. 3 6 12.

Matrimonium. Parte 2. tit. 5. per totum.

*Matrimonium denuntiatione vna tantum prece-
 dente potest ex causa contrahi. 2 5 7,*

*Matrimonium Parocho & duobus vel tribus testibus
 presentibus nulla facta denuntiatione, potest ex
 causa contrahi. Ibidem.*

*Matrimonium presente Parocho vel alio sacerdote,
 de ipsius vel ordinarij licetia, & duobus vel tribus
 testibus non contractum, irritum & nullum. 2 5 9.*

*Matrimonium contrahentes sine Parocho vel sacer-
 dote & iusto testium numero arbitrio ordinarij
 puniantur. 2 5 10.*

*Matrimonium contracturi triduo ante eius consum-
 mationem confessi, Eucharistiã sumant. 2 5 14.*

*Matrimonium contracturos, quid Parochi admo-
 nere*

INDEX

- nere debeant. 2 5 19 & seq.
- Matrimonium post tres denuntiationes factas, nullo impedimento obiecto cōtrahendum. 2 5 5.
- Matrimonij contractum tres publicæ denuntiationes tribus continuis festis diebus inter Missarum solennia factæ præcedere debent. 2 5 4.
- Matrimonij contractum, quem denuntiationes ex causa non præcesserunt, subsequi ante illius consumationem debent, & quare. 2 5 8.
- Matrimonij contrahendi forma. 2 5 6.
- Matrimonij solennitas à prima Dominica Aduentus vsque ad festum Epiphania inclusiue. & à feria quarta Cinerū ad octauam Pasche inclusiue, lege Canonica celebrari prohibetur. 2 5 30.
- Matrimonio alienos Parochianos, sine Parochi licentia copulantium pœna. 2 5 12.
- Matrimonio homines rudiores, nisi Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum & Decalogum didicerint, non esse copulandos. 2 5 29.
- Matrimonio vagi & nullam certam sedem habentes, qua cautione copulandi. 2 5 24.
- Matrimonio ignotos vel Errones, vel ex non sua Parochia absque suorum Parochorum licentia nemo copulet. 2 5 23.
- Matrimonij contrahendis laudabiles consuetudines quarumcunque prouinciarum & ceremonias rectè adhiberi. 2 5 15.
- Membro aliquo notabili, deforme nō ordinādi. 1 6.
in prin. n 2 Memo-

INDEX

- Memoria martyrum cur celebretur.* 3 6 12.
Memoria sanctorum prodest hominibus. 3 6 14.
Mercatura Clerico interdicta. 3 1 11.
*Merces annua familia suis temporibus soluenda, nec
 in tempus mortis reiicienda.* 3 5 36.
Meritoria domus diebus festis claudenda. 3 6 18.
*Minores natu, quàm Sacrum Concilium Tridenti-
 num & Canones exigunt, non ordinandi.* 1 6.
in princ.
Missæ Par. 2. Tit. 2. à prin. vsq; ad parag. 17.
*Missæ cum habetur, Canon vterq; tacite pronun-
 ciandus: reliqua vt possint à populo audiri, clarius.*
 2 2 2.
*Missæ quid sit, quæ mysteria cõtineat, quis ex ea fru-
 ctus ad auditores redundet, docendi per occasio-
 nem fideles.* 1 11 5.
*Missæ cur in Ecclesia frequentetur, & quid inter eã
 audiendam meditari conueniat, docendi sunt fi-
 deles.* 1 11 6.
*Missæ ad sacrificium accedentes, Parochos qua co-
 gitatiõe esse oportet, & meditatiõe.* 2 2. in prin.
*Missæ summi ac tremendi mysterij contemptus vnde
 vulgò natus.* 1 11 7.
Missæ, quibus p reb. celebrari prohibeantur. 2 2 13.
*Missarum sacrificium in Ecclesijs tantùm vel capel-
 lis Diuinæ rei dicatis, fieri debet et potest. In pri-
 uatis autem cuiusquã edibus nequaquã.* 2 2 6.
Monachi Aegyptij dictum 1 3 4.
Morbo caduco laborantes, nõ ordinãdi. 1 6. in prin.
Mortens

I N D E X.

Mortem qui sibi consciuerunt, sepultura ecclesiastica carere debent 3 7 20.

Mos, quo villani cum signo Christi crucifixi vel Resurgentis campos & segetes poti oberrant abolendus. 2 6 10.

Mos sponsi post initum matrimonium pugnis pulsandi tollendus. 2 5 26.

Mulieres asciticias vel subintroductas Clerici abijciant, nec vllas ad conuictum suum admittant, nisi etate prouectas, vel genere propinquas, in quas nulla cadere possit suspicio. 3 1 6.

Mundities in missa sacrificio seruanda. 2 2 14.

NATV minores, quàm Sacrum Cōcilium Tridentinum & Canones exigunt, non ordinandi. 1 6. in prin.

Nomina sacris initiandorum, Parochus denunciare populo, & ab eo testimoniū petere debet, & Episcopum vel Suffraganeum tota de re certiozem facere. 1 4 1

Notabili aliquo membro deformes non ordinandi. 1 6. in prin.

Nundinationes præ templorum foribus in Coemiterijsue fieri prohibenda. 2 5 38.

Nuptialis benedictio à quo facienda. 2 5 11.

Nuptia à dominica Rogationum ad festum sanctissimæ Trinitatis inclusiuè in Diocesi VVladislauensi ne celebrentur. 2. 5 31.

Nuptia. vide Matrimonium.

11 3   Occultis

INDEX

- O**ccultis pro peccatis secreta, pro manifestis publica, iniungenda est pœnitentia. 3 2 15.
 Officium Canonicorum. Parte 1. Tit. 2. per totum.
 Officium examinatoris. Parte 1. Tit. 5. per totum.
 Officium Parochorum. Parte 1. Tit. 11. per totum.
 Officium generaliter curam animarum habentiũ.
 Ibidem.
 Officium Archipresbyterorum siue Decanorum ruralium. 2 5 39.
 Officium Sodalitatum seu fraternitatum. 3 8 1.
 Officium Confessarij. Parte 3. tit. 2. per totum.
 Officio suo sacerdotes omnes, cuiuscunque sint gradus attendere debent: & ministerium suum diligenter implere. 1 3 in prin.
 Officia diuina cum celebrãtur, in tabernis ne quicquam vendatur. 2 5 38.
 Omnia simul statui non possunt. 3 9 4.
 Operarij in vineam Domini mittendi quales esse debent. 1 4 in prin.
 Oratio Dominica & Sanctus, sub silentio ne proferrantur, & quare. 2 2 4.
 Oratio Dominica, Salutatio Angelica & Symbolum, concione finita clara voce à Parocho pronuntari debent. 1 11 4.
 Orationes Sanctorum, qui in cœlo sunt, quàm qui in terra, plus valent. 3 6 13.
 Ordinatio cum fieri debet, quid obseruandum. 1 4. in princ.
 Ordinandi. Parte 1. tit. 4. per totum.
- Ordinan-

I N D E X

- Ordinandus cuias sit quarendum.* 1 5 1.
Ordinandi, qui ad sacros ordines, qui ad Sacerdotium praesertim promovendi sunt, quam probatissimi esse debent. 1 4 in prin.
Ordinandi, advenientibus quatuor anni temporibus, feria quarta in loco ordinationis apud praefectos examinis se sistere debent. 1 4 3.
Ordinandi ad sacros ordines, quorum testimonium habere debent, ut promoveri possint. 1 4 4
Ordinandi qua impedimenta. Par. 1. Tit. 6. per totum.
Ordinandorum doctrina & vita explorari debent. i 5 in prin.
Ordinandorum animus explorandus, & quo consilio ad ordines promoveri volunt. 1 5 3.
Ordinari ignari literarum & rudes non debent. 1 6 in prin.
Ordinari ad patrimonium nemo debet sine Episcopi sui iudicio. 1 5 3.
Ordines ad quem titulum petantur videndum. nam ne quis ad sacerdotium admittatur, nisi beneficium habeat pacificum, cautum est. 1 5 2.
Ordines sine Episcopi sui facultate ab alio Episcopo suscipere nemo audeat. 1 5 3.
Organa deuotioni, non aurium voluptati inservire debent, aut aliqd loco sacro indignum resonare. 2 2 5.
Otia tanquam fomentum vitiorum omnium deuitandum. 1 3 4.
P*Alle, mappa, corporalia, purificatoria nitere debent, nec ullis esse sordibus infecta* 2 2 14.
Panis in Missa sacrificio qualis adhibendus, et qualis non, & quare. 2 2 11. n 4 Pa-

I N D E X

- Parochus** sacris initiandorum nomina denuntiare populo, & ab eo testimonium petere debet, & Episcopum vel Suffraganeum tota de re certiozem facere. 1 4 1.
- Parochus** Baptismo collato quam cognationem susceptores contraxerint, ne ignorantia se vlla excusare possint, indicare eis debet. 2 1 2.
- Parochus** Baptisum collaturus sciscitari debet ab ijs, ad quos ea res pertinet, quos elegerint de sacro fonte susceptores, eorumq; nomina, quo tantum ad suscipiendum admittere debet, & libro suo inscribere. *Ibidem.*
- Parochus** quilibet librum peculiarem ad scribenda baptisatorum & susceptorum nomina habere debet, & diligenter a seruare. 2 1 8.
- Parochus** si quid vel culpa vel negligentia contra administrandi baptismi praescriptum deliquerit, arbitrio ordinarij puniatur. 2 1 3.
- Parochus** qui matrimonio contrahendo duobus tribusue testibus non adhibitis interfuerit, arbitrio ordinarij puniendus. 2 5 10.
- Parochus** librum in quo coniugum & testium nomina, diem & locum contracti matrimonij describat, diligenter custoditum habeat. 2 5 13.
- Parochus** ex ira vel odio, vel ob negata Parochia iura, aut prouentus non representatos, Sacramenta ne deneget: illis administratis suum ius persecuturus. 2 5 37.
- Parochus** sub quo sacris initiandi degunt, vno mense
ante

I N D E X

- ante ordinationem desiderium suum explicare debent. I 4 I.
- Parochi futuri vitam sic moderari velle debent, vt profint sibiipsis, & alijs odor sint vitæ in vitam. I 7 2.
- Parochi futuri non ad delicias, quietem, commoda, sed ad opus, laborem, curam, ad pericula denique se vocari sciant. I 7 3.
- Parochi prius, quàm in populo Sacramenta impartiant, eorum vim & vsum pro captu fidelium exponere debent, & quare. I 11 10.
- Parochi patrinos, sponsores seu susceptores in baptismo officij sui admonere debent. 2 I 10.
- Parochi in omnibus Christi Domini solennitatibus prouidere debent, vt Christi beneficia populo sint quàm notissima. 3 6 I.
- Parochi à prandio pueros & familiam domesticam ad templum euocare, & in Christiana fidei primis rudimentis instituere debent. I 11 9.
- Parochi ne missæ sacrificio excommunicati, interdicti, alijue, quos inde disciplina Ecclesiastica submouēdos censuit adsint, cauere debent. 2 2 8.
- Parochi morem illum, quo villani cum signo Christi crucifixi, aut resurgentis, campos & segetes poti oberrant, exterminandū curent. 2 6 10.
- Parochi post Eucharistia & extrema vnctionis Sacramenta exhibita, vsque ad extremum morientibus adesse debent, & quare. 2 4 6. & seq.
- 10 5 Parochi

I N D E X

- Parochi sanctos proponere debēt fidelibus imitan-*
dos. 3 6 10.
- Parochi aut alij Sacerdotes cum mulieribus eodem*
carpento ne vehantur. 3 1 12.
- Parochi curare debent, ne quid ex eorum negligē-*
tia detrimenti accipiat Ecclesia. 2 5 32.
- Parochi professione Ecclesiarum suarum mox ad-*
ditā, conficere rerum Ecclesiasticarum inuenta-
ria duo debēt, quorū exemplū vnum Vitricis &
provisoribus Ecclesia dent seruādū, altero sibi re-
tēto, suo periculo si id neglexerit facturis. 2 5 33.
- Parochi decedentes auctius inuentariū conditione*
Ecclesia mēliore facta relinquere tenētur. 2 5 34.
- Parochi vindicare sanctos à contemptu, & in hono-*
rem debitum asserere debent. 3 6 16.
- Parochi in ipso ad Ecclesias suas ingressu inuētariū*
suarum rerū presentibus testibus conscribere de-
bent, & quare. 2 5 35.
- Parochi cum egrotis de prohibitorū ciborum esu di-*
spensare possunt. 3 5 34.
- Parochi in Sanctissima Trinitatis die, quid docere*
populum debeant. 3 6 2.
- Parochorum officium. parte 1. Tit. 11 per totum.*
- Parochis quæ cura incumbat.* 1 11. in prin.
- Parochos fortes esse oportet, & omnia pro Christi no-*
mine & populi salute cōstanter perferre. 1 7 3.
- Parochos ad Missæ sacrificium accedentes, qua cogi-*
tatione esse oportet & meditatione. 2 2. in prin.
- Parochis fons baptismi quemadmodum conseruādus*
 2 1 17. Pastor

I N D E X

- Pastor* precedat oues, eas nominatim vocet, bonis pascat pascuis, puram proponat eis doctrinam, ab errore & heresi auertat. 1 11 in prin.
- Pastoris* viua vox plurimum valet: & altius in hominum mentibus figit radices. Ibidem.
- Pastores* Ecclesiarum pro ouibus suis exemplo Christi animam suam ponere debent. 1 7 4.
- Patria* ordinandi, quæ sit querendum. 1 5 1.
- Patrimonium* habens ad illud ordinari non potest, nisi accedente Episcopi sui iudicio. 1 5 3.
- Patrini* seu sponsores in baptismo qui admittendi. 2 1 9.
- Patrini* sponsores seu susceptores in baptismo officij sui per Parochos admonendi. 2 1 10.
- Patrini* ijs, quos ad baptismi fontem tenuerunt, in heresim lapsis Mitria viri pij & Catholici exemplo vtantur. 2 1 12.
- Paulus* nos hortatur, vt exhibeamus nos vt Dei ministros in vigilijs & ieiunijs. 3 5 6.
- Paulus* vitæ ratione et conuersationis diligentia quilibet Christianus esse potest. 3 6 11.
- Peccata* manere impunita non debent. 1 2 3.
- Peccatum* seruitus est omnium longè grauissima. 3 6 18.
- Pecunia* donum Dei sacerdotio annexum possidere velle nefas. 1 8 2.
- Piè, castè, sobrieq;* viuendum. 1 3 4.
- Pœna* in his cõstitutionibus aduersus trãgressores nominatim nõ adiecta quæ inflingenda. 3 9. in prin.
- Pœna

I N D E X

- Pœna.* Parte 3 Tit. 9. per totum.
- Pœna arbitraria Episcopo reſeruata.* 3 9 2.
- Pœnarum moderatio ſiue augmentum penes Episcopum eſt.* 3 9 1.
- Pœnitentia.* Parte 2 Tit. 3 per totum.
- Pœnitentia eſt veluti ſecunda naufragij tabula, quare ad eam confugiendum.* 3 2 in prin.
- Pœnitentia pro peccatis occultis ſecreta, pro maniſeſtis publica eſt iniungēda.* 3 2 15.
- Pœnitentia doctrina à Parochis populo tradenda.* 2 3 1.
- Pœnitentia doctrina vnde Parochis petēda.* 2 3 4.
- Pœnitentia Sacramento vt populus crebrò vtatur, monere Parochi debent.* 2 3 5.
- Pœnitentia in Sacramento peccatorum discrimen conſiderare Parochi debent.* 2 3 6 et ſeq.
- Pœnitentia de Sacramento per Aduentum & Quadrageſimam Parochi crebros habere debent ſermones, & quales, & quare.* 2 3 13. cum ſeq.
- Pœnitentem quid facere oporteat.* 2 3 2.
- Pontifici Max. caſus reſeruati vnde petēdi.* 3 2 10.
- Populus ſepe ex Sacerdotum dignitate Sacramentorum dignitatem metitur.* 1 6 3.
- Prandio ſumpto, Parochi pueros & familiam domeſticā ad templum euocare, & in Chriſtiana fidei primis rudimētis inſtituere debēt.* I. II. 9.
- Præcepta Decalogi poſt abſolutam concionem in Aduētū præſertim & Quadrageſima, cū Cōfeſſione generali pronūtiari clara voce à Parocho debent* I II 4. Præc^o

I N D E X

*Præceptoris vita magnum adfert auditoribus mo-
mentum.* 3 4 11.

*Prædicatio maxima est pars muneris episcopalis ea-
quæ necessaria.* 3 3 in prin.

*Preces Sanctorum, qui in cælo sunt, quàm qui in
terra, plus valent.* 3 6 13.

*Presbyter ante vicesimum quintum annum promo-
ueri non potest.* 1 5 1.

*Presbyteri sodalitates suas quemadmodum admi-
nistrare debeant.* 3 8 8 vsque ad finem.

*Primitiæ seu nouæ Missæ cùm cantantur, commessa-
tiones, saltationes, ebrietates, omnis denique lu-
xus abesse debet, & quare.* 2 2 15.

*Primitias seu nouas Missas cantantium intempe-
stiuæ de mensis instruendis conuiujs quæ apparã-
dis cogitationes* 2 2 16.

*Primitias & nouas Missas cantaturos, quid memi-
nisse oporteat.* 2 2 17

*Primitijs cantatis, quid nouos Sacerdotes facere
æquum est.* 2 2 15. vers. quin hoc.

*Processiones per Cœmeteria execrata vel non con-
secrata fieri prohibentur, nisi prius reconcilien-
tur vel consecrentur.* 2 6 9.

*Professio fidei Canonicis prius, quàm ad Ecclesiã
Cathedralem recipiantur, tam coram Episcopo
vel eius Vicario, quàm coram Capitulo facien-
da.* 1 2 14.

*Professionis fidei forma. Parte I. Tit. 10. per
totum.*

Provideri

I N D E X

Prouideri de beneficio praesertim curato, nisi per Episcopum vel ab eo deputatos, diligenter probatus nemo debet. 1 7 6.

Prouisio seu institutio. Parte I. Tit. 7. per totum.

Prouisio de beneficio siue curato siue non curato, prius quilibet fidei Catholicae professionem facere debet, iuxta formam à Pio Papa quarto praescriptam. 1 10 in prin.

Prouisio de beneficio curato, cum facienda est, quae explorari debeant. 1 7 in prin.

Prouisio de beneficio curato cui facienda est, quae ante manus impositionem proponi debent. 1 7 5.

Prouisio de beneficio siue curato siue non curato facienda non est, nisi prius sibi prouideri volens, in Episcopi uel eius Vicarij manibus iuramentum praestiterit se à Simoniae vitio liberum et immunem esse. 1 8 1.

Psallendi munus obtinentium officium. 1 3. in princ. & 1 & seq.

Purificatoria, pallae, mappae, corporalia nitere debent, nec ullis esse sordibus infecta. 2 2 14.

Purificatoria & corporalia per ipsummet Parochum lauari debent. Lotione autem per alias honestas personas absoluta, non prius admoueantur altari, quam soluta forma reconcilientur. Ibidem.

R *Ecipi ad Ecclesiam Cathedrali Canonici non debet, nisi facta prius fidei professione tam coram Episcopo uel eius Vicario, quam in Capitulo.* 1 2 14.

Recreatio-

I N D E X

Recreationes honesta Clerico permissa. 3 1 11.
 Reliquijs defunctorum conditis, quod Parochorum
 officium sit. 3 7 17.
 Romanus Catechismus singulis diebus festis per
 partes à Parochis populo proponendus, & qua-
 re. 1 11 8.

Sacerdotem mendicare, vel sacrificio venali uti
 fas non est. 1 5 2

Sacerdotes omnes, cuiuscunque sint gradus, officia
 sua attendere debent, & ministerium suum di-
 ligenter implere. 1 3 in prin.

Sacerdotes cum mulieribus eodē carpento ne veban-
 tur. 3 1 12.

Sacerdotum ex dignitate sacramentorum dignita-
 tem populus saepe metitur. 1 6 3.

Sacerdotij munus præstantissimum. 1 6 2.

Sacerdotij in ordinem cum qui cooptandi sunt,
 cura maxima in his deligendis adhiberi debet.
 Ibidem.

Sacra cum cantantur eorum, quæ voce clariore
 cani consueuerunt, nihil prætermittatur. 2 2 3.

Sacramentum extrema vñtionis non nisi de vita
 laborantibus impartendum 2 4. in prin.

Sacramenta populo prius, quàm Parochi imparti-
 ant, eorum vim & vsum pro captu fidelium ex-
 ponere debent & quare. 1 11 10.

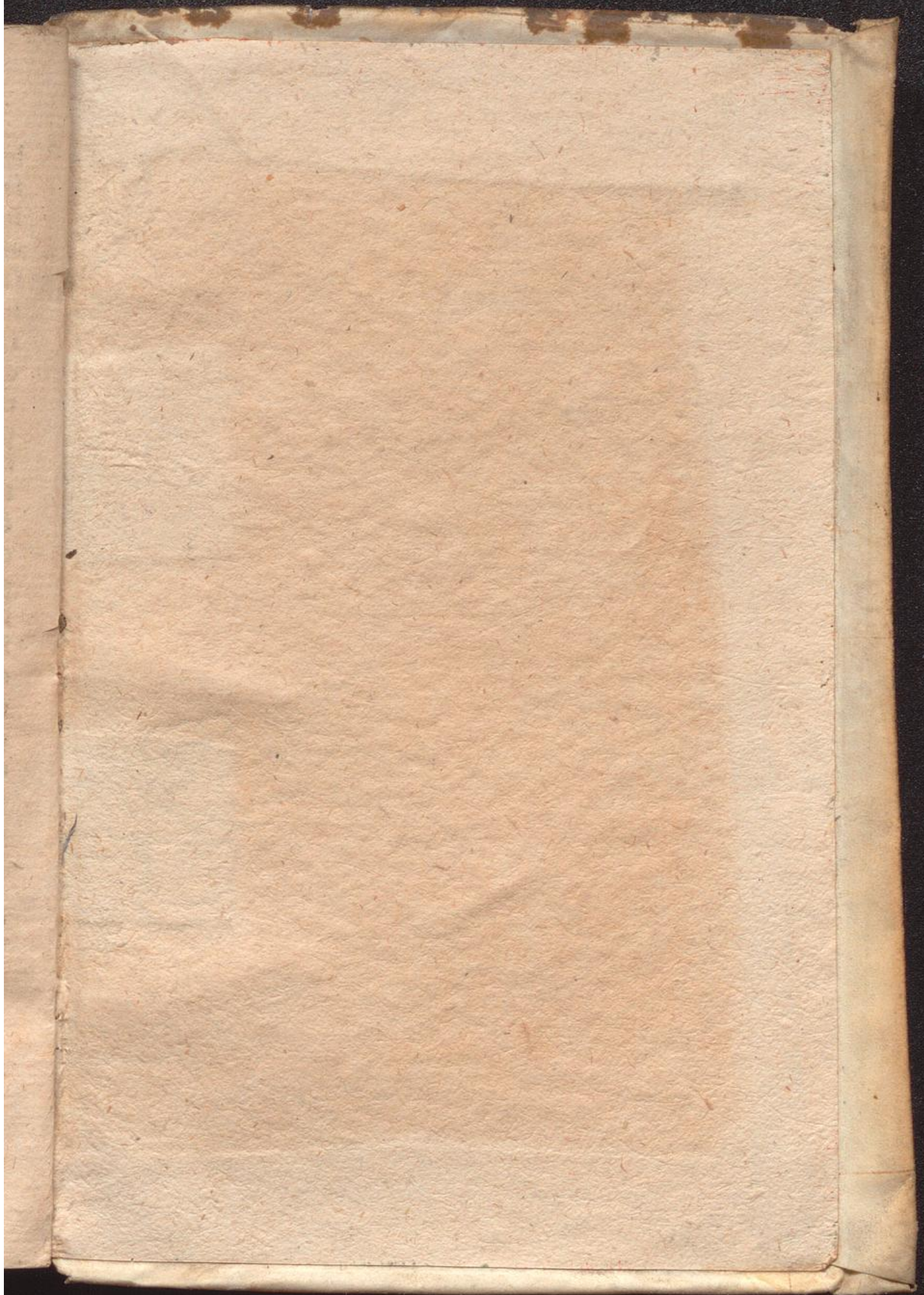
SACRAMENTA sunt amanda veluti præsen-
 tissima

I N D E X

- tissima pharmaca, & eis crebrè vtēdū. I II II.*
Sacramenta administraturi qualiter id facere,
quod parant, et quales esse debeāt. I. I. 13 et seq.
Sacramenta Parochus ex ira vel odio, vel ob negata
Parochia iura aut prouentus non representatos,
ne deneget, illis administratis suum ius persecu-
turus. 2 5 37.
Sacramentorum in administratione Agendarum
præscriptum sequendum, & inde non disceden-
dum. I II 12.
Sacrificium Missarum in Ecclesijs tantum vel Ca-
pellis diuina rei dicatis fieri debet & potest: in
privatis autem cuiusquam adibus nequaquam.
2 2 6.
Sacris literis inuigilandum. 1 3 4.
Sacris initiandorum nomina Parochus denunciare
populo, & ab eo testimonium petere debet, & E-
piscopum vel Suffraganeum tota de re certiozem
facere. 1 4 1.
Sacris initiandi, vno mense ante ordinationem de-
siderium suum Parocho, sub quo degunt, explica-
re debent. Ibidem.
Sacris initiandi aduenientibus quatuor anni tem-
poribus, feria quarta in loco ordinationis apud
præfectos examinis se sistere debent. 1 4 3.
Sacris initiandi, quorum testimonium habere de-
bent, vt promoueri possint. 1 4 4.
Saltationes, commessationes, ebrietates, omnis
denique luxus, in primitijs seu nouis Missis ab-

bonifacii infulcentis no
nasterium tandem
Item in cella in
eius exortatione
noie ihu micoque
celus sub custodia ar
chemi ceneretur. cepit
ei predicare regnum dei
as pueri filie sue de
monace sanctorum
Iu illc. quomodo me
Aliam meam sanctorum

Quo iusto adu
a suppedibus petu
naa sunt. cum eo
a. qui omnes ceperunt
lautes clamant ipso
multo omnes in carcer
ab archiepiscopo educti
crediderunt. Genuis
ex secens p. ab un
nocte archiepiscopo
sunt in carceram in
sunt in archiepiscopo

Th
4812